

Praktisk vägledning om barnets bästa inom ramen för internationellt skydd

Praktisk vägledning om barnets bästa inom ramen för internationellt skydd

Mars 2026

Den 19 januari 2022 omvandlades Europeiska stödkontoret för asylfrågor (Easo) till Europeiska unionens asylbyrå (EUAA). Alla hänvisningar till Easo eller Easos produkter och organ ska förstås som hänvisningar till EUAA.

Manuskriptet färdigställt i februari 2026

Andra utgåvan

Varken Europeiska unionens asylbyrå (EUAA) eller någon person som agerar på byråns vägnar är ansvarig för hur nedanstående uppgifter används.

Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå, 2026

Print ISBN 978-92-9418-753-6 doi:10.2847/5292046 BZ-01-26-026-SV-C

PDF ISBN 978-92-9418-752-9 doi:10.2847/6769770 BZ-01-26-026-SV-N

© Europeiska unionens asylbyrå (EUAA), 2026

Reproduktion är tillåten med angivande av källan.

Tillstånd för användning eller mångfaldigande av delar som inte ägs av EUAA kan behöva sökas direkt från respektive upphovsrättsinnehavare. EUAA äger inte upphovsrätten till följande delar:

— Omslagsfoto: #1236374223, ©Adobe Stock, 2026.

— Sida 23: ikoner © EUAA

Om vägledningen

Varför har denna vägledning tagits fram? Europeiska unionens asylbyrå (EUAA) har i uppdrag att underlätta och stödja EU-medlemsstaternas och de associerade Schengenländernas (EU+-länderna ⁽¹⁾) verksamhet inom ramen för genomförandet av det gemensamma europeiska asylsystemet (Ceas). EUAA:s övergripande mål är att främja effektivt genomförande av Ceas och att möjliggöra konvergens. I enlighet med detta utvecklar byrån gemensamma operativa standarder och indikatorer, riktlinjer och praktiska verktyg.

Hur har denna vägledning utarbetats? Den här vägledningen har tagits fram av experter från hela EUAA, med värdefulla bidrag från Europeiska kommissionen, Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA), FN:s flyktingkommissariat (UNHCR) och Unicef ⁽²⁾. Den praktiska vägledningen har utarbetats av EUAA tillsammans med en arbetsgrupp bestående av experter med rådgivande roll från den danska migrationsmyndigheten (Helle Andersen, specialrådgivare), SolidarityNow (Domniki Georgopoulou, programutvecklingschef), METAdrasi (Eudokia Efcharis Grillaki, senior expert på barnskydd), Nidos (Kaat Hogendoorn, juridisk rådgivare), Internationella organisationen för migration – IOM (Stylianos (Stelios) Arvanitidis, senior skyddsansvarig), Rädda Barnen (Federica Toscano, senior rådgivare för påverkansarbete, Children on the move). Innan vägledningen slutfördes genomfördes ett samråd om den med alla EU+-länder genom EUAA:s nätverk för sårbarhetsexperter. Vägledningen antogs av EUAA:s styrelse i mars 2026.

Vem bör använda denna vägledning? Denna vägledning är i första hand avsedd för mottagningshandläggare, handläggare för asyl- och migrationshantering, handläggare av asylärenden, intervjuare, förmyndare, beslutsfattare och yrkesutövare som arbetar inom barnskyddsmyndigheter eller stöder asylmyndigheter. Den är också relevant för beslutsfattare inom nationella beslutande myndigheter som ansvarar för att bedöma och handlägga asylansökningar. Vägledningen fungerar dessutom som en värdefull resurs för kvalitetsansvariga, juridiska rådgivare, organ i andra instans och andra yrkesverksamma som arbetar med skydd av barn och juridiskt ombud inom ramen för EU:s internationella skydd.

Hur ska denna vägledning användas? Denna vägledning är utformad för att ge praktisk steg-för-steg-vägledning om integrering av barnets bästa i asyلفörfaranden och mottagningsvägar. Den redogör för viktiga rättsliga ramar, rättssäkerhetsgarantier och operativa överväganden för att säkerställa ett rättighetsbaserat och barnanpassat beslutsfattande.

Denna vägledning kan användas tillsammans med [Formuläret för bedömning av barnets bästa](#), som är ett kompletterande verktyg för att bedöma och skydda barnets bästa i asyl- och mottagningssammanhang. Bilagorna innehåller ytterligare referensmaterial för att hjälpa myndigheterna att genomföra konsekventa och effektiva åtgärder för skydd av barn.

⁽¹⁾ EU:s 27 medlemsstater, kompletterade med Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz.

⁽²⁾ Observera att den färdigställda vägledningen inte nödvändigtvis speglar UNHCR:s och Unicefs ståndpunkt.

Hur förhåller sig denna vägledning till nationell lagstiftning och praxis?

Den praktiska vägledningen innehåller allmän information och kan användas som riktmärke eller inspirationskälla för att uppdatera och/eller förbättra standardiserade nationella förfaranden som rör barn. Denna vägledning är ett verktyg för mjuk konvergens.

Hur är denna vägledning kopplad till övriga verktyg från EUAA? EUAA:s

Praktisk vägledning om barnets bästa inom ramen för internationellt skydd bör användas tillsammans med andra tillgängliga praktiska vägledningar och verktyg. Samtliga praktiska verktyg från EUAA är offentligt tillgängliga via EUAA:s webbplats: <https://euaa.europa.eu/practical-tools-and-guides>

Ansvarsfriskrivning

Denna vägledning utarbetades utan att det påverkar principen att endast Europeiska unionens domstol kan ge en auktoritativ tolkning av unionsrätten.

Efter en inledande fas av pakten kan det bli nödvändigt att uppdatera detta dokument vid behov.

Innehåll

Förteckning över förkortningar och kortformer	6
1. Inledning	8
1.1. Terminologi	9
2. Begreppet barnets bästa	13
2.1. Pakten och tillämpningen av barnets bästa	15
2.1.1. Bedömningen av barnets bästa	19
2.1.2. En tvärvetenskaplig strategi och ett integrerat system för skydd av barn	25
3. Barnets bästa under screeningen	30
3.1. Tillämpning av barnets bästa under screeningen	32
4. Barnets bästa i asylförfarandet	35
4.1. Tillämpning av barnets bästa under asylförfarandet	36
4.1.1. Göra en ansökan	36
4.1.2. Registrering och inlämning av asylansökan	37
4.1.3. Den personliga intervjun och prövningen av ansökan	43
4.1.4. Överklagande av ett avslagsbeslut	47
5. Barnets bästa som en del av hanteringen av asyl- och migrationsfrågor	52
5.1. En gemensamt ram för migrationshantering	52
5.2. Tydliga regler om fastställandet av ansvarig medlemsstat	53
5.3. Relevanta rättssäkerhetsgarantier i förordningen om asyl- och migrationshantering	56
5.3.1. Syftet med bedömningen av barnets bästa inom ramen för förordningen om asyl- och migrationshantering	59
6. Barnets bästa i förordningen om asylförfaranden	64
6.1. Begreppet barnets bästa i direktivet om mottagningsvillkor (2024)	64
6.2. Tillämpning av barnets bästa i samband med mottagande	65
6.2.1. Boende, hälsa och utbildning	67
6.3. Ytterligare skyddsåtgärder för ensamkommande barn i mottagningssammanhang	68
6.4. Förvar och alternativ till förvar	72
Bilagor	76
Bilaga I – Den personliga asylintervjun med ett barn	76
Bilaga II – Skyddsåtgärder och ansvarsskyldighet	78
Bilaga III – En strategi för barnets bästa i samband med åldersbedömning	82
Bilaga IV – Exempel på skräddarsytt stöd till barn i mottagningssammanhang inom ramen för barnets bästa	84
Bilaga V – Formulär för bedömning av barnets bästa	86

Förteckning över förkortningar och kortformer

Förkortning	Definition
Barnkonventionen	FN:s konvention om barnets rättigheter
BIA	bedömning av barnets bästa
BIC	barnets bästa
Ceas	Det gemensamma europeiska asylsystemet
COI	information om ursprungsland
Direktivet om mottagningsvillkor (2024)	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346 av den 14 maj 2024 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd.
Ensamkommande barn	Begreppet ensamkommande barn används som en synonym till underårig utan medföljande vuxen och innebär ett barn/en underårig som anländer till EU+-territoriet utan en vuxen som enligt den berörda statens lagstiftning eller praxis ansvarar för barnet, och så länge barnet inte faktiskt tas om hand av en sådan person/vuxen. Det gäller även barn/underåriga som lämnats ensamma efter det att de rest in på EU+-territoriet ⁽³⁾ . Termen omfattar även barn som skilts från föräldrarna, vilket innebär barn som åtföljs av släktingar eller andra vuxna familjemedlemmar som inte är deras föräldrar eller förmyndare.
EU	Europeiska unionen
EU+-länder	EU:s medlemsstater samt Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz
EUAA	Europeiska unionens asylbyrå
EU-stadgan	Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.
Flyktingkonvention	1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning och dess protokoll från 1967 (som i EU:s asyllagstiftning och av EU-domstolen kallas Genèvekonventionen)
Förordningen om asyl- och migrationshantering	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013

⁽³⁾ Artikel 3.7 i förordningen om asylförfaranden och artikel 3.11 i skyddsgrundsförordningen.

Förkortning	Definition
Förordningen om asylförfaranden	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU
Medlemsstater	EU:s medlemsstater
Skyddsgrunds-förordningen	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU
UNHCR	FN:s flyktingkommissariat

1. Inledning

Barn, inklusive de som anländer utan förälder eller vanlig vårdnadshavare, utgör en väsentlig del av den befolkningsgrupp som anländer till Europa för att söka internationellt skydd. Dessa barns omständigheter, behov och ambitioner varierar kraftigt. Att se till att de här frågorna förstås och hanteras på rätt sätt är avgörande för att ett rättvist och effektivt asylsystem ska fungera.

På EU-nivå fastställs i artikel 3.3 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) unionens mål att **främja skyddet av barnets rättigheter** ⁽⁴⁾. Det här övergripande målet preciseras därefter ytterligare i rättsakter på lägre nivå, som till exempel kommissionens meddelande från 2017 om att skydda migrerande barn ⁽⁵⁾, där barnets bästa lyfts fram. Under 2024 formulerade kommissionen dessutom rekommendationer om utveckling och förstärkning av integrerade barnskyddssystem som utgår från barnets bästa ⁽⁶⁾, vilket kan anses vara relevant även för genomförandet av pakten.

I flera EU-direktiv och EU-förordningar, bland annat i **migrations- och asylpakten** ⁽⁷⁾, betonas säkerheten för och skyddet av barn och principen om barnets bästa ska komma som främsta hänsyn för medlemsstaterna.

I juni 2022 antog Europeiska unionens råd **slutsatser om barnets rättigheter** ⁽⁸⁾ med särskilt fokus på **skyddet av barns rättigheter i kris-** eller nödsituationer och uppmanade medlemsstaterna att förbättra skyddet för barn i sådana situationer.

Europeiska unionen har ytterligare stärkt sina ramar för barn i migration genom en rad kompletterande rättsakter, politiska åtgärder och initiativ, däribland det omarbetade direktivet om bekämpning av människohandel ⁽⁹⁾ som antogs i maj 2024, samt mer övergripande EU-politiska åtgärder som syftar till att förbättra barns välbefinnande och stärka samordningen mellan skyddssystemen.

Utöver de omedelbara skyddsåtgärderna och rättssäkerhetsgarantierna erkänns i EU-lagstiftningen i allt högre grad vikten av att säkerställa kontinuiteten i stödet till barn under hela asylprocessen och utanför den. Det här inkluderar att på längre sikt underlätta deras sociala delaktighet och integration, i enlighet med barnets bästa.

⁽⁴⁾ Konsoliderad version av fördraget om Europeiska unionen, EUT C 326/17, 26.10.2012, artikel 3, <https://link.europa.eu/xgcjkm>.

⁽⁵⁾ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet: Att skydda migrerande barn, COM(2017)0211 final av den 12 april 2017, <https://link.europa.eu/HD7bdY>.

⁽⁶⁾ Kommissionens rekommendation (EU) 2024/1238 om utveckling och förstärkning av integrerade barnskyddssystem som utgår från barnets bästa – Särskilda åtgärder för att skydda migrerande barn, punkterna 55–58, <http://data.europa.eu/eli/reco/2024/1238/oj>.

⁽⁷⁾ Europeiska kommissionen: Generaldirektoratet för migration och inrikes frågor, "Migrations- och asylpakten", https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_en.

⁽⁸⁾ Se Europeiska unionens råd, pressmeddelande den 9 juni 2022: "Rådet antar slutsatser om barnets rättigheter", <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/09/council-adopts-conclusions-rights-child/>.

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1712 av den 13 juni 2024 om ändring av direktiv 2011/36/EU om förebyggande och bekämpande av människohandel och om skydd av dess offer, <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1712/oj>.

I det här sammanhanget betonas vikten av integrationsåtgärder uttryckligen i skäl 52 i direktivet om mottagningsvillkor (2024) ⁽¹⁰⁾, medan handlingsplanen för integration och inkludering (2021–2027) ⁽¹¹⁾ ytterligare föreslår konkreta åtgärder för att stödja hanteringen av integrationsrelaterade utmaningar.

Sammantaget pekar denna utveckling på behovet av att ytterligare stärka **systemen för barnskydd** genom ett **integrerat ärendehanteringssystem** samt ett förbättrat **samarbete och samordning** mellan olika intressenter, för att säkerställa skydd och trygghet för alla barn inom unionen.

Sammanfattningsvis fastställer flera sammanhängande rättsliga bestämmelser i **migrations- och asylpakten**, som träder i kraft i juni 2026, omfattande regler för hantering av migration och för inrättandet av ett gemensamt europeiskt asylsystem, i syfte att säkerställa en rättvis och effektivare hantering av migration ⁽¹²⁾.

1.1. Terminologi

I EU:s asyl- och migrationslagstiftning används både termerna **”barn”** och **”underårig”** för att hänvisa till personer som är **under 18 år**. I den här handboken används dock helst termen **”barn”**, i enlighet med den folkrättsliga principen om **”barnets bästa”** som härrör från FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) ⁽¹³⁾.

Även om asylsökande barn kan anlända tillsammans med vårdnadshavare – i vilket fall termen **medföljande barn** används – kan barn också anlända ensamma. Termen **ensamkommande barn** avser en underårig som anländer till en medlemsstats territorium och som inte åtföljs av en vuxen som är ansvarig för den minderårige, vare sig enligt den berörda medlemsstatens lagstiftning eller praxis, och så länge som den minderårige inte faktiskt tas om hand av en sådan vuxen, inklusive en underårig som blir ensam efter att ha anlänt till en medlemsstats territorium ⁽¹⁴⁾. I EU:s asylregelverk räknas **barn som skilts från sina föräldrar** till kategorin ensamkommande barn.

När det gäller **familjemedlemmar** fokuserar pakten på de rättsliga begreppen som avser kärnfamiljen, såsom maken/makan eller den ogifta partnern (enligt medlemsstatens lagstiftning eller praxis) samt parets minderåriga eller vuxna barn som är beroende av

⁽¹⁰⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346 av den 14 maj 2024 om normer för mottagande av personer som söker om internationellt skydd (EUT L, 2024/1346, 22.5.2024), <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj>.

⁽¹¹⁾ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, Handlingsplan för integration och inkludering 2021–2027, COM/2020/758 final av den 24 november 2020, <https://link.europa.eu/j4RGjh>.

⁽¹²⁾ Europeiska kommissionen: Generaldirektoratet för migration och inrikes frågor, ”Frågor och svar till EU:s migrations- och asylpakt”, <https://link.europa.eu/ntqVbf>.

⁽¹³⁾ FN:s generalförsamling, *konventionen om barnets rättigheter*, Förenta Nationernas fördragsserie, vol. 1577, s. 3, 20 november 1989, <https://www.refworld.org/legal/agreements/unga/1989/en/18815>.

⁽¹⁴⁾ Artikel 2.11 i förordning (EU) 2024/1356 (screeningförordningen), <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj>; artikel 3.7 i förordning (EU) 2024/1348 (förordningen om asyلفörfaranden), <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj>; artikel 2.11 i förordning (EU) 2024/1351 (förordningen om asyl- och migrationshantering), <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj>; artikel 2.5 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

dem⁽¹⁵⁾. När det gäller ensamkommande barn bör medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att identifiera eventuella familjemedlemmar, syskon eller släktingar som befinner sig på medlemsstaternas territorium, samtidigt som barnets bästa tillvaratas⁽¹⁶⁾.

FN:s kommitté för barnets rättigheter anger att begreppet familj kan omfatta biologiska föräldrar, adoptivföräldrar eller fosterföräldrar, syskon eller en make/maka, i förekommande fall, samt medlemmar av den utökade familjen eller gemenskapen⁽¹⁷⁾.

I den här handboken avser begreppet **familj** de **biologiska föräldrarna, nära släktingar med föräldraansvar** eller **personer som enligt lag har anförtrodd** vårdnaden om en underårig (t.ex. adoptivföräldrar)⁽¹⁸⁾. När man talar om ensamkommande barn avses även deras föräldrar, syskon eller andra släktingar⁽¹⁹⁾.

Varje ensamkommande barn har rätt till en **förmyndare**⁽²⁰⁾ eller **företrädare**⁽²¹⁾. Begreppen "företrädare" och "förmyndare" används synonymt i den rättsliga ramen för att hänvisa till utnämningen av en **kvalificerad oberoende person** som ska företräda och agera på ett barns vägnar för att skydda barnets bästa och allmänna välbefinnande. För enhetlighetens skull används termen "förmyndare" genomgående i den här handboken. När det hänvisas till tillfälliga utnämningar⁽²²⁾ används i stället uttrycket "lämplig person som tillfälligt ska agera som företrädare".

⁽¹⁵⁾ För mer information, se även: skäl 9 i direktiv 2003/86/EG om rätt till familjeåterförening, <http://data.europa.eu/eli/dir/2003/86/oj>; artikel 2.8 a, b, c och d i förordningen om asyl- och migrationshantering; artikel 2.3 a och b i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽¹⁶⁾ Artiklarna 23 och 25 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽¹⁷⁾ FN:s kommitté för barnets rättigheter, *allmän kommentar nr 6 (2005) om behandlingen av ensamkommande barn och barn som har skilts från föräldrarna utanför ursprungslandet*, 2005. CRC/GC/2005/6, <https://digitallibrary.un.org/record/566055?v=pdf>.

⁽¹⁸⁾ För mer information och närmare uppgifter, se även skäl 9 i direktiv 2003/86/EG, se fotnot 15; artikel 2.8 a b c d i förordningen om asyl- och migrationshantering; artikel 2.3 a b i direktivet om mottagningsvillkor (EU).

⁽¹⁹⁾ Se även artiklarna 2, 23 och 25 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽²⁰⁾ I enlighet med artikel 3.18 i skyddsgrundsförordningen: "förmyndare: en fysisk person eller organisation, inbegripet ett offentligt organ, som utsetts av de behöriga myndigheterna för att bistå och företräda ett ensamkommande barn och handla på dess vägnar, enligt vad som är tillämpligt, för att det ensamkommande barnet ska kunna åtnjuta de rättigheter och fullgöra de skyldigheter som föreskrivs i denna förordning, och samtidigt tillgodose barnets bästa och allmänna välbefinnande."

⁽²¹⁾ Begreppet "företrädare" används i direktivet om mottagningsvillkor (2024), förordningen om asylförfaranden, förordningen om asyl- och migrationshantering, screeningförordningen och Eurodac III-förordningen. I skäl 25 i screeningförordningen anges följande: "En företrädare bör utses för att företräda och bistå ensamkommande barn under screeningen eller, om någon företrädare inte har utsetts, så bör en person som är utbildad för att värna om barnets bästa och allmänna välbefinnande utses." I artikel 13 i screeningförordningen anges vidare följande: "Företrädaren ska ha nödvändig kompetens och sakkunskap, även i fråga om omhändertagande av underåriga och deras särskilda behov." Liknande formuleringar återfinns i artikel 23 i förordningen om asylförfaranden och artikel 2.13 i direktivet om mottagningsvillkor (2024): "företrädare: en fysisk person eller en organisation, inbegripet en offentlig myndighet, utsedd av de behöriga myndigheterna, som har den nödvändiga kompetensen och sakkunskapen, även i fråga om behandling av underåriga och deras särskilda behov, för att vid behov företräda, bistå och agera för ett ensamkommande barn i syfte att värna det ensamkommande barnets bästa och allmänna välbefinnande". I artikel 2 i förordningen om asyl- och migrationshantering definieras en företrädare som "en person eller organisation som av behöriga organ utsetts att bistå och företräda ett ensamkommande barn i förfaranden som föreskrivs i denna förordning för att tillgodose barnets bästa och vid behov företräda barnet rättsligt." Termen förmyndare används i samband med skyddsgrundsförordningen. Enligt de respektive definitionerna har de samma roll men olika uppgifter. För att säkerställa kontinuiteten i representationen av det ensamkommande barnet kan dock förmyndaren inom ramen för skyddsgrundsförordningen vara samma person som den företrädare som utsetts inom ramen för direktivet om mottagningsvillkor (2024) och förordningen om asylförfaranden.

⁽²²⁾ Artikel 13.3 i screeningförordningen.

Att utse en sådan kvalificerad och oberoende person är avgörande för att säkerställa ett barns övergripande skydd. **Ett barnskyddssystem** vidtar lämpliga åtgärder och utformar strategier som **förhindrar att barn utsätts för skada** och, i förekommande fall, möjliggör en snabb, **barncentrerad** och **behovsanpassad insats** för barn som befinner sig i en svår situation och/eller har utsatts för försummelse, utnyttjande och/eller våld. Mekanismerna för förebyggande och hantering är integrerade i en ärendehanteringsprocess.

En **barnskyddshandläggare** är en yrkesutövare som arbetar för en behörig myndighet eller annan organisation och som har direkt kontakt med ett barn, dess familjemedlemmar och förmyndare för att tillvarata barnets bästa. Barnskyddsombudets uppgift är att se till att barnets behov utvärderas och tillgodoses på ett snabbt, barncentrerat och rättighetsbaserat sätt för att säkerställa barnets övergripande skydd och säkerhet samt för att i möjligaste mån förebygga och hantera risker.

Beroende på de nationella förhållandena kan barnskyddshandläggare vara knutna till en särskild barnskyddsmyndighet, en ungdomsdomstol, en socialförvaltning eller någon annan relevant förvaltningsinstans som har till uppgift att värna om barns rättigheter.

Även andra handläggare som har kontakt med barnen, till exempel lokalbaserad personal som arbetar med skydd och de som ansvarar för registrering eller prövning av flyktingstatus, bör ges möjlighet att säkerställa barnets bästa.

Även om principen om barnets bästa gäller under hela asyلفörfarandet och mottagningsprocessen, avser **bedömningen av barnets bästa (BIA)** en process där alla relevanta faktorer identifieras, bedöms, utvärderas och vägs mot varandra för att hjälpa myndigheterna att fatta ett beslut i ett specifikt ärende som rör ett enskilt barn eller, i förekommande fall, en grupp barn. Bedömningen av barnets bästa utförs av beslutsfattaren och dennes personal – även i ett tvärvetenskapligt team – när myndigheterna fattar beslut som kan påverka barnets rättigheter, välbefinnande eller utveckling, även i viktiga förfarande- eller mottagningsrelaterade skeden, och kräver barnets och förmyndarens deltagande ⁽²³⁾.

Principen om barnets bästa, tillsammans med de sammanhängande processerna inom ramen för bedömningen av barnets bästa och, i tillämpliga fall, bedömningen av barnets bästa, utgör ett ramverk som säkerställer att alla beslut som rör barn i behov av internationellt skydd konsekvent fattas med utgångspunkt i barnets bästa. **Fastställande av barnets bästa** beskriver den formella processen med strikta rättssäkerhetsgarantier i syfte att fastställa barnets bästa med hänsyn till särskilt **viktiga beslut** (t.ex. om vidarebosättning). En rad olika faktorer ska beaktas i processen, däribland barnets åsikt och andra relevanta beslutsfattares synpunkter samt resultatet av bedömningen av barnets bästa. Fastställandet av barnets bästa,

⁽²³⁾ FN:s kommitté för barnets rättigheter, *allmän kommentar nr 14 (2013) om barnets rätt att i första hand få beaktat vad som bedöms vara barnets bästa (artikel 3.1)*, 2013, CRC/C/GC/14, https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/gc/crc_c_gc_14_eng.pdf.

eftersom det rör beslut om hållbara lösningar för ensamkommande barn och barn som skilts från sina föräldrar, faller utanför tillämpningsområdet för denna vägledning ⁽²⁴⁾.

⁽²⁴⁾ Se UNHCR, *Guidelines on Determining the Best interests of the Child*, 2008, <https://www.unhcr.org/sites/default/files/legacy-pdf/4566b16b2.pdf>. Se även FN:s kommitté för barnets rättigheter, *Allmän kommentar nr 14 (2013)*, se fotnot 23 ovan, där det anges att "syftet med att fastställa vad som är barnets eller barnens bästa i en utsatt situation inte endast bör avse fullt utövande av alla de rättigheter som föreskrivs i konventionen, utan även beakta andra normer för mänskliga rättigheter som rör dessa specifika situationer, såsom dem som omfattas av konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och konventionen om flyktingars rättsliga ställning, bland annat," och att "faktorer som strider mot de rättigheter som fastställs i konventionen eller som skulle ha en verkan som strider mot rättigheterna enligt konventionen inte kan anses vara giltiga vid bedömningen av vad som är bäst för ett barn eller barn."

2. Begreppet barnets bästa

Barnets rättigheter skyddas av internationell rätt och av **Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter** ⁽²⁵⁾. Som undertecknare till barnkonventionen måste medlemsstaterna respektera, skydda och tillgodose de rättigheter som konventionen ger varje barn, oavsett nationalitet eller uppehållsstatus.

Barnkonventionen och Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (EU-stadgan) ⁽²⁶⁾ fastställer tillsammans en rad grundläggande rättigheter som alla barn har rätt till, med det övergripande målet att säkerställa deras skydd och välbefinnande. De här rättigheterna är särskilt viktiga i asylsammanhang, där barn kan löpa ökade risker och vara extra utsatta. Några av de viktigaste rättigheterna anges nedan.

Rätt till icke-diskriminering (artikel 2 i barnkonventionen och artikel 21 i EU-stadgan)

Alla personer ska behandlas på ett objektivt sätt och som individer. Det är mycket viktigt att undvika förutfattade meningar om vissa nationaliteter, etniciteter eller kön.

Rätten till identitet och medborgarskap (artiklarna 1, 7 och 8 i barnkonventionen)

Ålder är en lika stor del av en persons identitet som personens namn, nationalitet, medborgarskap och familjeställning. Den fastställer en persons rättigheter och skyldigheter samt statens skyldigheter gentemot personen.

Rätten att fritt uttrycka sina åsikter och rätt att höras (artiklarna 12 och 14 i barnkonventionen och artiklarna 24 och 41 i EU-stadgan)

Dessa rättigheter är grundläggande rättigheter med långtgående effekter. De omfattar barnets rätt att fritt uttrycka sina egna åsikter samt rätten att få sina åsikter beaktade och tillmätas vederbörlig vikt i enlighet med barnets ålder och mognad.

Rätten till familjeliv (artikel 9 och 10 i barnkonventionen samt artikel 7 i EU-stadgan)

Den här rättigheten säkerställer att barn kan njuta av familjelivet och att ett barn inte skiljs från sina föräldrar mot sin vilja, utom i situationer där en separation är nödvändig för barnets bästa och stöds av nödvändiga riktlinjer som grundar sig på en bedömning av barnets bästa som genomförts av de behöriga myndigheterna.

⁽²⁵⁾ FN:s generalförsamling, *konventionen om barnets rättigheter*, Förenta nationernas fördragsserie, vol. 1577, s. 3, 20 november 1989, <https://www.refworld.org/legal/agreements/unga/1989/en/18815>.

⁽²⁶⁾ Europeiska unionen, Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, 26 oktober 2012, 2012/C 326/02, http://data.europa.eu/eli/treaty/char_2012/oj.

Utöver de här specifika rättigheterna gäller principen om barnets bästa övergripande för alla åtgärder, beslut och förfaranden som berör barn. I enlighet med artikel 3.1 i barnkonventionen hänvisas till de fördragsslutande parternas skyldighet att **säkerställa att barnets bästa** ska vara en avgörande faktor **vid alla åtgärder som rör barn**, vilket även framhålls i **EU-stadgan** i artikel 24, och det klargörs att detta gäller oavsett om sådana åtgärder vidtas av offentliga myndigheter eller privata institutioner. Både barnkonventionen och EU-stadgan gäller för alla barn inom EU, såväl medborgare som migrerande barn och asylsökande i Europa.

Kommittén för barnets rättigheter klargör i sin **allmänna kommentar nr 14 (2013)** ⁽²⁷⁾ i sin rättsliga analys att barnets bästa ska beaktas: **vid alla åtgärder**, vilket innebär:

... att varje åtgärd som rör ett eller flera barn måste ta hänsyn till barnens bästa som en prioriterad faktor. Ordet 'åtgärd' omfattar inte bara beslut, utan även alla handlingar, beteenden, förslag, tjänster, förfaranden och andra åtgärder... (28)

Kommittén betonar också att **passivitet eller underlåtenhet att vidta åtgärder likaså betraktas som "åtgärder"** (t.ex. när socialförvaltningen underlåter att tillgodose konstaterade behov).

Enligt kommittén ska begreppet "som berör" tolkas i vid bemärkelse, och det föreslås därför att sådana åtgärder ska omfatta både sådana som riktar sig till barn (t.ex. inom hälsa, omsorg eller utbildning) och sådana som omfattar både barn och andra befolkningsgrupper (t.ex. inom miljö, bostäder eller transport) ⁽²⁹⁾.

Enligt kommitténs beskrivning ⁽³⁰⁾ är barnets bästa ett tredelat begrepp, såsom framgår nedan.

- 1. En materiell rättighet:** Rättigheten att få barnets bästa bedömt och satt i främsta rummet när olika intressen vägs mot varandra i beslut som gäller barnet, samt garantin att denna rättighet alltid tillämpas när ett beslut ska fattas som rör ett enskilt barn, en grupp identifierade eller oidentifierade barn, eller barn i allmänhet.
- 2. En grundläggande rättslig tolkningsprincip:** Om en rättsregel är öppen för mer än en tolkning ska den tolkning som mest verkningsfullt tillgodoser barnets bästa ha företräde.
- 3. Ett tillvägagångssätt:** När ett enskilt barn, en identifierad grupp barn eller barn i allmänhet kommer att påverkas av ett beslut, måste beslutsprocessen innehålla en utvärdering av eventuella positiva eller negativa konsekvenser för barnet eller barnen i fråga.

Kommittén för barnets rättigheter påpekade också att konceptet om barnets bästa, som infördes enligt artikel 3 i barnkonventionen, syftar till att säkerställa både ett fullständigt

⁽²⁷⁾ FN:s kommitté för barnets rättigheter, [Allmän kommentar nr 14 \(2013\)](#), se fotnot 23.

⁽²⁸⁾ FN:s kommitté för barnets rättigheter, [Allmän kommentar nr 14 \(2013\)](#), se fotnot 23, punkt 17.

⁽²⁹⁾ Se punkt 13 b, "Genomförandet av barnets rättigheter under tidig barndom", i FN:s kommitté för barnets rättigheter, [Allmän kommentar nr 7 \(2005\): Genomförande av barns rättigheter i förskoleåldern](#), CRC/C/GC/7/Rev.1, 20 september 2006, <https://www.refworld.org/legal/general/crc/2006/en/40994>.

⁽³⁰⁾ FN:s kommitté för barnets rättigheter, [Allmän kommentar nr 14 \(2013\)](#), se fotnot 23.

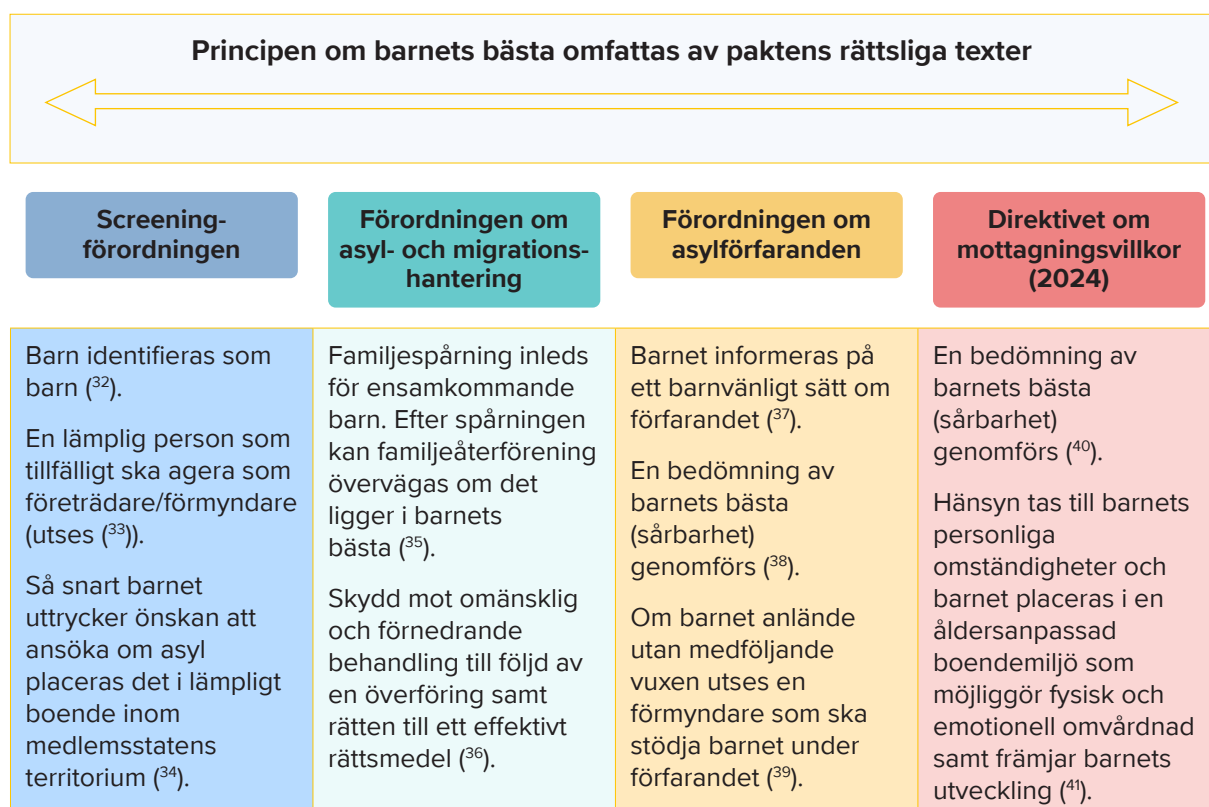

och effektivt utövande av alla de rättigheter som erkänns i konventionen och barnets helhetsmässiga utveckling ⁽³¹⁾.

2.1. Pakten och tillämpningen av barnets bästa

Barnets bästa ska som vägledande princip ligga till grund för alla åtgärder och beslut som fattas av myndigheterna och de personer som utsetts att stödja barnet under hela asyl- och mottagningsprocessen.

Figur 1. Skyddsåtgärder och garantier för barnet i pakten

⁽³¹⁾ FN:s kommitté för barnets rättigheter, [Allmän kommentar nr 14 \(2013\)](#), se fotnot 23.

⁽³²⁾ Artikel 12 i screeningförordningen: "Preliminära hälsokontroller och sårbarhet".

⁽³³⁾ Artikel 13.3 i screeningförordningen.

⁽³⁴⁾ Artikel 27.9 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽³⁵⁾ Artikel 23 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽³⁶⁾ Skäl 62 och artikel 67.13 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽³⁷⁾ Artikel 8.2f i förordningen om asyلفörfaranden.

⁽³⁸⁾ Artikel 20 i förordningen om asyلفörfaranden.

⁽³⁹⁾ Skäl 35 i förordningen om asyلفörfaranden.

⁽⁴⁰⁾ Artikel 25 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽⁴¹⁾ Artikel 27 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

Screening-förordningen	Förordningen om asyl- och migrationshantering	Förordningen om asylförfaranden	Direktivet om mottagningsvillkor (2024)
Om det råder allvarliga tvivel om åldern anmäls detta till berörda myndigheter ⁽⁴²⁾. Barnavårdsmyndigheterna är delaktiga under screening-processen ⁽⁴³⁾. Information om asylförfarandet tillhandahålls på ett barnvänligt sätt ⁽⁴⁴⁾. Barnet som ansöker om internationellt skydd har rätt till tolk och kostnadsfri juridisk rådgivning.	Skyldighet att prioritera alla ärenden som rör barn ⁽⁴⁵⁾. Utse en lämplig person som tillfälligt ska agera som företrädare/förmyndare så snart som möjligt och senast 15 arbetsdagar från den dag då ansökan lämnades in. Involvera förmyndaren under hela asylförfarandet ⁽⁴⁶⁾. Risker som rör barnets säkerhet och trygghet bedöms (t.ex. risken för människohandel) ⁽⁴⁷⁾.	Barnet har rätt till tolk och kostnadsfri juridisk rådgivning ⁽⁴⁸⁾. Om det råder tvivel om sökandens ålder ⁽⁴⁹⁾ bör medlemsstaten antingen undanröja detta tvivel genom att genomföra en åldersbedömning (med hjälp av den minst ingripande metoden) ⁽⁵⁰⁾ eller utgå från att sökanden är ett barn ⁽⁵¹⁾. Den personliga intervjun genomförs av en person som har behörighet att arbeta med barn ⁽⁵²⁾.	En lämplig person som tillfälligt ska agera som företrädare/förmyndare utses för det ensamkommande barnet inom 15 arbetsdagar från den dag då ansökan lämnades in ⁽⁵³⁾. Rätt till familjesammanhållning ⁽⁵⁴⁾. Barnet har tillgång till utbildning, hälso- och sjukvård och psykosocialt stöd, fritidsaktiviteter ⁽⁵⁵⁾ samt rehabilitering ⁽⁵⁶⁾ där så är tillämpligt och andra former av stöd (immateriella mottagningsförhållanden).

⁽⁴²⁾ Artikel 25 i förordningen om asylförfaranden.

⁽⁴³⁾ Skäl 25 och artikel 8.9 i screeningförordningen.

⁽⁴⁴⁾ Artikel 11 i screeningförordningen.

⁽⁴⁵⁾ Artikel 23.1 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽⁴⁶⁾ Artikel 23.2 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽⁴⁷⁾ Skäl 47 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽⁴⁸⁾ Artikel 8.2d.3.4 i förordningen om asylförfaranden.

⁽⁴⁹⁾ Artikel 25 i förordningen om asylförfaranden.

⁽⁵⁰⁾ Artikel 25 i förordningen om asylförfaranden.

⁽⁵¹⁾ Endast i de fall där en person som antas vara underårig uppfyller villkoren för tillämpning av det obligatoriska gränsförfarandet (artikel 45 i förordningen om asylförfaranden) placeras den sökande tillfälligt i gränsförfarandet medan åldersbedömningen genomförs. I en sådan situation måste den som antas vara underårig garanteras alla förfarandegarantier (utnämning av en förmyndare; genomförande av åldersbedömningen inom 30 dagar från det att ansökan om skydd lämnades in, i enlighet med artikel 23.3 i förordningen om asylförfaranden och artikel 25.1 i direktivet om mottagningsvillkor (2024); tillhandahållande av nödvändig vård och stöd i enlighet med direktivet om mottagningsvillkor (2024) på den plats där gränsförfarandet äger rum). Det är viktigt att förhållanden som är lämpliga för ensamkommande barn enligt artikel 13.2 och 13.3 i direktivet om mottagningsvillkor (2024) tillhandahålls. Detta inkluderar tillgång till fritids- och rekreationsaktiviteter, däribland åldersanpassad lek, tillgång till kvalificerad personal med kompetens att arbeta med barn samt att se till att minderåriga inte placeras tillsammans med vuxna.

⁽⁵²⁾ Artikel 22.3 i förordningen om asylförfaranden.

⁽⁵³⁾ Artikel 27.1b i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽⁵⁴⁾ Artikel 26.2a i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽⁵⁵⁾ Artikel 26.3 och 26.4 samt artikel 16 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽⁵⁶⁾ Artikel 26.4 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

Screening-förordningen	Förordningen om asyl- och migrationshantering	Förordningen om asylförfaranden	Direktivet om mottagningsvillkor (2024)
Varje barns specifika behov och sårbarheter utvärderas ⁽⁵⁷⁾. Ett bedömningsformulär fylls i och informationen vidarebefordras till berörda myndigheter för att säkerställa en smidig övergång till mottagning och asylförfarande ⁽⁵⁸⁾.	Nära samarbete mellan medlemsstaterna ⁽⁵⁹⁾ när det gäller familjeåterförening och/eller andra överföringar ⁽⁶⁰⁾ eller omfördelning. Barnet har tillgång till en tolk ⁽⁶¹⁾ och till kostnadsfri juridisk rådgivning ⁽⁶²⁾.	Barnet får kostnadsfritt rättsligt bistånd under överklagande-förfarandet ⁽⁶³⁾.	Barnet har rätt till tolk och kostnadsfri juridisk rådgivning ⁽⁶⁴⁾. Barn utan medföljande vuxen är som regel undantagna från gränsförfarandet ⁽⁶⁵⁾ och bör inte hållas kvar ⁽⁶⁶⁾. Tillgång till information vid mottagningen ⁽⁶⁷⁾.
Resultat Positivt: integrationsinsatser ⁽⁶⁸⁾ genom tillgång till utbildning och arbetsmarknaden ⁽⁶⁹⁾. Negativt: Rätt till ett effektivt rättsmedel ⁽⁷⁰⁾. Tillgång till kostnadsfritt rättsligt bistånd och bistånd för att överklaga ett avslag när detta är för barnets bästa ⁽⁷¹⁾. Information om (frivilligt) återvändande. Barnet/familjen har tillgång till en tolk under återvändandeförfarandena. Familjer med barn och ensamkommande barn får inte placeras i återvändningscentren ⁽⁷²⁾.			

Källa: EUAA

⁽⁵⁷⁾ Artikel 12 i screeningförordningen: "Preliminära hälsokontroller och sårbarhet".

⁽⁵⁸⁾ Artikel 17 i screeningförordningen.

⁽⁵⁹⁾ Artikel 60.4 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽⁶⁰⁾ Artikel 6 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽⁶¹⁾ Artikel 22.4 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽⁶²⁾ Skäl 39, artikel 19.1 l och artikel 21 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽⁶³⁾ Artikel 17 i förordningen om asylförfaranden.

⁽⁶⁴⁾ Skäl 26 i direktivet om mottagningsvillkor (2024): "En sökande som hålls i förvar bör ha faktisk tillgång till de nödvändiga förfarandegarantierna, såsom rättslig prövning och rätt till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde, när det är tillämpligt enligt detta direktiv."

⁽⁶⁵⁾ Artiklarna 42.3 b och artikel 53.1 i förordningen om asylförfaranden, såvida det inte föreligger hänsyn till nationell säkerhet eller allmän ordning vad gäller den sökande.

⁽⁶⁶⁾ I direktivet om mottagningsvillkor (2024) hänvisas till vissa förväntningar, till exempel när det har fastställts att den minderårige utgör ett säkerhetshot; se skäl 40, där det anges att: minderåriga får aldrig hållas frihetsberövade i fängelse eller annan anläggning som används för brottbekämpningsändamål, samt artikel 13.2 b i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽⁶⁷⁾ Artikel 5 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽⁶⁸⁾ Skäl 43 och artikel 5 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽⁶⁹⁾ Artikel 16.1 och 16.2 samt artikel 17 i direktivet om mottagningsvillkor och skäl 48 och 53.

⁽⁷⁰⁾ Skäl 91 i förordningen om asylförfaranden.

⁽⁷¹⁾ Artikel 17 i förordningen om asylförfaranden.

⁽⁷²⁾ Europeiska kommissionen, *Nytt gemensamt Eu-system för återvändande*, mars 2025, <https://link.europa.eu/6hRgBW>.

Sammanfattning

Barnets bästa enligt pakten

- är en kontinuerlig process,
- sätter barnet i centrum och tar dess individuella situation, omständigheter, perspektiv och behov i främsta rummet,
- kräver en systematisk och integrerad strategi när det gäller skyddet av barn.

Särskilt den sistnämnda punkten måste säkerställas genom nedanstående åtgärder.

- Korrekt och snabb identifiering av barnet är en hörnsten för att beakta barnets bästa. Varje tecken på att en person som ansöker om internationellt skydd kan vara ett barn medför att barnspecifika skyddsåtgärder omedelbart ska tillämpas, däribland utnämningen av en lämplig person som tillfälligt ska agera som företrädare eller en förmyndare för varje ensamkommande barn (även om det inte finns några skriftliga bevis på åldern, såsom födelseattest eller identitetshandling).
- Ett **barn identifieras** som barn och deras behov, utsatthet och potentiella risker bedöms utan dröjsmål.
- **Resultaten från bedömningen av barnets bästa används** som underlag för beslut om lämpliga stöd- och skyddsåtgärder. När det är möjligt vidtas sådana åtgärder i samråd med föräldrarna, vårdnadshavarna eller den som har vårdnaden, i syfte att trygga barnets säkerhet och dess fysiska, emotionella och utvecklingsmässiga välbefinnande.
- Ett effektivt samarbete mellan de berörda ministerierna, myndigheterna och aktörerna med ansvar för barnskydd har inrättats och stärks kontinuerligt.
- En systematisk samordning av alla åtgärder som rör barnets skydd och välbefinnande säkerställs och upprätthålls.
- Informationsutbytet mellan berörda aktörer är strikt begränsat till vad som är nödvändigt för att förebygga skada (inklusive självskada) eller för att möjliggöra en lämplig, behovsanpassad insats. Det här sker med full respekt för barnets rätt till integritet, i enlighet med nationella dataskyddsbestämmelser och den allmänna dataskyddförordningen ⁽⁷³⁾.
- Barnets meningsfulla deltagande i beslut som berör det – särskilt när föräldrarna eller den primära vårdnadshavaren inte är närvarande – främjas aktivt och säkerställs. Man bör också förklara vilken roll deras deltagande spelar i denna beslutsprocess för att hantera förväntningarna.

⁽⁷³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddförordning) (EUT L 119, 4.5.2016), <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>.

2.1.1. Bedömningen av barnets bästa

Bedömningen av barnets bästa (BIA) är en process som ska genomföras när viktiga beslut som berör ett enskilt barn ska fattas. Syftet är att identifiera, utvärdera och väga in alla relevanta faktorer för att fastställa den lämpligaste åtgärden i en given situation för ett visst barn eller en viss grupp av barn ⁽⁷⁴⁾.

I tillämpliga fall bör varje utvärdering bygga vidare på resultaten och slutsatserna från eventuella tidigare utvärderingar ⁽⁷⁵⁾. Detta säkerställer enhetlighet, förhindrar dubbelarbete och tar hänsyn till att ett barns behov och livssituation förändras över tid. Resultaten bör dokumenteras på ett korrekt sätt för att undvika dubbelarbete.

Situationer där det enligt pakten är obligatoriskt att bedöma barnens behov

Barnets individuella situation måste kontinuerligt följas upp under hela asyl- och mottagningsprocessen, inte bara för att tillgodose de behov som konstaterats vid ankomsten utan också för att kunna hantera eventuella nya sårbarheter eller särskilda behov som kan uppstå i ett senare skede.

I pakten föreskrivs minst tre obligatoriska tillfällen då en bedömning av barnets specifika behov och sårbarheter måste genomföras, med vederbörlig hänsyn till barnets bästa, nämligen

1. de **obligatoriska hälso- och sårbarhetskontrollerna** i samband med screeningen, vilka ska genomföras inom sju dagar efter barnets ankomst eller omhändertagande ⁽⁷⁶⁾,
2. **sårbarhetsbedömningen** ⁽⁷⁷⁾ **inklusive en bedömning av barnets bästa**, inom 30 dagar från den dag då ansökan lämnades in ⁽⁷⁸⁾.
3. vid fastställandet av vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva barnets ansökan om internationellt skydd, i enlighet med förordningen om asyl- och migrationshantering ⁽⁷⁹⁾.

Syftet med dessa obligatoriska kontroller och bedömningar är att säkerställa att den insamlade informationen på ett effektivt sätt hjälper de behöriga myndigheterna att

⁽⁷⁴⁾ För mer information, se UNHCR/Unicef, *Safe & Sound: What States can do to ensure respect for the best interests of unaccompanied and separated children in Europe*, oktober 2014, <https://www.refworld.org/reference/regionalreport/unhcr/2014/en/101717>.

⁽⁷⁵⁾ Se även FN:s kommitté för barnens rättigheter, *Allmän kommentar nr 14 (2013)*, se fotnot 23, kapitel V, B c om tidsuppfattning.

⁽⁷⁶⁾ Artiklarna 5.1 a b, 8.1, 12 och 13.1 i screeningförordningen. Åldersbedömning anses utgöra en del av sårbarhetsbedömningen och ska därför genomföras inom samma tidsram (se EUAA, *Praktisk vägledning om åldersbedömning*, november 2025, <https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-age-assessment-0>).

⁽⁷⁷⁾ I denna vägledning används begreppet "sårbarhetsbedömning" som ett samlingsbegrepp för att hänvisa till bedömningen av behovet av särskilda förfarandegarantier och bedömningen av särskilda mottagandebehov, i enlighet med den terminologi och de krav som anges i förordningen om asylofföranden och direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽⁷⁸⁾ Artikel 22.2 i förordningen om asylofföranden samt artiklarna 25 och 26 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽⁷⁹⁾ Artikel 23.3, 4 och 5 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

- organisera en **snabb och behovsanpassad insats** för att tillgodose eventuella specifika och omedelbara behov som uppstår till följd av barnets personliga omständigheter, inbegripet beslut som rör spårning av anhöriga, familjeåterförening, hälsorelaterade frågor eller andra skyddsåtgärder, samtidigt som man säkerställer att barnets rättigheter och välbefinnande beaktas på ett vederbörligt sätt,
- **minska specifika potentiella risker** för barnet (t.ex. för ensamkommande barn och möjliga offer för människohandel eller andra former av utnyttjande, eller risken att barnet försvinner). Dessa risker kan ha sin grund i tidigare negativa upplevelser eller särskilda sårbarheter och kan förvärras under ingreppets gång.

Därför måste myndigheterna klargöra syftet med en konsekvensanalys innan den genomförs.

En bedömning av barnets bästa kan tillgodose **omedelbara, kortsiktiga och långsiktiga** behov. Den kan ta hänsyn till både barnets omedelbara och föränderliga behov samt behovet av att prioritera vissa åtgärder. En bedömning av barnets bästa ersätter inte ett fastställande av barnets bästa, vilket gäller för beslut om hållbara lösningar. Bedömningen av barnets bästa och fastställandet av barnets bästa bör ses som sammanhängande delar av samma beslutsprocess, där bedömningen grundar sig på en utvärdering där alla relevanta faktorer har identifierats, granskats och vägts mot varandra. En fristående bedömning av barnets bästa är inte nödvändigtvis en formell förutsättning för att fastställa vad som ligger i barnets bästa. När det är möjligt och är i linje med barnets bästa ska föräldrarna, vårdnadshavarna eller den som har vårdnaden involveras i processen.

Vidare rekommenderas att varje ensamkommande eller från familjen skilt barn ska få tillgång till samordnat stöd som dokumenteras i en individuell ärendeakt och, i förekommande fall, en individuell handlingsplan som är tillgänglig för all berörd personal som är involverad i barnets skydd och stöd.

Aspekter att beakta vid en bedömning av barnets bästa (listan är varken uttömmande eller rangordnad)

- Barnets identitet och ålder.
- Nationalitet eller statslöshet.
- Familjesituation och relationer.
- Syn på barnet utifrån ålder och mognad.
- Föräldrarnas/vårdnadshavarnas/förmyndarnas synpunkt.
- Omsorgsarrangemang och dagligt liv.
- Hälsa och psykosocialt välbefinnande.
- Utbildning och social integration.
- Säkerhets- och skyddsrisiker.
- Mottagnings- och levnadsvillkor.
- Åtgärder som krävs med anledning av identifierade sårbarheter.

- Skyddande faktorer: barnets egna resurser och motståndskraft.

Resultaten av varje bedömning av barnets bästa måste dokumenteras systematiskt och användas som underlag **vid varje viktigt steg i förfarandet**, för att undvika att barnet utsätts för upprepade förhör. Tidigare utvärderingar kan också användas för att **bygga vidare på befintliga resultat**. Se [bilaga V](#) för en beskrivning av EUAA:s formulär för bedömning av barnets bästa.

Skyddsåtgärder för beslutsfattande när föräldrar eller lagliga vårdnadshavare inte är närvarande

I situationer där föräldrarna är frånvarande måste myndigheterna se till att

- en oberoende förmyndare utses för att bistå barnet.
- barnet får information som är anpassad för barn, vid behov med hjälp av en tolk,
- barnets åsikter beaktas,
- hänsyn tas till att bevara familjens sammanhållning,
- hänsyn tas till barnets identitet, inbegripet kön, genus, sexuell läggning, nationellt ursprung, religion och övertygelser, kulturell identitet och personlighet, samt sårbarhet,
- barnet har tillgång till juridisk rådgivning, rättsligt bistånd och biträde i tillämpliga fall,
- att barnet får den vård det behöver (inklusive lämplig bostad, hälsovård och utbildning), skyddas och hålls tryggt under alla omständigheter.

Som en allmän princip bör familjesammanhållningen bevaras, såvida det inte finns indikationer på att detta inte skulle vara för barnets bästa. Det kan dock även krävas en bedömning av barnets bästa när ett barn anländer tillsammans med familjemedlemmar – till exempel om personalen på mottagningscentrumet upptäcker tecken på familjekonflikter, försummelse, människohandel, utnyttjande eller våld i hemmet, eller om familjens boendeförhållanden på mottagningscentrumet verkar olämpliga. Bedömningen ska bidra till att fastställa vilka åtgärder som är säkrast och mest lämpliga för barnets välbefinnande. I sådana situationer, och i enlighet med nationell lagstiftning och nationella normer som gäller för alla barn, bör de behöriga nationella barnskyddsmyndigheterna underrättas och involveras. Bedömning av barnets bästa inom asyl- eller mottagningssammanhang ersätter inte åtgärder för barnskydd, utan kompletterar dem genom att säkerställa att lämpliga hänvisningar och skyddsåtgärder finns på plats.

Ytterligare aspekter att beakta vid genomförandet av en bedömning av barnets bästa (listan är inte uttömmande)

Tillräckligt med tid avsätts för att bedömningen ska kunna genomföras på ett meningsfullt sätt.

Platsen där bedömningen av barnets bästa utförs är lämplig och processen i sig är barnvänlig (dvs. integritet säkerställs, platsen är tillgänglig etc.).

En **lämplig person som tillfälligt ska agera som företrädare** (t.ex. en barnskyddshandläggare under screeningen) eller en **förmyndare** utses för att stödja det ensamkommande barnet under processen. Om föräldrarna är frånvarande görs ansträngningar för att om möjligt involvera dem i processen.

Barnet får **relevant information**, på ett sätt och ett språk som är begripligt för barnet, om varför bedömningen av barnets bästa genomförs, om dess syfte och konsekvenser samt om vilken roll de olika personerna som deltar i bedömningen av barnets bästa har. Vid behov erbjuds stöd av en professionell tolk/kulturtolk.

Kvalificerade yrkesutövare. Barn är en mångfasetterad grupp, och deras behov kan endast bedömas på ett adekvat sätt av personal med expertkunskaper inom frågor som rör barns och ungdomars utveckling. I den mån det är möjligt bör ett tvärvetenskapligt team av sakkunniga delta i bedömningen av barnets bästa ⁽⁸⁰⁾.

Barnet får stöd och befinner sig i ett fysiskt och psykiskt tillstånd som möjliggör ett fullvärdigt deltagande, med lämpliga anpassningar eller stödåtgärder vid behov (t.ex. pauser, förenklad kommunikation eller närvaro av en person som barnet litar på).

Samtycke lämnas av barnet/förmyndaren vid hänvisning till uppföljningsstöd, i enlighet med nationell praxis.

Barnet har tillgång till **kostnadsfri juridisk rådgivning, rättsligt bistånd och biträde, beroende på vad som är tillämpligt.**

Att väga olika faktorer mot varandra vid en bedömning av barnets bästa

Som framgår av figur 2 bidrar en bedömning av barnets bästa till att skapa balans mellan olika aspekter, eftersom den kräver att myndigheterna väger de **potentiella fördelarna** med ett förfarandemässigt beslut (t.ex. att tillgodose omedelbara behov eller klargöra väsentlig information) mot de **risker och den potentiella skada** som beslutet kan medföra för barnets välbefinnande, säkerhet, familjens sammanhållning och/eller barnets känslomässiga tillstånd och utveckling. För att kunna väga in dessa olika aspekter krävs en helhetsbedömning av barnets individuella situation. Dessutom ska barnets åsikt respekteras, med hänsyn tagen till barnets ålder och mognad ⁽⁸¹⁾. Därför kommer ”vissa faktorer att beaktas och andra inte”, och faktorerna måste ”vägas mot varandra”. ⁽⁸²⁾ Vissa faktorer kan vara av större betydelse för ett barn än för ett annat, beroende på barnets situation. Det innebär att man måste väga de olika faktorerna mot varandra, eftersom vissa av dem kan vara viktigare än andra i varje enskilt fall. Ibland kan de här faktorerna stå i konflikt med varandra. Syftet är att säkerställa att besluten är proportionerliga, respekterar barnets värdighet och är i linje med barnets bästa ⁽⁸³⁾, samtidigt som man undviker onödig ångest eller skada.

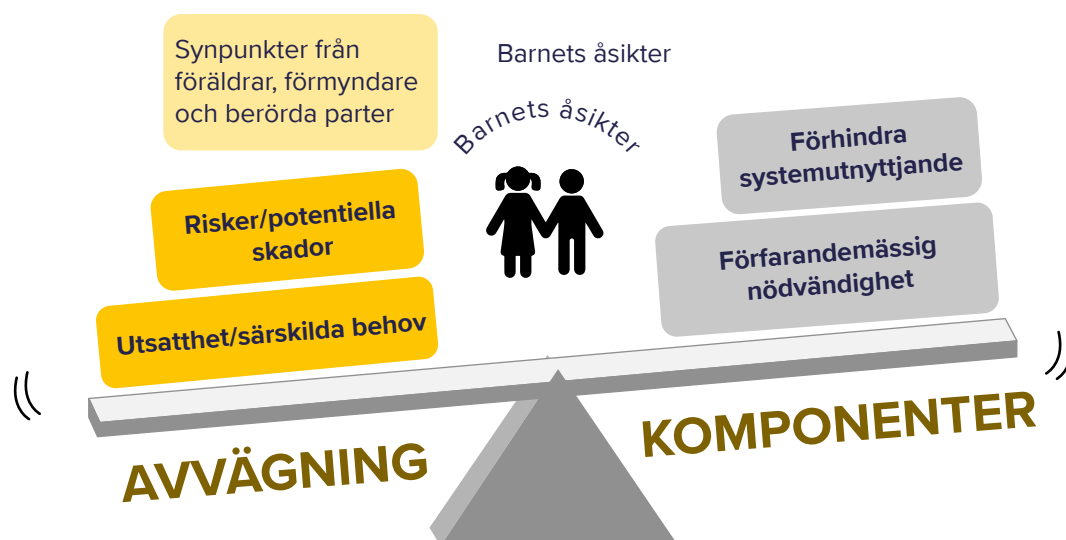
⁽⁸⁰⁾ Se FN:s kommitté för barnets rättigheter, [Allmän kommentar nr 14 \(2013\)](#), se fotnot 23, punkt 94.

⁽⁸¹⁾ FN:s kommitté för barnets rättigheter har tagit fram en icke-uttömmande och icke-hierarkisk förteckning över faktorer som alla beslutsfattare kan beakta; se [Allmän kommentar nr 14 \(2013\)](#), fotnot 23.

⁽⁸²⁾ FN:s kommitté för barnets rättigheter, [Allmän kommentar nr 14 \(2013\)](#), se fotnot 23, s. 12.

⁽⁸³⁾ Principen om minimalt ingripande innebär att beslut som rör ett barn ska baseras på de minst ingripande och begränsande åtgärderna, där barnets bästa och välbefinnande ska prioriteras. Detta överensstämmer med artikel 3 i barnkonventionen, där barnets bästa framhålls som den främsta hänsynen.

Figur 2. Att väga olika faktorer mot varandra vid bedömningen av barnets bästa inom ramen för internationellt skydd

Källa: EUAA

Exempel – avvägning mellan olika element

Familjens sammanhållning kontra säkerhet vid mottagningen

Om ett barn önskar bo kvar hos familjemedlemmar men det finns trovärdiga tecken på att barnet utsätts för skada (t.ex. anmälningar om våld i hemmet under utredningen), kan myndigheterna först vidta skyddsåtgärder – såsom boende under tillsyn – innan de fattar beslut om fortsatt placering i familjen. I vilket fall som helst anmäls ärendet även till barnavårdsmyndigheten.

Förfarandekrav kontra välbefinnande

Om ett litet barn är utmattat eller oroligt efter ankomsten kan det vara skadligt eller kontraproduktivt att omedelbart genomföra en lång intervju om sårbarhet. En kort uppföljning av resultaten från screeningen och att skjuta upp en mer omfattande utredning kan vara i linje med barnets bästa.

Beslut om placering under mottagandefasen

Även om det i allmänhet är fördelaktigt att placera syskon tillsammans kan det vara lämpligare med en tillfällig alternativ placering med regelbunden kontakt om ett syskon utgör en risk för ett annat (t.ex. beteendeproblem kopplade till trauma).

Att kommunicera och ha ett meningsfullt samspel med barnen

- Respektera deras gränser. Pressa inte barnen att prata om ämnen som de känner sig obekväma med och tvinga dem inte att prata. Tolka inte tystnad som ett tecken på bristande öppenhet eller ett medvetet försök att dölja information. Ett barn kan dölja tecken på tidigare eller pågående övergrepp av rädsla eller för att det inte inser att det som händer är onormalt. Att bygga upp förtroende är en förutsättning för allt informationsutbyte och kommer att bidra till att övervinna dessa inledande utmaningar.

- Behandla dem med respekt. Behandla barn med samma respekt och ärlighet som du skulle visa vuxna. Undvik att ge orealistiska löften.
- Var lyhörd. Använd en omtänksam ton och ett enkelt språk som barn lätt kan förstå.
- Ge din fulla uppmärksamhet. Ägna din fulla uppmärksamhet åt barnet när du kommunicerar och visa barnet att du är närvarande och uppmärksam.
- Uppmuntra till att uttrycka vad de tänker och känner. Ge barnen möjlighet att uttrycka sig, men undvik att pressa dem att återuppleva negativa upplevelser om de inte är villiga att dela med sig.
- Uppmuntra meningsfullt deltagande. Skapa möjligheter för barnen att dela med sig av sina åsikter och synpunkter, däribland i frågor som rör dem. Detta stärker självkänslan och kan ge barnen möjlighet att tala om ämnen som är viktiga för dem.
- Ta reda på vad de förväntar sig. Ge barnen möjlighet att berätta för dig vad de hade förväntat sig av den nuvarande situationen och vad de kan tänka sig att förvänta sig i framtiden.
- Ha tålamod. Förstå att uttryck för frustration eller ilska kanske inte är riktade mot dig personligen och ha tålamod med deras känslor. Var medveten om att vissa former av kommunikation och beteende kan ha samband med traumareaktioner. Ta dig tid att försöka förstå orsakerna till det som vid första anblicken kan framstå som "störande beteende".
- Främja inkludering. Håll kommunikationen fri från stereotyper kopplade till ålder, ras, religion eller könsidentitet och behandla alla barn med samma respekt och omtanke.
- Var uppmärksam på och identifiera lidande. Var uppmärksam på ihållande tecken på stress eller oroande beteende som kan kräva specialiserat stöd.
- Ålder och kulturell lämplighet. Var uppmärksam på barnets ålder. Vissa barn kan verka väldigt mogna för sin ålder, men det betyder inte att de inte behöver ett känslomässigt bemötande som är anpassat efter deras ålder. Samtidigt måste man i arbetet ta lika stor hänsyn till barnets kulturella bakgrund ⁽⁸⁴⁾.
- Ta hänsyn till skyddande faktorer. Var uppmärksam på hur ett barn hanterar förändringar och stress. Uppmuntra barnet att använda dessa strategier för att hantera situationen och lyft fram barnets motståndskraft när det gör det, samtidigt som du påminner barnet om att du finns där för att stötta.

⁽⁸⁴⁾ Se avsnittet om ensamkommande barn i EUAA, *Guidance on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection: Part II – for those working in the first line*, november 2024, <https://www.euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-ii-first-line-officers>. Se även UNHCR, *Tekniska riktlinjer: Child Friendly Procedures*, 2021 <https://www.refworld.org/policy/opguidance/unhcr/2021/en/124121>, särskilt kapitel 3.

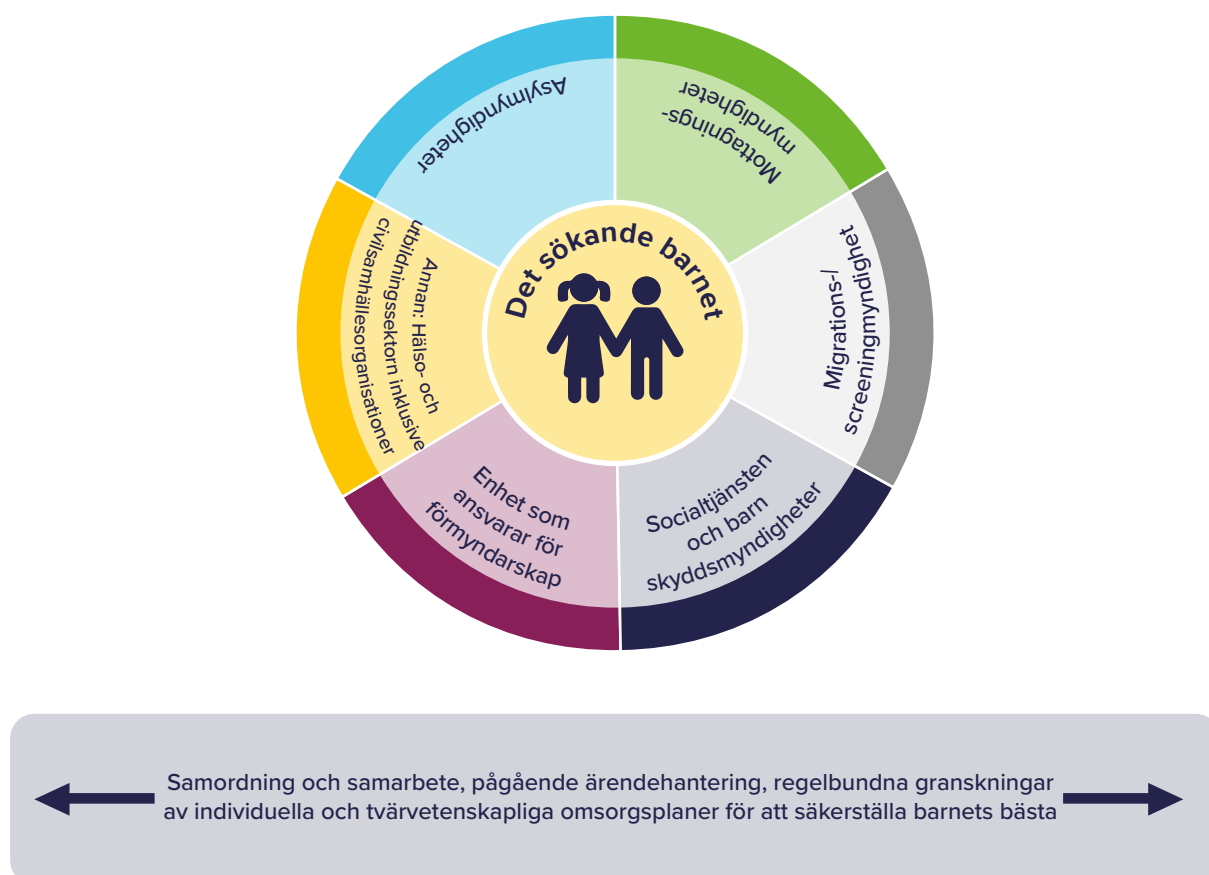

2.1.2. En tvärvetenskaplig strategi och ett integrerat system för skydd av barn

För att barnets bästa ska kunna tillgodoses krävs det att ett brett spektrum av aktörer involveras, däribland asyl- och mottagningsmyndigheter, screening- och invandringsmyndigheter samt hälso- och barnskyddsmyndigheter. Det här understryker vikten av effektiv **samordning och samarbete**, liksom behovet av en gemensam kunskaps- och medvetenhetsgrund bland dessa yrkesutövare när det gäller barns rättigheter, barnets bästa och asylsystemet.

Figur 3. Samordning och samarbete samt en integrerad strategi för ärendehantering

Källa: EUAA

I sina rekommendationer från 2024 om utveckling och förstärkning av integrerade **barnskyddssystem som utgår från barnets bästa** ⁽⁸⁵⁾ framhåller kommissionen att medlemsstaterna måste vidta lämpliga åtgärder för att stärka **samordningen och samarbetet** mellan alla berörda ministerier och sektorer samt mellan olika behörighetsnivåer – på lokal, regional och nationell nivå – och i gränsöverskridande situationer. En **tvärvetenskaplig**

⁽⁸⁵⁾ [Kommissionens rekommendation \(EU\) 2024/1238](#) om utveckling och förstärkning av integrerade barnskyddssystem som utgår från barnets bästa, se fotnot 6, punkterna 19, 20, 21.

strategi anses avgörande för ett effektivt skydd. Pakten främjar samordning ⁽⁸⁶⁾ och deltagande av kvalificerade, utbildade yrkesverksamma från olika ministerier **tillsammans med barnskyddsmyndigheter** samt andra internationella organisationer inom de olika rättsliga ramarna. En sådan samordning kräver att man lägger tonvikten på en **integrerad strategi för ärendehantering** för att säkerställa en smidig samordning och uppföljning av de personer som får stöd.

De som bistår myndigheterna med att bedöma barnets bästa under screeningen samt under asyl- och mottagningsförfarandet bör ha en kombination av kunskap och medvetenhet om

- **principer för skydd av barn** och funktionen hos ett integrerat system för skydd av barn,
- **grundläggande medvetenhet om barns fysiska och känslomässiga välbefinnande**, inklusive tecken på att ett barn kan behöva ytterligare stöd,
- **grundläggande kunskaper om tecken på människohandel, utnyttjande, försummelse och övergrepp** samt hur man på ett säkert sätt hanterar avslöjanden om traumatiska upplevelser (inklusive kunskap om hänvisningsvägar),
- **den rättsliga ramen enligt pakten**, inklusive garantier för barn och hur resultaten av bedömningen av barnets bästa påverkar förfarandestegen och mottagningsarrangemangen,
- **kulturell lyhördhet** och medvetenhet om hur migration och fördrivning påverkar barn.

Informationsutbyte

Uppgifter som samlas in i samband med en bedömning av barnets bästa måste hanteras med vederbörlig hänsyn till konfidentialitet, dataskyddsregler och barnets rätt till privatliv. Samtidigt kan det bli nödvändigt att dela viss information – enbart med dem som har ett berättigat behov av den – med berörda myndigheter eller tjänsteleverantörer för att säkerställa en effektiv ärendehantering, tillgodose identifierade behov och förebygga eller minska risker för barnet, däribland risker för skada eller självskadebeteende.

Beslut om **vilken information** som delas, **med vem** och **i vilket skede** måste bedömas från fall till fall, med barnets bästa i främsta rummet och endast utifrån behovslenig behörighet. I detta sammanhang rekommenderas det att medlemsstaterna

- fastställer tydliga riktlinjer och rutiner för utbyte och delning av information mellan berörda yrkesgrupper och tjänster,
- fastställer roller, ansvarsområden och skyddsåtgärder för att säkerställa att informationsutbytet är proportionerligt, begränsat till vad som är strikt nödvändigt och överensstämmer med tillämpliga dataskyddsregler.

Sådana åtgärder främjar en effektiv samordning mellan olika aktörer samtidigt som de säkerställer rättigheterna och det bästa för barn som är i behov av internationellt skydd.

⁽⁸⁶⁾ Skäl 24 och 25 i screeningförfordningen; artikel 60.4 i förfordningen om asyl- och migrationshantering; skäl 65 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

Barnet och dess föräldrar, vårdnadshavare eller förmyndare bör informeras om rutinerna för informationsutbyte och om sina rättigheter enligt dataskyddsbestämmelserna samt, i tillämpliga fall, ges möjlighet att framföra sina synpunkter eller ge sitt **samtycke**, i enlighet med nationell lagstiftning.

Exempel – Hur man säkerställer en integrerad strategi för barnskydd

En barncentrerad **integrerad strategi** ⁽⁸⁷⁾ för barnskydd är avgörande för att säkerställa att barnen skyddas på ett helhetsinriktat sätt och att deras bästa beaktas på ett meningsfullt sätt under hela asyl- och mottagningsprocessen. I en sådant strategi betonas också vikten av att erkänna barnets styrkor och resurser och i tillämpliga fall samarbeta med familjer, vårdnadshavare, samhällen samt religiösa och kulturella system ⁽⁸⁸⁾ för att stödja barnets allmänna välbefinnande.

Exempel 1 – Beslut om säkert boende

Under kontrollen uppmärksammar en gränsvakt att en 16-årig ensamkommande flicka verkar vara rädd för en man som reser tillsammans med henne.

- **Screeningmyndigheten** uppmärksammar detta problem; **den brottsbekämpande myndigheten** vidtar omedelbart åtgärder för att garantera flickans säkerhet och inleder en utredning av ärendet.
- **Förmyndaren** träffar barnet för att se till att hon informeras om ärendet på ett sätt som är anpassat efter barnets ålder och får möjlighet att komma till tals.
- Förmyndaren säkerställer tillgång till **kostnadsfri tillgång till juridisk rådgivning och biträde**, i tillämpliga fall, eftersom barnet kan vara ett potentiellt offer för människohandel.
- **Sårbarhetsbedömarna** har informerats och kommer att noggrant bedöma flickans behov och eventuella risker, med hänsyn till hennes åsikter och individuella omständigheter.
- På grundval av bedömningen och i samordning med barnskyddstjänsterna organiserar **mottagningshandläggaren** ett säkert och lämpligt boende för barnet, till exempel en specialiserad mottagningsanläggning för flickor eller ett skyddsboende.

Exempel 2 – Att stödja ett barn under asylintervjun

Under asylintervjun upptäcker handläggaren att en 14-årig ensamkommande pojke lider av mardrömmar och har svårt att koncentrera sig.

⁽⁸⁷⁾ Integrerade system för barnskydd ingår också i det instrument för tekniskt stöd som inrättades genom förordning (EU) 2021/240, <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/240/oj>, vilket tillhandahåller skräddarsydd teknisk expertis på begäran för utformning och genomförande av strukturreformer i medlemsstaterna. Det handlar om områden som utbildning, socialtjänst, migration och gränsförvaltning, hälso- och sjukvård samt rättsväsende, och stöd ges till exempel till (se Barnahus).

⁽⁸⁸⁾ Punkt 59, "Definition av en strategi för barns rättigheter", i FN:s kommitté för barnets rättigheter (CRC), *Allmän kommentar nr 13 (2011): Barnets rätt till frihet från alla former av våld*, CRC/C/GC/13, 2011, <https://www.refworld.org/legal/general/crc/2011/en/82269>.

- **Handläggaren** registrerar informationen som en potentiell indikator som ska beaktas under bedömningen av ansökan och belyser den sökandes tillstånd.
- **Handläggaren av asylärenden** justerar intervjutidpunkten och takten därefter.
- **Förmyndaren** ber om pauser och en förenklad förklaring av frågorna.
- Efter intervjun hänvisar **handläggaren** barnet till utsatthetsgruppen för ytterligare bedömning. Utsatthetsgruppen identifierar stressrelaterade symtom och ger rekommendationer för uppföljning. Ärendet följs upp av en **sårbarhetsbedömare** för att anpassa insatserna efter barnets behov; vid behov uppdateras sårbarhetsbedömningen (bedömning av barnets bästa) för att återspegla de nyidentifierade behoven och säkerställa barnets välbefinnande under hela förfarandet.
- **Mottagningshandläggaren** informeras om de identifierade behoven för att säkerställa kontinuitet i omsorgen och lämplig anpassning av mottagningsvillkoren och stödåtgärderna.

Exempel 3 – Allvarlig psykisk påfrestning under vistelsen på mottagningscentrumet

En 15-årig ensamkommande pojke har vistats på ett mottagningscentrum i flera veckor. Personalen märker att han har slutat delta i skolaktiviteter, drar sig undan från kamraterna och visar tecken på sömnlöshet.

- **Mottagningshandläggaren** dokumenterar dessa iakttagelser och underrättar **förmyndaren, ärendehandläggaren och i förekommande fall sårbarhetsbedömarna**.
- **Förmyndaren** träffar barnet, som berättar att han ofta får flashbacks kopplade till tidigare händelser i hans ursprungsland.
- **Ärendehandläggaren** begär en konsultation med **hälsovårdsmyndigheten** i, som konstaterar ångest och psykisk ohälsa och rekommenderar regelbundna möten med psykosociala stödtjänster.
- Utifrån bedömningen, i samråd med förmyndaren och ärendehandläggaren, samt vid behov med synpunkter från barnavårdsmyndigheten, vidtar mottagningsmyndigheten åtgärder för att underlätta hanteringen av den krisartade situationen, till exempel genom att anpassa barnets boendeförhållanden, medla vid konflikter med jämnåriga och säkerställa tillgång till psykosocialt stöd.
- **Handläggaren**, som informerats om situationen, skjuter upp en planerad intervju för att undvika onödig stress och se till att barnet kan delta på ett meningsfullt sätt när situationen väl har stabiliserats.

Att tänka på

Införandet av ett **gemensamt och säkert digitalt ärendehanteringssystem** kan stärka samarbetet mellan myndigheter genom att tillhandahålla säker tillgång i realtid till relevant ärendeinformation för alla aktörer som är involverade i omsorg om och skydd av barn. Tillgång till sådan information skulle förhindra osammanhängande eller överlappande

insatser från olika aktörer. Ett sådant system bör innehålla **robusta dataskyddsåtgärder** och användas enligt principen om **behovsbaserad åtkomst**, så att känslig information endast är tillgänglig för personal som behöver den för att kunna fullgöra sina specifika arbetsuppgifter.

Informationsutbyte genom sådana system bör vara **proportionerligt och ändamålsbegränsat**, med tydliga regler om åtkomst till samt användning och lagring av uppgifter. I de fall där nationell lagstiftning så kräver, och med hänsyn tagen till barnets ålder och mognad, bör barnet och/eller dess förälder, vårdnadshavare eller förmyndare **informerats** om rutinerna för utbyte av uppgifter, och i tillämpliga fall bör deras **samtycke** inhämtas. Alla arrangemang för informationsutbyte måste vara förenliga med de nationella rättsliga ramarna och tillämpliga regler om dataskydd, samtidigt som man säkerställer att barnets bästa fortfarande kommer i främsta rummet.

Ytterligare läsning om barnets bästa

- UNHCR, *2021 UNHCR Best Interests Procedure Guidelines: Assessing and Determining the Best Interests of the Child*, <https://www.refworld.org/policy/opguidance/unhcr/2021/en/122648>.
- UNHCR, *Guidelines on Assessing and Determining the Best Interests of the Child*, <https://migrationnetwork.un.org/resources/guidelines-assessing-and-determining-best-interests-child>.
- IOM:s handbok om skydd och hjälp för migranter som är utsatta för våld, utnyttjande och övergrepp, 2019, del 6, Unicef, *Guidance for the Protection, Care and Assistance of vulnerable Migrants* <https://publications.iom.int/books/iom-handbook-migrants-vulnerable-violence-exploitation-and-abuse>.
- Unicef, IOM, EU-IOM:s kunskapscentrum, *Best Interest Determination Form*, 2022, <https://migrantprotection.iom.int/system/files/training-material/attachment/3-bid-form.pdf>.
- Save the Children, *Best Interests Assessment Form for Temporary Care Arrangements & Durable Solution*, 2010, <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/best-interest-assessment-form-temporary-care-arrangements-durable-solution>.

3. Barnets bästa under screeningen

Enligt **screeningförordningen** ⁽⁸⁹⁾ krävs obligatorisk screening av tredjelandsmedborgare före inresa vid de yttre gränserna och, i vissa situationer, inom det nationella territoriet där personer grips efter otillåten inresa eller närvaro ⁽⁹⁰⁾. Screeningen gäller personer som inte uppfyller villkoren för inresa till EU.

Screeningen består av en rad kontroller, bland annat identitets-, säkerhets-, hälso- och sårbarhetskontroller, som genomförs på ett samordnat sätt och utan att det påverkar de efterföljande asyl- eller återvändandeförfarandena. Dessa kontroller bidrar till en effektiv förvaltning av de yttre gränserna och säkerställer samtidigt att sårbarheter och särskilda behov upptäcks i ett så tidigt skede som möjligt.

I screeningförordningen föreskrivs att screeningen vid den yttre gränsen ska genomföras "tan dröjsmål och under alla omständigheter slutföras inom sju dagar **inom sju dagar** ⁽⁹¹⁾ från det att den berörda personen omhändertas (...)". Den fullständiga screeningprocessen omfattar följande steg ⁽⁹²⁾:

- **Preliminära hälsokontroller** ⁽⁹³⁾ och **sårbarhetskontroller** ⁽⁹⁴⁾.
- Identifiering **eller identitetsverifiering** ⁽⁹⁵⁾ samt säkerhetskontroll ⁽⁹⁶⁾, vilket innefattar **registrering av biometriska uppgifter** ⁽⁹⁷⁾ om detta inte redan har skett.
- Ifyllande av ett **screeningformulär** ⁽⁹⁸⁾, även genom dubbelkontroll av information med sökanden för att möjliggöra korrigerings och justering av den information som delas ⁽⁹⁹⁾.
- **Hänvisning** till behörig myndighet ⁽¹⁰⁰⁾.

I screeningförordningen betonas också **behovet av ett nära samarbete mellan de behöriga nationella myndigheterna** som är ansvariga för asyلفörfarandet, mottagandet av asylsökande, skyddet av folkhälsan och myndigheterna för barnskydd (i tillämpliga fall) samt myndigheter med ansvar för återvändandeförfaranden ⁽¹⁰¹⁾.

⁽⁸⁹⁾ [Europaparlamentets och rådets förordning \(EU\) 2024/1356](#) av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817 PE/20/2024/REV/1 (EUT L, 2024/1356, 22.5.2024), <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj>.

⁽⁹⁰⁾ Artiklarna 5 och 7 i screeningförordningen.

⁽⁹¹⁾ Artikel 8.3 i screeningförordningen.

⁽⁹²⁾ Artikel 5.5 i screeningförordningen.

⁽⁹³⁾ Artikel 12 i screeningförordningen.

⁽⁹⁴⁾ Artikel 12 i screeningförordningen.

⁽⁹⁵⁾ Artikel 14 i screeningförordningen.

⁽⁹⁶⁾ Artiklarna 15 och 16 i screeningförordningen.

⁽⁹⁷⁾ Artiklarna 15, 22 och 24 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽⁹⁸⁾ Artikel 17 i screeningförordningen.

⁽⁹⁹⁾ Skäl 32 i screeningförordningen.

⁽¹⁰⁰⁾ Artikel 18 i screeningförordningen.

⁽¹⁰¹⁾ Skäl 24 i screeningförordningen: "För att uppnå målen med screening bör en starkare ram säkerställas för ett nära samarbete mellan de behöriga nationella myndigheter som avses i bestämmelserna om genomförande av kontroll i förordning (EU) 2016/399, de myndigheter som ansvarar för asyلفörfaranden och mottagande av sökande, de myndigheter som ansvarar för skyddet av folkhälsan och de myndigheter som ansvarar för att genomföra återvändandeförfaranden som är förenliga med direktiv 2008/115/EG."

När det gäller samordning och samarbete hänvisas i screeningförordningen till **Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån** (Frontex), **Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning** (Europol), **Europeiska unionens asylbyrå**, **nationella barnskyddsmyndigheter** och myndigheter som ansvarar för att upptäcka och identifiera offer för människohandel ⁽¹⁰²⁾.

De nationella barnskyddsmyndigheterna spelar en viktig roll redan från de allra första skedena efter ett barns ankomst, särskilt när det gäller ensamkommande barn. Innan en förmyndare utses bör de vara **den första aktören som kan bedöma det omedelbara skyddsbehovet**, inleda vårdåtgärder och bidra till bedömning av barnets bästa. De nationella barnskyddsmyndigheternas deltagande i bedömningen, i de **inledande stegen av asylförfarandet (tillgång till förfarandet)** och i hänvisningsprocesserna är avgörande för att säkerställa att de **beslut som fattas** i detta skede och under vistelsen på mottagningsanläggningen i samband med bedömningen **överensstämmer med principerna för barnskydd** samt EU:s och nationella normer, för att garantera kontinuitet i omsorgen och skydda barnens rättigheter redan från början.

I screeningförordningen framhålls också den skyldighet som åligger screeningmyndigheterna att **tillhandahålla information** på ett barnvänligt sätt ⁽¹⁰³⁾ om syftet med och varaktigheten av screeningen samt om rätten att ansöka om asyl. När ett barn har uttryckt sin avsikt att **ansöka om asyl** bör denne få lämplig juridisk rådgivning i rätt tid, i enlighet med förordningen om asylförfaranden ⁽¹⁰⁴⁾.

Slutligen betonas i screeningförordningen vikten av **efterlevnad av grundläggande rättigheter** ⁽¹⁰⁵⁾.

EUAA:s portal "Let's Speak Asylum", <https://lsa.euaa.europa.eu/>

Portalen "Let's Speak Asylum" erbjuder metodisk vägledning och praktiska verktyg för informationsförmedling i samband med asylförfaranden och mottagningsprocessen.

Portalen kommer att innehålla det informationsmaterial som EUAA har utarbetat i enlighet med Ceas och som myndigheterna ska komplettera med landsspecifik information. Dessa omfattar de obligatoriska broschyrerna för barn med och utan medföljande vuxen samt det kompletterande paketet med bildberättelser, affischer, flashkort och animationer för utsatta personer. Portalen kommer även att innehålla instruktioner och praktiska tips om hur man använder materialet (kommer snart).

⁽¹⁰²⁾ Skäl 25 i screeningförordningen.

⁽¹⁰³⁾ Artikel 11.1 och 11.2 i screeningförordningen.

⁽¹⁰⁴⁾ Artikel 15.1 i förordningen om asylförfaranden.

⁽¹⁰⁵⁾ Artikel 3 i screeningförordningen.

EUAA, *Practical Guide on Free Legal Counselling: Organisation of the provision of free legal counselling*, oktober 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/practical-guide-free-legal-counselling>

3.1. Tillämpning av barnets bästa under screeningen

Identifiering av utsatta sökande och personer med särskilda behov (inklusive barn) är en avgörande rättslig skyldighet. Behovsbedömningen måste inledas så snart som möjligt efter ankomsten, antingen vid den yttre gränsen eller vid det första mottagningscentrumet i samband med hälso- och sårbarhetskontrollerna. När en sökande uppger att han eller hon är ett barn är principen om barnets bästa tillämplig. En förmyndare bör utses för att företräda och bistå det ensamkommande barnet under screeningen. Om ingen förmyndare har utsetts bör en lämplig person som tillfälligt ska agera som företrädare utses⁽¹⁰⁶⁾. Barnskyddsmyndigheterna⁽¹⁰⁷⁾ bör involveras för att barnet ska få omedelbart och adekvat skydd och stöd, bland annat när det gäller fysisk och psykisk hälsa, tillgång till akutsjukvård och nödvändig sjukvård, psykosocialt stöd, skydd mot skada samt aktivering av lämpliga uppföljnings- och hänvisningsmekanismer. De handläggare som genomför kontrollerna måste ha genomgått utbildning och ha god kunskap om hur man samarbetar och samordnar insatserna med berörda parter för att kunna erbjuda ytterligare stödtjänster.

Exempel – Beaktande av barnets bästa under screeningen

Under screeningen, och särskilt vid **hälso- och sårbarhetskontrollerna**, kan handläggare **identifiera särskilda behov och sårbarheter** som kräver överväganden kopplade till barnets bästa. Med tanke på att hälso- och sårbarhetskontrollerna endast är preliminära kontroller bör myndigheterna ge stöd om det finns ett omedelbart behov, medan annat stöd bör ges i efterföljande förfaranden. Nedan finns en rad exempel som illustrerar situationer som kan uppstå i screeningskedet.

Exempel 1 – Avsaknad av identitetshandlingar och allvarliga tvivel om barnets påstådda ålder

Att vara barn utgör en utsatthet i sig när det gäller screening och sårbarhetskontroller. Identifiering av barn, även i fall där det råder tvivel om åldern, omfattas därför av sårbarhetsbedömningen och kräver särskilda skyddsåtgärder kopplade till barnets bästa. När barnet saknar identitetshandlingar och det råder allvarliga tvivel om den ålder som barnet uppger på grund av motstridiga eller inkonsekventa uppgifter, måste handläggarna först kontrollera om dessa tvivel kan skingras omedelbart (t.ex. genom tillgängliga register, förklaringar eller inledande kontroller). Om så inte är fallet måste de hänskjuta ärendet till den behöriga myndigheten, som kommer att avgöra om en formell åldersbedömning är nödvändig⁽¹⁰⁸⁾.

⁽¹⁰⁶⁾ Skäl 25 i screeningförordningen.

⁽¹⁰⁷⁾ Artiklarna 8.9 och 12.4 i screeningförordningen.

⁽¹⁰⁸⁾ För detaljerad information om åldersbedömning, se EUAA, *Praktisk guide om åldersbedömning*, november 2025 <https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-age-assessment-0>.

Exempel 2 – Tecken på människohandel

Om tecken på att ett barn kan vara offer för människohandel upptäcks, vidtas omedelbara skyddsåtgärder och de behöriga myndigheterna som bekämpar människohandel kopplas in.

Exempel 3 – Möjligt behov av spårande av familjemedlemmar

Vid bedömningen måste man ta reda på när barnet senast träffade sina föräldrar eller familjemedlemmar och avgöra om det är i linje med barnets bästa att spåra familjen, återföreana barnet med familjen eller flytta barnet.

Exempel 4 – Svårt psykiskt lidande

Svårt psykiskt lidande kan uppstå till följd av trauma som upplevts i ursprungslandet eller under migrationsresan, däribland händelser som skeppsbrott eller sök- och räddningsinsatser där människor omkommit. I sådana fall krävs en bedömning av vilket medicinskt, psykologiskt eller psykiatriskt stöd som behövs för att stabilisera barnets situation, i kombination med en bedömning av hur lång tid som krävs för vila och återhämtning innan barnet på ett meningsfullt sätt kan delta i asylförfarandet eller andra förfaranden, inklusive en bedömning av om det finns några särskilda behov när det gäller boende.

Exempel 5 – Oklara familjeband för ett barn med medföljande vuxen

Handläggarna måste kontrollera om den medföljande vuxna personen verkligen är ansvarig för barnet och vara uppmärksam på eventuella tecken på potentiella risker i relationen mellan vuxen och barn, särskilt risker som rör människohandel eller sexuella övergrepp.

Exempel 6 – Barn med hälsoproblem eller funktionsnedsättningar

En särskild bedömning av boendebehoven (tillgänglighet, läge, säkerhet på boendet) krävs när det gäller barn som lever med särskilda hälsotillstånd (inklusive behov som rör reproduktiv hälsa) eller fysiska, sensoriska, intellektuella eller psykosociala funktionsnedsättningar.

Viktig punkt

Barn utan medföljande vuxen bör som huvudregel inte hänvisas till gränsförfarandet. Inom ramen för screeningfasen kartläggs och dokumenteras relevanta faktorer – däribland identitet, åldersbedömning, sårbarhet samt eventuella omständigheter som rör nationell säkerhet eller allmän ordning. Även om det formella beslutet om vilket förfarande som ska tillämpas fattas i slutet av bedömningen, är den information som samlas in i det skedet avgörande för att säkerställa att ensamkommande barn inte som regel hänvisas till gränsförfarandet och att detta, när så sker, begränsas **till undantagsfall där barnet utgör ett hot mot den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen** ⁽¹⁰⁹⁾. I alla händelser måste lämpliga mottagningsförhållanden för barn och alla relevanta skyddsåtgärder upprätthållas ⁽¹¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁹⁾ Artikel 25.1 i förordningen om asylförfaranden.

⁽¹¹⁰⁾ Artiklarna 53.1 och 42.3 b i förordningen om asylförfaranden, utom när det finns farhågor om nationell säkerhet eller allmän ordning gentemot den sökande. Direktivet om mottagningsvillkor (2024) hänvisar till vissa undantag, till exempel när det fastställs att den underårige utgör ett säkerhetshot (se skäl 40 och artikel 13.2 b).

Exempel – Tillämpning av barnets bästa under screeningen**Exempel 1 – Att fastställa behovet av barnanpassade boendelösningar**

Vid screeningen lägger handläggarna märke till att en 16-årig ensamkommande flicka undviker ögonkontakt och blir rädd när vuxna män närmar sig.

- **Screeninghandläggarna** tar omedelbart hänsyn till barnets bästa och uppmärksammar barnskyddstjänster.
- **Förmyndaren eller den lämpliga person som tillfälligt ska agera som företrädare** hålls informerad och deltar aktivt i alla verksamheter.
- Screeningen prioriteras så att barnet omedelbart kan hänvisas till lämplig behandling.
- Flickans beteende vid **sårbarhetskontrollerna** tyder på eventuell exponering för könsrelaterat våld. Av den anledningen kan hon vara i behov av en mindre, barnanpassad mottagningsanläggning snarare än ett stort centrum långt ifrån lämpliga hälso- och sjukvårdstjänster samt av psykologiskt stöd. Hänvisning till specialiserade psykosociala och hälsorelaterade stödtjänster sker i rätt tid.

Tillämpning av barnets bästa: säkerställer tidig placering i en trygg och åldersanpassad miljö samt specialiserade stödtjänster innan asylprocessen inleds.

Exempel 2 – Beslut att inte hänvisa ett medföljande barn till gränsförfarandet

En 13-årig flicka kommer tillsammans med sin mamma, som uppger att flickan har en sjukdom (svår astma och epilepsi) som kräver daglig medicinering och regelbunden uppföljning.

- **Hälsokontroller** visar att den medicin som barnet hade med sig snart kommer att vara slut.
- **Screeningpersonalen** ordnar omedelbart en läkarkonsultation.
- Även om de sökande tillhör en kategori som normalt granskas inom ramen för gränsförfarandet, visar hälso- och sårbarhetsbedömningarna att barnets tillstånd inte kan hanteras på ett säkert sätt vid en gränsanläggning.
- **Screeninghandläggarna** konsulterar hälso- och sjukvården för att bekräfta att anläggningen inte kan tillhandahålla de villkor som krävs.
- **Mottagningsmyndigheterna** uppmanas att placera barnet i närheten av en vårdinrättning som kan säkerställa kontinuitet i omsorgen.

Eftersom barnets bästa är den avgörande faktorn hänförs modern inte **heller till gränsförfarandet**, utan ärendet vidarebefordras till det ordinarie asylförfarandet.

Tillämpning av barnets bästa: för att säkerställa oavbruten tillgång till nödvändig behandling och förhindra att hälsotillståndet försämras. Att värna om barnets hälsa har företräde framför effektivitet i handläggningen.

4. Barnets bästa i asyلفörfarandet

Förordningen om asyلفörfaranden är ett centralt rättsligt instrument inom ramen för det gemensamma europeiska asylsystemet (Ceas), vars syfte är att harmonisera och förbättra asyلفörfarandena i medlemsstaterna. I förordningen fastställs gemensamma standarder för registrering, inlämning, intervju, beslutsfattande och överklaganden, för att säkerställa rättvisa, effektivitet och skydd av de grundläggande rättigheterna.

I **skyddsgrundsförordningen** ⁽¹¹¹⁾ fastställs i sin tur gemensamma kriterier för beviljande av internationellt skydd och de rättigheter som är knutna till varje internationell skyddsstatus, till exempel uppehållstillstånd, tillgång till hälso- och sjukvård, utbildning och integrationsåtgärder.

De två förordningarna bör inte behandlas var för sig. Tvärtom måste de tillämpas på ett **sammanhängande** och konsekvent sätt. Ett barns erfarenhet av asylsystemet sker inte i isolerade steg av förfarandet: varje beslut och interaktion är en del av en kontinuerlig process. Därför bör ett **helhetsinriktat och barncentrerat tillvägagångssätt** ⁽¹¹²⁾ – som är anpassat till barnets individuella omständigheter, utsatthet och bästa – vara vägledande för alla åtgärder som vidtas enligt båda förordningarna, även efter att statusen har erkänts ⁽¹¹³⁾.

Genom förordningen om asyلفörfaranden införs **särskilda skyddsåtgärder för barn** som är anpassade till deras utsatthet. Följande är några exempel på dessa:

- Tillhandahållande av barnanpassad information med hjälp av en tolk vid behov.
- Obligatoriska sårbarhetsbedömningar, intervjutekniker anpassade för barn.
- Prioriterad behandling av ansökningar som rör barn, utan att äventyra förfarandegarantier.
- Utnämningen av behöriga förmyndare för ensamkommande barn.

⁽¹¹¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU (EUT L, 2024/1347, 22.5.2024), <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj>.

⁽¹¹²⁾ Ett barncentrerat tillvägagångssätt säkerställer att barnet, dess rätt att bli hört samt dess säkerhet och utveckling systematiskt beaktas i alla beslut och förfaranden som berör barnet, i enlighet med barnkonventionen. I asyلفörfarandet innebär detta att förfarandena anpassas efter barnets ålder och mognadsgrad, att barnets rätt att yttra sig på ett barnanpassat sätt säkerställs, att information och stöd tillhandahålls i rätt tid samt att rättssäkerhetsgarantier, däribland rätten till ombud, garanteras under hela förfarandet.

⁽¹¹³⁾ Artikel 22.1 och 22.2 i förordningen om asyلفörfaranden och skäl 15 i skyddsgrundsförordningen.

4.1. Tillämpning av barnets bästa under asyلفörfarandet

Asyلفörfarandet inleds när ett barn uttrycker sin avsikt att söka asyl. Detta kan ske vid ankomsten, under screeningen eller under vistelsen. I alla situationer där barn är inblandade måste garantier och skyddsåtgärder ⁽¹¹⁴⁾ tillämpas på vederbörligt sätt ⁽¹¹⁵⁾.

4.1.1. Göra en ansökan

Det är av avgörande betydelse att myndigheterna så tidigt som möjligt **upptäcker eventuella tecken på att ett barn kan vara i behov av internationellt skydd**, även om barnet inte uttryckligen ger uttryck för sin avsikt att ansöka om asyl. Detta gäller särskilt för ensamkommande barn och barn i utsatta situationer, som kanske inte känner till sina rättigheter eller hur asyلفörfarandet går till. Redan vid den första kontakten måste myndigheterna se till att alla relevanta barnspecifika skyddsåtgärder och förfarandegarantier tillämpas, i enlighet med barnets bästa (se [figur 1](#)).

Vid första kontakten, särskilt vid gränsen, kan ett barns behov av skydd endast komma till uttryck indirekt. Gränsvakter och annan personal som har den första kontakten med asylsökande bör därför **vara uppmärksamma** på tecken som rädsla eller ångest inför ett eventuellt återvändande, hänvisningar till tidigare skada eller fara, undvikande av officiella förfaranden, upprepade frågor om säkerhet eller förfrågningar om möjligheten att stanna kvar i landet. Varje sådan indikation bör leda till att ärendet granskas närmare och, i förekommande fall, att personen hänvisas till asyلفörfarandet, eftersom rätten till internationellt skydd gäller från och med den allra första kontakten.

I detta sammanhang bör de handläggare som har den första kontakten alltid ha följande i åtanke.

- Barn kanske inte identifierar sig själva som barn eller som asylsökande, bland annat på grund av bristande självinsikt eller kunskap om de skyddsåtgärder som är förknippade med att ansöka om internationellt skydd. Myndigheterna måste därför aktivt kartlägga skyddsbehov och tillhandahålla meningsfull och åldersanpassad information om de alternativ som finns.
- Rädsla, trauma, upplevelser av övergrepp, människohandel eller utnyttjande samt felaktig information kan påverka ett barns beteende och vilja att berätta vad som hänt.
- Barn som försvinner kort efter ankomsten utsätts ofta för allvarliga risker, vilket kräver snabb uppföljning och samordning med de berörda myndigheterna.

Så snart ett barn ger uttryck för sin avsikt att ansöka om asyl måste barnet omedelbart få tillgång till förfarandet, som ska vara stödjande och anpassat efter barnets behov. Ensamkommande barn måste utan dröjsmål få hjälp av en lämplig person som tillfälligt ska agera som företrädare och som utses i god tid, och som företräder barnet och agerar på dess

⁽¹¹⁴⁾ Artikel 13 i screeningförfordningen.

⁽¹¹⁵⁾ För mer information om screening, screeningförfarandet och skyddsåtgärderna under screeningen, se [kapitel 3. Barnets bästa under screeningen](#).

vägnar tills en förmyndare har utsetts. En förmyndare ska utses inom 15 dagar efter ansökan om internationellt skydd eller inom 25 dagar om det rör sig om ett oproportionerligt stort antal ansökningar från ensamkommande barn. Eventuella svårigheter som påverkar barnets förmåga att delta i ingreppet måste omedelbart identifieras. Myndigheterna bör följa upp och se till att barnets behov och sårbarheter beaktas så att lämpliga särskilda förfarandegarantier kan tillhandahållas under registreringen och de efterföljande stegen i asyلفörfarandet ⁽¹¹⁶⁾.

Barnets förmyndare bör se till att barnet får tillgång till juridisk rådgivning.

Vid asylansökan uppstår flera **rättigheter och skyldigheter**, bland annat

- **rätten att stanna kvar** på medlemsstatens territorium,
- **rätten till information**, på ett språk som barnet förstår (vid behov med hjälp av en tolk), om hur man lämnar in en ansökan om internationellt skydd och om barnets rättigheter och skyldigheter under asyلفörfarandet (för material om tillhandahållande av information, se [rutan Let's Speak Asylum](#) ovan),
- medlemsstaternas skyldighet att inom 30 dagar identifiera/bedöma om barnet **är i behov av särskilda förfarandegarantier eller har ytterligare särskilda mottagandebehov**,
- medlemsstaternas skyldighet att tillhandahålla materiella mottagningsvillkor enligt direktivet om mottagningsvillkor (2024), inklusive tillgång till utbildning.

Varje åtgärd som vidtas med eller omkring ett barn **måste vara i linje med barnets bästa**.

4.1.2. Registrering och inlämning av asylansökan

I vissa länder sker registrering och inlämning vid olika tillfällen, även om medlemsstaterna har möjlighet att genomföra registrering och inlämning samtidigt.

Oavsett hur systemet är utformat i respektive medlemsstat är **registreringen** det steg då myndigheterna formellt registrerar ett barns ansökan om internationellt skydd och börjar tillgodose barnets behov på längre sikt. Det är därför **ett avgörande första steg** när det gäller att se till att barnets bästa beaktas och skyddas.

Grundläggande personuppgifter och **grundläggande biometriska uppgifter** för ett barn som ansöker om skydd bör samlas in före registreringen, under screeningfasen. Om så inte är fallet måste myndigheterna dock samla in sådana uppgifter i samband med registreringen ⁽¹¹⁷⁾.

Under detta steg i förfarandet ombeds barnen att lämna olika uppgifter, till exempel eventuella relevanta handlingar som de har (t.ex. födelseattest, skolbetyg) ⁽¹¹⁸⁾, uppgifter om varför de lämnade sitt hemland, var deras familjemedlemmar befinner sig samt om deras resväg.

Barnet har vissa rättigheter i detta skede och/eller under hela förfarandet, till exempel

⁽¹¹⁶⁾ Artiklarna 4.4 och 20 i förordningen om asyلفörfaranden.

⁽¹¹⁷⁾ I enlighet med artikel 27 i förordningen om asyلفörfaranden.

⁽¹¹⁸⁾ Artiklarna 27 och 28.6 i förordningen om asyلفörfaranden.

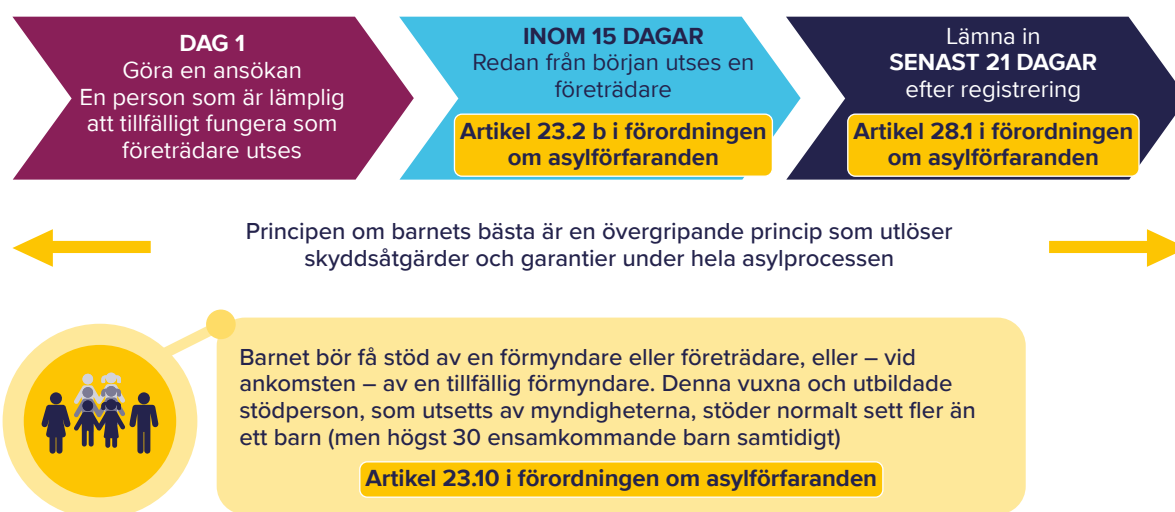

- rätten att få stöd av antingen en förmyndare eller deras föräldrar eller familjemedlem,
- rätten till familjesammanhållning ⁽¹¹⁹⁾, vilket kan leda till att spårande av familjemedlemmar inleds i detta skede,
- rätten att, i den mån det är möjligt, få hjälp av en tolk av det kön man själv föredrar ⁽¹²⁰⁾.

Dessutom måste sökande (inklusive barn) ha möjlighet att kommunicera med UNHCR eller andra organisationer som erbjuder juridisk rådgivning eller stöd ⁽¹²¹⁾. Vidare bör barn ha tillgång till rättsligt bistånd för att kunna framföra sina begäranden på ett effektivt sätt ⁽¹²²⁾.

Insamlingen av uppgifter vid registrering och inlämning måste ske med respekt för barnets integritet och värdighet. Informationen ska förvaras på ett säkert sätt och endast delas med berörda parter i enlighet med EU:s dataskyddslagstiftning.

Figur 4. Viktiga tidsfrister för barn i det ordinarie asylförfarandet

Källa: EUAA

I samband med registreringen av ansökan måste de behöriga myndigheterna identifiera och dokumentera eventuella initiala tecken på att sökanden kan behöva särskilda förfarandegarantier ⁽¹²³⁾. Den här inledande identifieringen bör grundas på synliga tecken, sökandens uttalanden eller beteende eller andra relevanta handlingar och, när det gäller minderåriga, även på uttalanden från föräldrar, ansvariga vuxna eller förmyndaren. Alla sådana indikationer måste ingå i den sökandes akt och göras tillgängliga för den beslutande myndigheten. **Prövningen** kan fortsätta efter det att ansökan har lämnats in och måste avslutas **så snart som möjligt och inom 30 dagar**. Syftet med denna bedömning är att kartlägga akuta behov, såsom medicinsk vård eller psykosocialt stöd, samt risker för utnyttjande. Om det finns tecken på människohandel, övergrepp eller försummelse måste myndigheterna omedelbart hänvisa barnet till lämpliga skyddsåtgärder. Dessutom måste

⁽¹¹⁹⁾ Artikel 23.4a i förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽¹²⁰⁾ Artikel 13.7 i förordningen om asylförfaranden.

⁽¹²¹⁾ Artikel 8.4 i förordningen om asylförfaranden.

⁽¹²²⁾ Artiklarna 15, 16, 17 och 18 i förordningen om asylförfaranden.

⁽¹²³⁾ Artikel 20.2 förordningen om asylförfaranden.

bedömningen ses över om sökandens omständigheter förändras eller om det framgår att det finns behov av särskilda förfarandegarantier ⁽¹²⁴⁾.

När **en asylansökan lämnas in** måste barnen få ett heltäckande stöd så att det säkerställs att de kan **delta på ett meningsfullt sätt**. Inlämnandet av ansökan avslutar fasen för tillgång till asyلفörfarandet. I detta skede bör barnen inte förväntas lämna en fullständig eller detaljerad redogörelse för sin asylansökan, och de bör inte heller straffas för att de inte har möjlighet att göra det. I synnerhet kan barn kanske ännu inte vara redo att berätta om känsliga eller traumatiska upplevelser. Insamlingen av uppgifter i inlämningsskedet bör därför begränsas till vad som är nödvändigt för att formalisera ansökan, med förbehåll för att ytterligare uppgifter kan lämnas i senare skeden av förfarandet.

Prövningen av ansökan är nästa steg i asyلفörfarandet. Det är viktigt att **anpassa förfarandets varaktighet** genom att antingen prioritera barnets ansökan ⁽¹²⁵⁾ eller genom att förlänga vilo- och återhämningsperioden innan datumet för intervjun fastställs, om detta är för barnets bästa. Barnets personliga omständigheter bör vara den avgörande faktorn när man beslutar hur man ska gå vidare.

Roller och ansvarsområden för att säkerställa barnets bästa

Handläggarens ansvar

- Ha den **nödvändiga kunskapen** om barns rättigheter och särskilda behov samt kunna agera på ett barnorienterat och för sammanhanget lämpligt sätt ⁽¹²⁶⁾.
- Säkerställa rättssäkerhetsgarantier (t.ex. rätt att stanna kvar, uppdrag för förmyndare, tillgång till juridisk rådgivning, juridiskt ombud, mottagande).
- Se till att barnet får information om rättsliga och förfarandemässiga frågor så att det kan förstå asyلفörfarandet.
- I tillämpliga fall överväga spårande av familjemedlemmar och familjeåterförening i enlighet med förordningen om asyl- och migrationshantering.
- Identifiera särskilda förfarandegarantier vid behov.
- Se till att förmyndaren har regelbunden kontakt med barnet och ger det stöd och hjälp, även under den personliga intervjun om så behövs.

Förmyndarens ansvar

- Säkerställ att barnet har tillgång till lämpliga mottagningsförhållanden, inklusive utbildning, hälso- och sjukvård samt stödtjänster.
- Ge stöd inför och under intervjun genom att förtydliga frågorna och se till att barnet känner sig tryggt och förstått.

⁽¹²⁴⁾ Artikel 20.3 förordningen om asyلفörfaranden.

⁽¹²⁵⁾ Artikel 34.5 b i förordningen om asyلفörfaranden.

⁽¹²⁶⁾ Artikel 22.3 i förordningen om asyلفörfaranden.

- Bistå vid spårande av familjemedlemmar när detta är i linje med barnets bästa och säkerhet.
- Att företräda eller bistå barnet i ärenden där barnets flyktingstatus eller status som person med subsidiärt skydd omprövas eller återkallas, samt att säkerställa kontinuitet mellan tidigare och kommande förfaranden samtidigt som man fungerar som en stabil kontaktpunkt för barnet.
- För att säkerställa rättvisa och öppenhet **stödja tillhandahållandet av åldersanpassade förklaringar** om asyلفörfarandet, inklusive syftet med intervjun och vad som kan förväntas.
- **Stödja barnet med att få tillgång till juridisk rådgivning, kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde samt förfaranderelaterad vägledning**, för att ytterligare säkerställa att barnets bästa skyddas.

Mer information om praktiska tips för att genomföra en intervju med barn finns i [Bilaga I – Den personliga asylintervjun med ett barn](#).

Exempel – Tillämpning av barnets bästa vid registrering och inlämning

Exempel 1 – Dataskydd och värdighet vid registrering

En 16-årig ensamkommande pojke lämnar in en asylansökan. Vid registreringen upptäcker myndigheterna att barnet har flera identiska ärr på underarmarna och underbenen, och att han verkar tveksam när han får allmänna frågor om sin resa och sin nuvarande boendesituation.

- **Förmyndaren** ingriper för att förklara att barnet i detta skede inte är redo att prata om traumatiska upplevelser.
- **Registreringsmyndigheterna** begränsar utfrågningarna för att barnet ska känna sig tryggt och samlar endast in de uppgifter som är absolut nödvändiga för att formalisera ansökan.
- **Barnet** får försäkran om att detaljerade förklaringar kan ges senare under den personliga intervjun.
- **Mottagningsmyndigheten/ärendehandläggaren** underrättas och informeras om ett eventuellt behov av psykosocialt stöd efter det att ansökan har lämnats in.
- Anteckningar läggs till i akten för att säkerställa att ett traumamedvetet tillvägagångssätt tillämpas i de efterföljande faserna.
- **Barnet** informeras om varför handlingar, fingeravtryck och personuppgifter samlas in och hur de kommer att användas.
- Personuppgifter registreras på ett säkert sätt och delas endast med berörda myndigheter. Myndigheterna är uppmärksamma på eventuella intersektionella sårbarheter, könsbaserad skada eller sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck

och könskaraktäristika och ser till att frågor och insamling av uppgifter hanteras med särskild känslighet och konfidentialitet.

- **Förmyndaren** ser till att barnet förstår sin rätt till integritet och värdighet samt sina rättigheter enligt dataskyddsbestämmelserna.

Tillämpning av barnets bästa: med respekt för barnets värdighet och integritet samtidigt som man säkerställer att insamlingen av uppgifter sker på ett lagligt och proportionerligt sätt.

Exempel 2 – Vilo- och återhämtningsperiod före den personliga intervjun

En 17-årig ensamkommande pojke lämnar in sin asylansökan strax efter ankomsten, men visar tecken på extrem utmattning efter en lång och farlig resa.

- Vid inlämningen uppger **barnet och förmyndaren** för myndigheterna att barnet inte har sovit ordentligt på flera dagar.
- **Mottagningsmyndigheten/ärendehandläggaren** har informerats och har prioriterat mötet med barnet för att bedöma dess behov och fastställa lämpligt stöd och uppföljning.
- Ansökan ska **lämnas in** för att säkerställa tillgång till rättigheter och mottagningsvillkor.
- **Handläggaren** har informerats och beslutar, utifrån sårbarhetsbedömarens slutsatser, att en omedelbar inplanering av den personliga intervjun skulle påverka barnets förmåga att delta negativt. En **vilo- och återhämtningsperiod** beviljas innan intervjudatumet fastställs.
- **Barnet informeras** på ett åldersanpassat sätt om de kommande stegen och den förväntade tidsramen.

Tillämpning av barnets bästa: för att säkerställa att barnet kan delta på ett meningsfullt sätt i asylförfarandet och att prövningen av ansökan är rättvis och tar hänsyn till barnets bästa.

Exempel 3 – Skyddsåtgärder vid risk för att personen försvinner efter inlämningen

En 15-årig ensamkommande pojke lämnar in en asylansökan, men uppger att bekanta uppmanar honom att lämna mottagningsanläggningen.

- **Inlämningsmyndigheter** dokumenterar risken för att barnet försvinner.
- **Barnskyddsteam, mottagningsmyndigheterna, ärendehandläggaren och förmyndaren** underrättas omedelbart.
- **Mottagningsrutinerna** är utformade för att möjliggöra noggrannare tillsyn och stöd.
- Barnet informeras om **riskerna och konsekvenserna av att lämna anläggningen/systemet** samt om det skydd som finns tillgängligt.
- **Uppföljningsåtgärder** vidtas för att övervaka barnets situation.

Tillämpning av barnets bästa: förhindra att barnet försvinner och skydda det från potentiellt utnyttjande eller skada efter att ansökan lämnats in.

Relaterade publikationer från EUAA

- *Practical guide on the registration and lodging of applications for international protection*, december 2025, <https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-registration-lodging>.
- *Practical Guide on the Asylum Border Procedure*, mars 2026, <https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-asylum-border-procedure>.
- *Praktisk vägledning om åldersbedömning*, november 2025, <https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-age-assessment-0>.
- *Riktlinjer om alternativ till förvar*, december 2024, <https://www.euaa.europa.eu/publications/guidelines-alternatives-detention>.
- *Practical Guide on the Accelerated Examination Procedure*, 2026, <https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-accelerated-examination-procedure>.
- EUAA och Frontex, *Toolkit on Access to the asylum procedure*, mars 2026, <https://www.euaa.europa.eu/practical-tools-first-contact-officials-access-asylum-procedure>.

Relaterade EUAA-verktyg

- [IPSN-verktyget](#): en interaktiv webbaserad lösning som gör det möjligt för användaren att identifiera eventuella särskilda behov i samband med asylförfarandet och mottagandet.
- [SNVA-verktyg](#): ett verktyg som ska stödja medlemsstaternas myndigheter i bedömningen av de särskilda behoven hos personer som befinner sig i en utsatt situation.

Ytterligare läsning om förmyndarskap

- EGN, *Standards for Guardianship Translated*, 2021, <https://www.egnetwork.eu/news-item/egn-standards-for-guardianship-translated/>.
- FRA, *Förmyndarskapssystem för barn i Europeiska unionen som inte tas om hand av sina föräldrar – Sammanfattning*, 2018, <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/guardianship-systems-children-deprived-parental-care-european-union-summary>.
- FRA, *Guardianship for children deprived of parental care*, 2014, <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/guardianship-children-deprived-parental-care>.
- FRA, *Guardianship for unaccompanied children - A manual for trainers of guardians*, 2023, <https://fra.europa.eu/en/publication/2023/guardianship-unaccompanied-children-trainers-manual>.

4.1.3. Den personliga intervjun och prövningen av ansökan

När inlämningen av ansökan om internationellt skydd har slutförts går myndigheterna vidare med att pröva ansökan. Målet med denna fas är att avgöra om sökanden är berättigad till internationellt skydd, oavsett om det rör sig om flyktingstatus eller subsidiärt skydd. Enligt förordningen om asylförfaranden måste prövningen slutföras så snart som möjligt, i allmänhet inom sex månader från det att ansökan lämnats in eller den sökande överförs till den ansvariga medlemsstaten ⁽¹²⁷⁾. Prövningsfasen består av flera viktiga steg, bland annat personliga intervjuer, beslutsfattande och meddelande om resultatet.

För barn måste en grundlig översyn av deras personliga omständigheter göras i detta skede. Detta bör genomföras på ett barnvänligt och åldersanpassat sätt för att få en detaljerad inblick i **barnets skyddsbehov**.

En **tolk** måste finnas tillgänglig vid de personliga intervjuerna för att säkerställa en tydlig och korrekt kommunikation mellan den sökande och intervjuaren.

Medlemsstaterna bör i första hand anlita **tolkar och/eller kulturtolkar som har genomgått specialutbildning**, bland annat i arbete med barn samt i förfaranden, begrepp och terminologi inom internationellt skydd ⁽¹²⁸⁾. Kommunikationen bör ske på det språk som barnet föredrar, och man ska säkerställa att barnet kan delta på ett meningsfullt sätt med stöd av förmyndaren ⁽¹²⁹⁾.

Barnet har rätt att **framföra sina synpunkter och åsikter**, antingen personligen eller genom sin förmyndare. Alla samtal med barnet ska alltid genomföras i en trygg, konfidentiell, bekväm och barnvänlig miljö som är lämplig för att bygga upp ett förtroendeförhållande till barnet. Barnets åsikter ska vederbörligen beaktas och tillmätas lämplig vikt i enlighet med barnets ålder, mognad och personliga omständigheter.

Barnet bör ges möjlighet till **en personlig intervju**, såvida detta inte strider mot barnets bästa. I det senare fallet måste den beslutande myndigheten motivera sitt beslut ⁽¹³⁰⁾. När ett barn intervjuas bör den vuxna som ansvarar för barnet eller förmyndaren samt i förekommande fall deras juridiska rådgivare vara närvarande.

När det gäller medföljande barn bör en personlig intervju utan den ansvariga vuxnas närvaro endast genomföras om det, på grundval av välgrundade skäl, fastställs att detta är i linje med barnets bästa. I sådana fall måste den beslutande myndigheten se till att en person med nödvändiga färdigheter och kunskaper bistår ⁽¹³¹⁾.

Asylintervjun är ett **avgörande steg** i bedömningen av ett barns ansökan om internationellt skydd. **Rättssäkerhetsgarantier** ⁽¹³²⁾ som är tillämpliga på asylintervjun omfattar

⁽¹²⁷⁾ Artikel 35.4 i förordningen om asylförfaranden.

⁽¹²⁸⁾ Artikel 13.5 i förordningen om asylförfaranden med hänvisning till artikel 8.4 m i förordningen om inrättande av Europeiska unionens asylbyrå: Förordning (EU) 2021/2303, <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2303/oj>.

⁽¹²⁹⁾ Artikel 13.5 i förordningen om asylförfaranden.

⁽¹³⁰⁾ Artikel 22.3 i förordningen om asylförfaranden.

⁽¹³¹⁾ Artikel 22.4 i förordningen om asylförfaranden.

⁽¹³²⁾ Artiklarna 22 och 23 i förordningen om asylförfaranden.

tillhandahållande av en barnanpassad och stödjande intervjumiljö som säkerställer att barnen kan uttrycka sig fritt och kommunicera på ett språk som de känner sig bekväma med samt kan förstås på ett korrekt sätt. Som en del av de rättssäkerhetsgarantier som gäller för asylintervjun bör barnvänliga intervjutekniker tillämpas. Innan intervjun formellt inleds bör intervjuarna skapa en välkomnande och stödjande atmosfär, till exempel genom att ställa enkla inledande frågor som om barnet behöver vatten, hur han eller hon känner sig eller om barnet har några frågor innan intervjun börjar. Detta bidrar till att skapa förtroende och en grundläggande kontakt.

Eftersom yngre barn kanske saknar det ordförråd eller den kognitiva förmåga som krävs för att uttrycka sina rädslor och upplevelser på samma sätt som vuxna, bör intervjuerna genomföras med ett tydligt, förenklat och barnanpassat språk. Ett barns mognadsgrad påverkar hur barnet bearbetar information och uttrycker sina tankar; intervjuarna måste därför anpassa sina frågor för att säkerställa att barnet förstår syftet med intervjun och känner sig tryggt med att svara.

Öppna frågor bör användas i möjligaste mån, så att barnet kan berätta om sina upplevelser med egna ord, och förtydliganden bör endast begäras när det är nödvändigt.

Under intervjun bör man vara uppmärksam på eventuella sårbarheter som kan göra det svårt för barnet att berätta om vad som har hänt hen eller vad hen fruktade skulle kunna hända, med barnets bästa i åtanke. Barnet kan också ha särskilda svårigheter att lämna ut känslig information, trots att det har förberetts för intervjun och fått information om sina rättigheter. Därför bör handläggarna vara uppmärksamma på eventuella tecken på asylskäl och omedelbart ägna dessa särskild uppmärksamhet under intervjun. Barnet ska ges **möjlighet att bekräfta** den information som samlats in under asyلفörfarandet, och detta ska dokumenteras i barnets akt ⁽¹³³⁾.

Beslutsfattandet måste grundas på en bedömning av alla tillgängliga relevanta bevis och **samt vägledas av principen om barnets bästa**. Besluten bör förmedlas tydligt och på ett sätt som barnet kan förstå.

Beslutet måste meddelas skriftligen och delges den sökande så snart som möjligt i enlighet med nationell lagstiftning. Med tanke på att underrättelsen kanske inte alltid sker i närvaro av förmyndaren eller den rättsliga företrädaren, bör förmyndare och rättsliga företrädare informeras utan dröjsmål så att de kan förklara beslutets innehåll och konsekvenser för barnet på ett åldersanpassat och barnvänligt sätt och ge nödvändigt stöd. **Skälen** till beslutet måste också redogöras för skriftligen, så att barnet kan förstå hur och varför beslutet fattades.

En barnvänlig tillämpning av prövningsförfarandena avseende första asylland, säkert tredjeland och alternativet med internt skydd

Enligt förordningen om asyلفörfaranden ger begreppen "första asylland" och "säkert tredjeland" medlemsstaterna möjlighet att pröva **om en ansökan om internationellt skydd**

⁽¹³³⁾ Om barnet vägrar ska detta antecknas, artikel 8.2 i förordningen om asyلفörfaranden.

kan tas upp till prövning och eventuellt vidarebefordra en sökande till ett land utanför EU, förutsatt att vissa rättsliga villkor är uppfyllda.

Regeln om första asylland gäller när en asylsökande redan har beviljats skydd i ett annat land eller på annat sätt åtnjuter tillräckligt skydd där, och kan återtas utan att utsättas för förföljelse, *refoulement* eller allvarlig skada ⁽¹³⁴⁾.

Begreppet ”säkert tredjeland” ⁽¹³⁵⁾ är tillämpligt när en asylsökande på ett säkert sätt kan stanna kvar i eller återvända till ett land utanför EU som garanterar att internationella normer för flyktingskydd efterlevs, däribland tillgång till rättvisa asylförfaranden och ett effektivt skydd.

När det gäller ensamkommande barn kan dessa principer endast tillämpas om de är förenliga med barnets bästa och om mottagarlandet garanterar att det kommer att tillhandahålla ett effektivt skydd och en effektiv omsorg. Detta innebär att man garanterar säkerhet, tillstånd att stanna kvar på territoriet, tillgång till medel för uppehälle för att upprätthålla en adekvat levnadsstandard, tillgång till hälso- och sjukvård och utbildning samt ett effektivt skydd tills en hållbar lösning hittas ⁽¹³⁶⁾. Om ett sådant beslut fattas måste myndigheterna genomföra en grundlig konsekvensbedömning (bedömning av barnets bästa) innan överföringen genomförs, för att fastställa att den verkligen inte kommer att påverka barnets välbefinnande negativt och för att säkerställa att barnets bästa tillgodoses. Barnets bästa bör alltid vara vägledande för beslutet.

Tillämpligheten av alternativet med internt skydd

Vid bedömningen av tillämpligheten av det interna skyddsalternativet ⁽¹³⁷⁾ måste särskild hänsyn tas till **barnets bästa**, speciellt i ärenden som rör ensamkommande barn. I enlighet med förordningen om asylförfaranden innebär detta, utöver den ordinarie bedömningen av alternativet med internt skydd, en ytterligare, omfattande bedömning av huruvida det finns hållbara och lämpliga vård- och omhändertagandeformer tillgängliga i det föreslagna omfördelningsområdet. Utöver säkerhet och rättslig tillåtlighet måste bedömningen ta hänsyn till barnets ålder, mognad och välbefinnande, tillgång till grundläggande tjänster såsom hälso- och sjukvård och utbildning samt en levnadsstandard som är lämplig för barnets utveckling.

Barnets bästa ska komma i främsta rummet när man ska avgöra om ett internt skyddsalternativ inom ursprungslandet är ett gångbart och lagligt alternativ för barnet.

Barnanpassad information om beslut och möjlighet att överklaga

När ett **beslut meddelas ett barn** är det viktigt att

- se till att **en förmyndare** eller en vuxen som barnet litar på är närvarande,

⁽¹³⁴⁾ Artikel 58 i förordningen om asylförfaranden.

⁽¹³⁵⁾ Artikel 59 i förordningen om asylförfaranden.

⁽¹³⁶⁾ Artiklarna 58.3 och 59.6 i förordningen om asylförfaranden.

⁽¹³⁷⁾ Artikel 8 i skyddsgrundsförordningen.

- ge tillgång till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde för att säkerställa ett effektivt rättsmedel,
- tillhandahålla tillgång till **psykosocialt stöd** ⁽¹³⁸⁾ och **juridisk rådgivning** för att förklara beslutets innehåll, dess konsekvenser och vilka ytterligare åtgärder som finns att tillgå (till exempel överklagande, men även information om återvändande och hur stöd kan ges under båda faserna),
- tillhandahålla **skraddarsytt, barnvänligt och åldersanpassat stöd** med särskild hänsyn till barnets emotionella välbefinnande och föränderliga behov under hela överklagandeprocessen.

Överklagandeförfarandet ska genomföras med beaktande av barnets bästa i främsta rummet, vilket säkerställer snabb tillgång till kostnadsfri juridisk rådgivning och rättsligt bistånd samt en möjlighet för barn att lägga fram nya bevis till stöd för sitt ärende ⁽¹³⁹⁾.

Exempel – Tillämpning av barnets bästa under asylintervjun

Exempel 1 – Inkonsekvenser kopplade till trauma

En 17-årig ensamkommande pojke berättar under intervjun på ett sätt som till vissa detaljer skiljer sig från tidigare registrerad information.

- **Handläggaren** konstaterar att oklarheterna gäller datum och händelseförloppet för de traumatiska händelserna.
- **Barnet** bemöts inte på ett anklagande sätt.
- **Förmyndaren** förklarar att barnet har utsatts för långvarig stress och trauma.
- Den **beslutande myndigheten** beaktar barnets ålder, mognad och traumarelaterade minnesluckor vid bedömningen av trovärdigheten.
- Prövningen inriktar sig på de centrala delarna av skyddsanspråket.

Tillämpning av barnets bästa: för att förhindra orättvisa bedömningar av trovärdighet och säkerställa en barnanpassad utvärdering av bevisningen.

Exempel 2 – Intervju genomförd i närvaro av en betrodd vän eller betrodd tredje part på barnets begäran

En 16-årig ensamkommande begär att en nära vän, som anlände i samma grupp och bor på samma mottagningsanläggning, ska vara närvarande under den personliga asylintervjun för att hen ska känna sig tryggare och mindre orolig.

- **Handläggaren och förmyndaren** bedömer ansökan och fastställer att vännens närvaro främjar barnets känslomässiga välbefinnande och inte äventyrar intervjuens konfidentialitet eller integritet. Man tar även hänsyn till säkerhetsrisker.

⁽¹³⁸⁾ Psykosocialt stöd rekommenderas även efter det att internationellt skydd har beviljats. Känslor av att ha rättslig status kan vara överväldigande även när ett positivt beslut tas emot. Barnet kanske inser att det nu har skydd, men kanske inte kan återvända till sitt hemland för tillfället.

⁽¹³⁹⁾ Artikel 17 i förordningen om asylförfaranden.

- **Barnet** informeras om att en vän kan vara närvarande för att få stöd, men svarar inte på frågor för barnets räkning.
- **Samtycke** dokumenteras i akten, och alla närvarande personers roller förklaras tydligt för barnet innan intervjun inleds.
- Intervjun genomförs i en barnvänlig miljö, där förmyndaren är närvarande och pauser erbjuds vid behov.
- **Handläggaren** är uppmärksam på barnets välbefinnande och avbryter intervjun om tecken på obehag uppträder.

Tillämpning av barnets bästa: att respektera barnets uttryckta åsikter och främja känslomässig trygghet under intervjun, samtidigt som asylförfarandets rättvisa och integritet säkerställs. Denna praxis krävs inte enligt förordningen om asylförfaranden, men kan tillämpas från fall till fall, efter myndighetens bedömning, när det är för barnets bästa. Detta gäller även för en betrodd tredje part, till exempel en mottagningshandläggare, ärendehandläggare, socialarbetare eller en företrädare för en icke-statlig organisation.

4.1.4. Överklagande av ett avslagsbeslut

Med tanke på den potentiellt betydande känslomässiga påverkan som ett avslagsbeslut kan ha på ett barn rekommenderas det, utöver de förfarandemässiga aspekterna kopplade till **rätten att överklaga**, att det finns lämpliga stödsystem på plats för att hjälpa barnet att förstå och hantera avslagsbeslutet. Ett barn som ansöker om asyl har, precis som vuxna, rätt att överklaga ett beslut om beviljande av subsidiärt skydd (eftersom detta innebär ett avslag på ansökan om flyktingstatus) samt alla avslagsbeslut eller beslut om återvändande som fattats i första instans ⁽¹⁴⁰⁾, däribland

- **avslag**, om den beslutande myndigheten i barnets berättelse inte finner några grundade skäl att bevilja flyktingstatus eller subsidiärt skydd,
- **beslut om uteslutning**, som fattas om myndigheterna kommer fram till att ett barn – som har uppnått minimiåldern för straffrättsligt ansvar – har begått handlingar som krigsförbrytelser eller allvarliga icke-politiska brott ⁽¹⁴¹⁾ utanför asyllandet, eller utgör en fara för samhället eller den nationella säkerheten när det gäller subsidiärt skydd,
- **beslut om att ansökningar inte kan tas upp till prövning**, om ansökningar inte anses tillåtliga enligt de särskilda kriterier som fastställs i förordningen om asylförfaranden ⁽¹⁴²⁾.

Ett **effektivt rättsmedel** måste finnas i form av möjlighet att överklaga till en domstol. Överklaganden måste lämnas in inom rimliga tidsfrister, enligt vad som fastställs i nationell lagstiftning, och beslutet måste innehålla tydliga, skriftliga anvisningar om hur överklagandeprocessen ska inledas. Överklaganden måste möjliggöra en omfattande

⁽¹⁴⁰⁾ Artikel 67 i förordningen om asylförfaranden.

⁽¹⁴¹⁾ Artiklarna 12 och 17 i skyddsgrundsförordningen.

⁽¹⁴²⁾ Artikel 38 i förordningen om asylförfaranden.

prövning av såväl sakförhållandena som rättsläget, inbegripet sökandens behov av internationellt skydd.

Den allmänna regeln i **asylförfarandet vid gränsen** är att **avslag** på asylansökningar **inte automatiskt har suspensiv verkan**. Detta innebär att en sökande i de flesta fall kan avlägsnas eller överföras från medlemsstaten även medan överklagandet pågår, såvida inte personen uttryckligen begär att avlägsnandet eller överföringen ska skjutas upp som en del av överklagandet.

De skyddsåtgärder som beskrivs i förordningen om asylförfaranden kräver att sökanden har tillgång till detaljerade register över de personliga intervjuerna och de skriftliga asylbesluten för att rättsmedlet ska vara effektivt. Beslutsfattare bör förlita sig på en grundlig bedömning av den sökandes (barnets) uttalanden, styrkande handlingar, information om ursprungslandet samt eventuella tillgängliga expertrapporter.

Överklagandeförfaranden i gränssammanhang

Ensamkommande barn i gränsförfarandet

I **undantagsfall** där barn utan medföljande vuxen kan bli föremål för gränsförfarandet, **är de undantagna** från den allmänna regeln om att avslagsbeslut inte automatiskt har suspensiv verkan. Ett avslag på deras ansökan **medför därför automatiskt suspensiv verkan**, vilket innebär att avlägsnande eller överföring inte kan äga rum förrän överklagandet har avgjorts ⁽¹⁴³⁾.

Detta säkerställer att **ett barn inte kan avlägsnas eller överföras** från medlemsstaten förrän överklagandeprocessen har avslutats, vilket utgör en viktig säkerhetsåtgärd för att skydda barnets rättigheter och säkerställa att alla beslut fattas med hänsyn till barnets bästa.

Överklagandeförhandling

Överklagandeförhandlingar måste vara anpassade efter barnets behov och sätta barnets rätt att bli hörd i första rummet. Medlemsstaterna måste se till att kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde på begäran finns tillgängligt under överklagandeförfarandet, i enlighet med förordningen om asylförfaranden. Dessutom måste beslutet om överklagande meddelas barnet på ett barnvänligt sätt, i samråd med barnets förmyndare eller rättsliga företrädare. **Meddelandet om överklagandebeslutet** måste lämnas på ett språk som barnet förstår eller rimligen kan förväntas förstå.

Barnspecifika skyddsåtgärder under överklagandefasen

De som ger rättsligt stöd till barnet bör i samordning med förmyndaren säkerställa följande:

- **Eventuell risk för avlägsnande** under tiden som överklagandet pågår bedöms, inklusive huruvida överklagandet har automatisk suspensiv verkan.

⁽¹⁴³⁾ Artikel 68.3 a ii och 68.3 a b i förordningen om asylförfaranden.

- När risker identifieras finns lämpliga skyddsåtgärder på plats, däribland begäran om tillfälliga skyddsåtgärder eller **tillfälligt upphäva avlägsnandet**, vid behov.
- Barnet har **fått barnanpassad information** på ett sätt som är anpassat till barnets ålder, mognad och förståelseförmåga.
- Barnet har haft möjlighet att **samråda med en juridisk rådgivare** samt med sin förmyndare och rättsliga företrädare/juridiska rådgivare.
- Barnet har på vederbörligt sätt informerats om det avslagsbeslutet, skälen till detta samt de **rättsmedel och alternativ som finns att tillgå**, inbegripet skyddsåtgärder i förekommande fall.
- Barnet har tillgång till **psykosocialt stöd** under hela överklagandeprocessen.
- Eventuella nya sårbarheter eller särskilda behov som identifieras under överklagandeskedet dokumenteras och åtgärdas, vilket innefattar **uppdatering av formuläret för bedömning av barnets bästa och ärendeakten** och uppföljningsåtgärder vidtas för att anpassa överklagandeförfarandet i enlighet därmed.
- Om överklagandet avslås undersöks **alternativa rättsliga vägar** (såsom uppehållstillstånd av humanitära skäl eller möjligheter till vidarebosättning).
- Om överklagandet bifalls hänvisas barnet till **en bedömning av barnets bästa** samt till långsiktigt stöd i form av mottagande, skydd och integration.

Barnets bästa måste förbli den vägledande principen under hela överklagandefasen, vilket säkerställer att processen är rättvis, öppen och anpassad till internationella och europeiska rättsliga normer ⁽¹⁴⁴⁾.

Exempel – Tillämpning av barnets bästa vid ett överklagande

Exempel 1 – Barnanpassat stöd vid överklagande av ett avslags beslut

En 15-årig ensamkommande underårig får ett avslag i första instans på sin asylansökan och blir synligt upprörd och uttrycker rädsla för att skickas tillbaka.

- Beslutet kommuniceras i närvaro av **förmyndaren**, som förklarar resultatet med hjälp av ett enkelt, åldersanpassat språk.
- **Barnet** informeras tydligt om att det har rätt att överklaga och att det inte kan utvisas så länge överklagandet är under behandling.
- **Kostnadsfritt rättsligt bistånd** anordnas omedelbart för att bedöma beslutet och förbereda överklagandet inom de tillämpliga tidsfristerna.

⁽¹⁴⁴⁾ En rättvis och offentlig rättegång måste garanteras, i enlighet med artikel 47 i EU-stadgan och artikel 6 i Europarådets *Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna*, ändrad genom protokollen nr 11 och 14 av den 4 november 1950, ETS 5, <https://www.refworld.org/docid/3ae6b3b04.html>.

- **Förmyndaren och den juridiska rådgivaren** förklarar överklagandeprocessen steg för steg, bland annat vilka uppgifter som kan läggas till och vilka möjliga utfall det finns.
- **Barnet** ges möjlighet att uttrycka sina åsikter och lämna ytterligare information eller bevis som inte har beaktats tidigare.
- Psykosocialt stöd erbjuds för att hantera barnets ångest och rädsla efter det negativa beslutet.
- **Mottagningsarrangemangen** granskas för att säkerställa kontinuitet i omsorgen, stabilitet och tillgång till utbildning under överklagandeprocessen.

Tillämpning av barnets bästa: för att säkerställa att barnets rätt till ett effektivt rättsmedel är verklig och tillgänglig, samtidigt som barnets emotionella välbefinnande, rättssäkerhet och kontinuitet i skyddet värnas under överklagandeprocessen. Den beslutande myndigheten tar hänsyn till barnets ålder, mognad och traumarelaterade minnesluckor vid bedömning av trovärdigheten.

Exempel 2 – Överklagande prioriterat på grund av risk för allvarlig skada vid återvändandet

Ett 12-årigt barn får tillsammans med sina föräldrar ett avslag på sin asylansökan. I samband med delgivningen av beslutet framför barnet till handläggaren sin rädsla för att utsättas för skadliga traditionella sedvänjor om hon återsänds, däribland sedvänjor som eventuellt kan involvera familjemedlemmar.

- Den **behöriga myndigheten** börjar utreda om det finns indikationer på att föräldrarna kan vara inblandade i eller oförmögna att förhindra den fruktade skadan. **Barnskyddstjänsterna informeras** och lämpliga skyddsåtgärder vidtas för att säkerställa barnets oberoende skydd.
- Efter att en rad aspekter beaktats ut utses en förmyndare och den juridiska vårdnaden upphävs.
- Den **behöriga myndigheten och förmyndaren** konstaterar att barnet kan ha individuella skyddsbehov som inte bedömdes fullt ut i första instansen, på grund av att nya barnspecifika omständigheter har framkommit.
- Beslutet och dess konsekvenser förklaras för barnet på ett sätt som är anpassat efter barnets ålder, och om det är nödvändigt för att säkerställa barnets rätt att yttra sig och för att garantera barnets säkerhet, **separat från föräldrarna**.
- **Kostnadsfritt rättsligt bistånd** utnyttjas omedelbart för att lämna in ett överklagande inom de föreskrivna tidsfristerna.
- Nya barnspecifika bevis läggs fram, däribland uppgifter från ursprungsländerna om praxis som påverkar barn samt expertutlåtanden.
- **Överklagandemyndigheten prioriterar** ärendet på grund av barnets ålder och risk för irreparabel skada.
- **Psykosocialt stöd** erbjuds för att stödja barnet under hela överklagandeförfarandet.
- **Mottagnings- och utbildningsarrangemangen** omprövas med hänsyn till barnets skydd för att säkerställa stabilitet under överklagandeprocessen.

Tillämpning av barnets bästa: för att säkerställa att barnspecifika risker granskas noggrant, förhindra att barn utsätts för allvarlig skada och garantera ett effektivt rättsmedel som är anpassat till barnets individuella skyddsbehov.

EUAA/FRA, Asylförfarandet: Praktiskt verktyg för förmyndare, oktober 2023

<https://www.euaa.europa.eu/publications/asylum-procedure>.

Det här verktyget stöder förmyndare för barn i deras dagliga uppgifter och ansvar under hela asylförfarandet. Den innehåller en översikt över asylförfarandet med särskild inriktning på barn, garantier för barn och förmyndarens roll i asylprocessens olika faser. Det omfattar också vad förmyndaren ska göra om något oväntat inträffar eller om åldern ifrågasätts, och förklarar hur man kan garantera en hållbar lösning för barnet.

5. Barnets bästa som en del av hanteringen av asyl- och migrationsfrågor

5.1. En gemensamt ram för migrationshantering

I förordningen om asyl- och migrationshantering fastställs en gemensam ram för att avgöra vilket EU+-land som ansvarar för att pröva en ansökan om internationellt skydd, med **förstärkta rättssäkerhetsgarantier för barn**, särskilt när **familjerelaterade kriterier** är tillämpliga.

Som allmän regel gäller att personer som söker internationellt skydd måste lämna in sin ansökan i det första EU+-landet de anländer till och vistas där tills ett beslut om ansvar har fattats. I del III i förordningen om asyl- och migrationshantering fastställs förfarandet för att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig och säkerställa att **varje ansökan prövas av ett enda EU+-land**, och därigenom undvika parallella eller på varandra följande förfaranden ⁽¹⁴⁵⁾.

Det EU+-land där ansökan har registrerats ansvarar för att genomföra förfarandet för fastställande av ansvar, inbegripet att identifiera eventuella kopplingar till andra medlemsstater. I detta syfte fastställs i förordningen om asyl- och migrationshantering kriterier och mekanismer för att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd.

I förordningen om asyl- och migrationshantering fastställs dessutom en gemensam ram för migrationshantering som är tillämplig på EU+-länderna ⁽¹⁴⁶⁾. Tillsammans med en obligatorisk solidaritetsmekanism som fastställer de åtgärder som krävs för att säkerställa att EU+-länderna får den solidaritet de behöver. EU+-länderna kan välja vilken typ av solidaritetsåtgärder de är villiga att tillhandahålla, vilket kan vara omfördelning av sökande eller personer som beviljats skydd, ekonomiska bidrag, alternativa solidaritetsåtgärder. Om åtagandena om omfördelning inte skulle vara tillräckliga kommer den så kallade "ansvarskompensationen" – som innebär att man tar på sig ansvaret för prövningen av ansökningarna – också att utgöra ett verktyg för att garantera ett effektivt stöd till behövande medlemsstater.

⁽¹⁴⁵⁾ I enlighet med artikel 17 i förordningen om asyl- och migrationshantering ska sökande närvara vid a) den första inresemedlemsstaten eller den medlemsstat som utfärdade en uppehållshandling, i avvaktan på fastställande av den ansvariga medlemsstaten och, i tillämpliga fall, genomförandet av ett överföringsförfarande, b) den ansvariga medlemsstaten, eller c) omfördelningsmedlemsstaten efter en överföring enligt artikel 67:11 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽¹⁴⁶⁾ Danmark och de Schengenassocierade länderna är inte bundna av den solidaritetsram som fastställs i förordningen om asyl- och migrationshantering.

5.2. Tydliga regler om fastställandet av ansvarig medlemsstat

Vid fastställandet av den ansvariga medlemsstaten **måste familjerelaterade kriterier först granskas**, i enlighet med förordningen om asyl- och migrationshantering. Dessa kriterier tillämpas utifrån definitionerna av familjemedlem ⁽¹⁴⁷⁾ och släkting ⁽¹⁴⁸⁾ enligt vad som anges i den förordningen. I denna vägledning bör hänvisningar till ”familjeåterförening” förstås som situationer där ansvaret bestäms genom en framställan om övertagande och, i tillämpliga fall, en anmälan om återtagande – vilket operativt genomför bevarandet av familjesammanhållningen genom relevanta ansvarsförfaranden i enlighet med förordningen om asyl- och migrationshantering.

För medföljande barn och vars ansökningar prövas tillsammans med de familjemedlemmar som följer med dem gäller de allmänna ansvarskriterierna fullt ut för familjeenheten, eftersom barnets ansökan behandlas tillsammans med den eller de medföljande vuxnas ansökningar. Om inga familjeband för den eller de medföljande vuxna kan konstateras i ett annat EU+-land, bedömer de beslutande myndigheterna de övriga ansvarskriterier som är tillämpliga på den eller de medföljande vuxna. Dessa kriterier gäller även indirekt för medföljande barn, i den mån barnets ansökan prövas tillsammans med den eller de medföljande vuxnas ansökan, och ansvaret fastställs på grundval av de kriterier som gäller för den eller de vuxna, med vederbörlig hänsyn till barnets bästa, bland annat

- innehav av ett visum eller uppehållstillstånd utfärdat av ett EU+-land ⁽¹⁴⁹⁾,
- innehav av ett examensbevis eller en kvalifikation som utfärdats för mindre än sex år sedan av en utbildningsinstitution i ett EU+-land ⁽¹⁵⁰⁾,
- om personen måste ha visum för inresa ⁽¹⁵¹⁾,
- inlämning av ansökan i ett internationellt transitområde på en EU+-flygplats ⁽¹⁵²⁾,
- irreguljär inresa till EU+-territoriet ⁽¹⁵³⁾.

⁽¹⁴⁷⁾ Med ”familjemedlem” avses, i den mån familjen redan existerade innan sökanden eller familjemedlemmen anlände till medlemsstaternas territorium, följande medlemmar av sökandens familj som befinner sig på en medlemsstats territorium: a) sökandens make eller maka eller sökandens ogifta partner i ett fast förhållande, om den berörda medlemsstatens lagstiftning eller praxis behandlar ogifta par på ett sätt som är jämförbart med gifta par enligt dess lagstiftning om tredjelandsmedborgare, b) ett minderårigt barn till de par som avses i led a eller till sökanden, förutsatt att barnet är ogift och oavsett om barnet är fött inom eller utanför äktenskapet eller adopterat enligt definitionen i nationell lagstiftning, c) om sökanden är underårig och ogift, fadern, modern eller en annan vuxen som är ansvarig för sökanden, antingen enligt lag eller enligt praxis i den medlemsstat där den vuxne befinner sig, d) om den som beviljats internationellt skydd är underårig och ogift, fadern, modern eller en annan vuxen som är ansvarig för den personen, antingen enligt lag eller enligt praxis i den medlemsstat där personen befinner sig.

⁽¹⁴⁸⁾ Släkting: sökandens vuxna faster, moster, farbror, morbror eller mor- eller farförälder som befinner sig på en medlemsstats territorium, oavsett om sökanden är född inom eller utom äktenskapet eller adopterad enligt nationell rätt.

⁽¹⁴⁹⁾ Artikel 29 förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽¹⁵⁰⁾ Artikel 30 förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽¹⁵¹⁾ Artikel 31 förordningen om asyl- och migrationshantering. Inte alla medlemsstater tillämpar samma viseringskrav för tredjelandsmedborgare. Följaktligen kan en person resa in i en medlemsstat utan att ha visering, men måste fortfarande ha visering för att resa in i en annan medlemsstat.

⁽¹⁵²⁾ Artikel 32 förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽¹⁵³⁾ Artikel 33 förordningen om asyl- och migrationshantering.

Eurodac-förordningen

Eurodac-förordningen ⁽¹⁵⁴⁾ stöder genomförandet av förordningen om asyl- och migrationshantering genom att inrätta en driftskompatibel asyl- och migrationsdatabas. Eurodac innehåller fingeravtryck, ansiktsbilder, identitetsuppgifter och kopior av identitets- eller resedokument från personer som ansöker om internationellt skydd. Alla personer som ansöker om internationellt skydd och som är **sex år eller äldre** kommer att få sina fingeravtryck tagna i samband med insamlingen av biometriska uppgifter.

Om det EU+-land som fastställer ansvaret anser att ett annat EU+-land, utifrån något av ovanstående kriterier, bör ansvara för prövningen av personens ansökan om internationellt skydd, skickar det en begäran till det landet och ber att det landet tar på sig ansvaret för prövningen av personens ansökan om internationellt skydd. Varje beslut om överföring bör fattas med hänsyn till barnets bästa, vilket bör bedömas innan beslutet fattas. Barnets bästa ska vara en fråga av största vikt för medlemsstaterna när det gäller alla de förfaranden som föreskrivs i förordningen ⁽¹⁵⁵⁾. Om begäran godtas överförs personen till det ansvariga landet.

De kriterier för övertagande som anges ovan **gäller inte för ensamkommande barn**, eftersom förordningen om asyl- och migrationshantering fastställer särskilda ansvarsregler för underåriga utan medföljande vuxen, där familjeband och barnets bästa prioriteras framför de migrationsrelaterade kriterier som gäller för vuxna.

För ensamkommande barn gäller endast kriterierna för familjerelaterat ansvar i kapitel II i förordningen om asyl- och migrationshantering, "Kriterier för att fastställa ansvarig medlemsstat". I enlighet med artikel 25.2 i förordningen om asyl- och migrationshantering ska, om den sökande är ett ensamkommande barn, den ansvariga medlemsstaten vara den medlemsstat där en familjemedlem eller ett syskon vistas lagligt, såvida det inte kan visas att detta inte skulle vara i linje med barnets bästa.

Om den sökande är en underårig som är gift och vars make eller maka inte vistas lagligt på medlemsstaternas territorium, är den ansvariga medlemsstaten den där **fadern, modern**, annan vuxen som är ansvarig för den minderårige – antingen enligt lag eller enligt praxis i den medlemsstaten – eller ett **syskon** vistas lagligt, såvida detta inte strider mot barnets bästa.

Om ingen familjemedlem eller ett syskon lagligen vistas där tillåter förordningen om asyl- och migrationshantering att ansvaret tilldelas den medlemsstat där **en släkting** lagligen

⁽¹⁵⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 (EUT L 2024/1358, 22.5.2024), <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj>.

⁽¹⁵⁵⁾ Artikel 23.1 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

vistas, förutsatt att det vid en individuell prövning fastställs att släktingen kan ta hand om det ensamkommande barnet och att en sådan överföring är för barnets bästa ⁽¹⁵⁶⁾.

I dessa bestämmelser fastställs en tydlig **hierarki av ansvarskriterier** för ensamkommande barn, där det säkerställs att familjesammanhållning och barnets bästa kommer i främsta rummet under hela beslutsprocessen.

Ett ensamkommande barn som inte har några familjemedlemmar eller släktingar i EU+ kan **endast överföras** till det första registreringslandet ⁽¹⁵⁷⁾ eller omfördelas till den medlemsstat där omfördelningen ska ske, **förutsatt att överföringen/omfördelningen är för barnets bästa**. Även om detta inte ingår i kapitel II i förordningen om asyl- och migrationshantering, **bör en beroendesituation** ⁽¹⁵⁸⁾ (enligt de villkor som anges i artikel 37 i förordningen om asyl- och migrationshantering) mellan en person som ansöker om internationellt skydd och dennes barn, syskon eller förälder som är lagligt bosatt i en medlemsstat utgöra ett bindande ansvarskriterium. Dessutom ger förordningen om asyl- och migrationshantering medlemsstaterna möjlighet att tillämpa **diskretionär bedömning** ⁽¹⁵⁹⁾ av humanitära skäl, särskilt för att återförening familjemedlemmar som har starka familjära, sociala eller kulturella band. Om inga ansvarskriterier är tillämpliga, och varken beroendeklausuler eller diskretionär bedömning används, blir det EU+-land där ansökan först registrerades ansvarigt för att pröva ansökan.

Tillämpning av barnets bästa vid fastställande av ansvar eller omfördelning

Varje beslut från **om att överföra eller omfördela** ett barn bör fattas på grundval av en **helhetsbedömning av bevisningen, med utgångspunkt i barnets bästa**.

Detta är viktigt eftersom en sådan process kan leda till tre olika utfall:

- Om det finns tecken på att en familjemedlem eller släkting befinner sig i ett annat EU+-land kan myndigheterna, av familjescäl, besluta att begära att det andra EU+-landet tar på sig ansvaret för att pröva barnets ansökan om internationellt skydd. Om ansökan godkänns kommer det ensamkommande barnet att överföras till det EU+-land där familjemedlemmen eller släktingen är bosatt, medan ansökan prövas.
- Om det inte finns någon familjemedlem eller några släktingar i EU+, men information från Eurodac bekräftar att barnet redan har ansökt om asyl i ett annat EU+-land eller har vistats i en annan medlemsstat än den som har angetts som ansvarig, får myndigheterna avisera detta EU+-land om att **återta** barnet, **förutsatt att detta är för barnets bästa**. Om det EU+-land där ansökan först registrerades godtar framställan om återtagande eller inte invänder mot aviseringen inom den period som anges i förordningen om asyl- och migrationshantering, kommer ett beslut om överföring att utfärdas.

⁽¹⁵⁶⁾ Artikel 25.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽¹⁵⁷⁾ Artikel 25.5 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽¹⁵⁸⁾ Artikel 34 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽¹⁵⁹⁾ Artikel 35 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

- Om det finns tecken på att det finns andra familjeband i ett annat EU+-land, och om det föreligger humanitära skäl som grundar sig på familjerelaterade, sociala eller kulturella överväganden, kan myndigheterna besluta att begära att det EU+-landet tar på sig ansvaret för att pröva ansökan om internationellt skydd. Detta kallas en **"diskretionär begäran"**, men kan leda till en faktisk familjeåterförening.
- Om EU+-landet står under särskilt migrationstryck och kan dra nytta av solidaritetsåtgärden i form av omfördelning, kan barnet komma att omfattas av ett **beslut om omfördelning** ⁽¹⁶⁰⁾ till en annan medlemsstat som kommer att pröva ansökan om internationellt skydd. Om den godtas kommer ett beslut om överföring att utfärdas.

När det gäller skyddsåtgärder ska beslutet meddelas barnet på ett språk och på ett sätt som **det kan förstå** och i närvaro av en **förmyndare eller rättslig företrädare** som kan förklara besluten mer ingående. Deras rätt att överklaga bör också förklaras ⁽¹⁶¹⁾.

5.3. Relevanta rättssäkerhetsgarantier i förordningen om asyl- och migrationshantering

I förordningen om asyl- och migrationshantering fastställs särskilda bestämmelser för barn. De viktigaste delarna är följande.

1. Prioritering

Alla förfaranden som rör barn måste prioriteras ⁽¹⁶²⁾. Detta gäller för alla utbyten, framställningar, svar och beslut mellan länder i EU+ ⁽¹⁶³⁾. Syftet med prioriteringen är att minimera osäkerheten, förhindra långvarig separation och minska risken för skada. Prioritering av ärenden som rör barn innebär att alla förfaranden som rör barn måste behandlas med högsta prioritet, både i det EU+-land där barnet befinner sig och i det land där barnets familjemedlem eller släkting befinner sig eller dit barnet eventuellt kan komma att överföras eller omfördelas. När barnet lämnar in sin asylansökan bör det, precis som alla andra sökande, ha fått fullständig information om bestämmelserna om familjeåterförening ⁽¹⁶⁴⁾.

2. Tidsfrister för ansökningar om familjeåterförening

Även om alla ärenden som rör barn bör prioriteras införs genom förordningen om asyl- och migrationshantering en bestämmelse som skyddar ensamkommande barn från konsekvenser i de fall där EU+-landet inte har kunnat skicka en begäran om att ta emot barnet eller en avisering om återtagande i tid. Även om tidsfristerna för att skicka en framställan om

⁽¹⁶⁰⁾ Se även FRA, *Relocating unaccompanied children: applying good practices to future schemes*, 2020, <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/relocation-unaccompanied-children>.

⁽¹⁶¹⁾ Artikel 43 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽¹⁶²⁾ Artikel 23.1 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽¹⁶³⁾ Artiklarna 39 och 40 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽¹⁶⁴⁾ Artikel 19.1 f förordningen om asyl- och migrationshantering.

övertagande till ett annat EU+-land är bindande, anges i artikel 39.1.4 att EU+-landet när som helst innan ett första beslut i sakfrågan fattas kan fortsätta förfarandet och begära att en annan medlemsstat övertar den sökande, även efter det att de fastställda tidsfristerna har löpt ut, **förutsatt att detta är för barnets bästa**. Detta undantag gäller inte tidsfristerna för att besvara en framställan om övertagande, vilka fortfarande regleras av artikel 40 i förordningen om asyl- och migrationshantering ⁽¹⁶⁵⁾.

3. Faktisk representation

Förmyndare bör få lämplig utbildning och ha de kvalifikationer som krävs för att kunna säkerställa att barnets bästa beaktas under de förfaranden som utförs enligt förordningen om asyl- och migrationshantering. Förmyndaren måste ha lämplig utbildning och delta under hela förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat, och måste ha tillgång till innehållet i de relevanta handlingarna i sökandens akt. Förmyndaren måste hålla det ensamkommande barnet informerat om hur förfarandena enligt förordningen om asyl- och migrationshantering fortskrider. Förmyndaren är också skyldig att stödja det ensamkommande barnet med åldersanpassad information och att hjälpa barnet att lämna uppgifter och bidra till bedömningen av barnets bästa.

4. Barnets bästa: en fråga av största vikt

EU+-länderna måste alltid agera i enlighet med barnets bästa när de fastställer vilken medlemsstat som är ansvarig för prövningen av ansökan ⁽¹⁶⁶⁾. Överföringar eller omfördelningar (inklusive till ett annat EU+-land) av ensamkommande barn får endast ske om det kan påvisas att detta är i linje med barnets bästa.

Avvägning mellan barnets åsikter, säkerhet och välbefinnande vid familjeåterförening enligt förordningen om asyl- och migrationshantering

Även om barnets åsikter och önskemål måste beaktas och ges vederbörlig vikt, måste myndigheterna också bedöma de övergripande faktorer som påverkar barnets säkerhet, skydd samt välbefinnande och sociala utveckling på kort, medellång och lång sikt. Följande är några exempel på dessa:

- Omsorgsarrangemangens kvalitet och säkerhet i den medlemsstat som anses ansvarig.
- Skydd mot våld, utnyttjande eller försummelse.
- Känslomässig stabilitet och kontinuitet i omsorgen.
- Tillgång till utbildning, hälso- och sjukvård samt sociala tjänster.

Principen om ömsesidigt förtroende och dess begränsningar

Ansvarssystemet bygger på principen om ömsesidigt förtroende, vilket innebär att medlemsstaterna i allmänhet utgår från att alla deltagande stater respekterar de

⁽¹⁶⁵⁾ Artikel 40.1.2 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

⁽¹⁶⁶⁾ Artikel 23.1 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

grundläggande rättigheterna, tillhandahåller adekvata mottagningsförhållanden och säkerställer lämpliga skyddsåtgärder för personer som ansöker om internationellt skydd. Det här antagandet möjliggör överföringar utan att varje medlemsstats asylsystem behöver granskas systematiskt och är avgörande för att ansvarsramen ska fungera effektivt.

Myndigheterna måste dock iakttä tillbörlig aktsamhet och bedöma om en överföring i det enskilda fallet skulle utsätta den sökande för en reell risk för kränkningar av de grundläggande rättigheterna eller för förhållanden som är oförenliga med dennes specifika behov – särskilt när personen är ett ensamkommande barn eller befinner sig i någon annan utsatt situation. Om det finns trovärdiga tecken på sådana risker är medlemsstaterna skyldiga att inte nöja sig med antaganden, utan att kontrollera att lämpliga skyddsåtgärder finns på plats vid överföringen och i den ansvariga medlemsstaten ⁽¹⁶⁷⁾. Detta kan innebära att man begär individuella garantier, särskilt när det gäller mottagningsarrangemang, förmyndarskap, medicinsk vård eller skyddsbehov. Även om ömsesidigt förtroende fortfarande är utgångspunkten befriar det därför inte myndigheterna från deras skyldighet att genomföra en individuell, evidensbaserad och framåtblickande bedömning. I praktiken innebär detta att man måste finna en balans mellan ansvarssystemets effektivitet och skyldigheten att säkerställa en skyddsnivå som är anpassad till den sökandes utsatthet, varvid barnets bästa ska ges företräde när så är relevant. Överföringar bör inte ske om det finns grundad anledning att anta att personen skulle utsättas för förutsebar skada som inte kan mildras i tillräcklig utsträckning.

Ekonomisk kapacitet, omsorg och överväganden i fråga om barnets bästa

När man prövar om en släkting kan ta hand om ett ensamkommande barn ⁽¹⁶⁸⁾ bör släktingens förmåga att ta hand om barnet bedömas helhetsmässigt utifrån ett brett spektrum av faktorer, däribland förmågan att skydda barnet mot skada och tillgodose barnets grundläggande behov samtidigt som man främjar barnets utveckling. Ekonomiska resurser kan beaktas som **en av flera relevanta faktorer** som beaktas vid bedömningen av förmågan att tillhandahålla lämplig vård och stöd, men de **bör inte betraktas isolerat** och inte heller utgöra en avgörande faktor vid beslut om familjeåterförening. Ansvaret för att säkerställa mottagningsvillkoren ligger fortfarande hos EU+-landet.

EUAA, Rekommendationer om familjeåterförening inom Dublinförfarandet, 2023,
<https://euaa.europa.eu/publications/recommendations-family-reunification-within-dublin-procedure>.

⁽¹⁶⁷⁾ Se domstolens dom av den 16 februari 2017, *C. K. m.fl. mot Republika Slovenija*, C-578/16, ECLI:EU:C:2017:127, punkt 65, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:62016CJ0578>, där domstolen också utförligt hänvisar till tillämplig rättspraxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. En sammanfattning finns i EUAA:s databas för rättspraxis, <https://caselaw.euaa.europa.eu/pages/viewcaselaw.aspx?CaseLawID=37>.

⁽¹⁶⁸⁾ Artikel 25.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

5.3.1. Syftet med bedömningen av barnets bästa inom ramen för förordningen om asyl- och migrationshantering

Bedömningen av barnets bästa inom ramen för förordningen om asyl- och migrationshantering bör inriktas på att säkerställa att

- barnet har **faktisk tillgång till asylförfarandet** så snart som möjligt,
- barnets förmyndare deltar i bedömningen och hjälper det ensamkommande barnet att tillhandahålla information som är relevant för denna bedömning,
- familjespårande inleds i tillämpliga fall tidigt i processen, och om en familjemedlem, ett syskon eller en släkting påträffas i ett annat EU+-land, informeras barnet om möjligheten att återförenas med denne och **återförenas** då med denne så snart som möjligt (såvida inte återföreningen strider mot barnets bästa),
- om det finns fler än en familjemedlem, ett syskon eller en släkting i flera EU+-länder, ska barnet **återförenas med den person som bäst tillgodoser barnets bästa**,
- barnet **överförs** till det ansvariga EU+-landet **endast om det är för barnets bästa**,
- barnet får endast **omfördelas** till en medlemsstat **om detta är i linje med barnets bästa**.

Viktiga faktorer för att bedöma barnets bästa enligt förordningen om asyl- och migrationshantering

I enlighet med artikel 23.4 i förordningen om asyl- och migrationshantering ska bedömningen bland annat beakta följande:

- Möjligheterna till familjeåterförening.
- Säkerhet och trygghet.
- Välbefinnande och social utveckling på kort, medellång och lång sikt.
- Barnets åsikter.
- Uppgifter från förmyndaren eller en lämplig person som tillfälligt ska agera som företrädare.
- Eventuella andra relevanta faktorer.

Vid bedömningen måste dessa faktorer vägas mot varandra med hänsyn till de specifika förhållandena i både den anmodande och den anmodade medlemsstaten i det enskilda fallet. De beskrivna faktorerna bör inte betraktas som en uttömmande förteckning. Det kan också finnas andra faktorer att ta hänsyn till. Bedömningene av barnets bästa för fastställande av ansvar eller omfördelning av ett ensamkommande barn bör omfatta alla relevanta aspekter av barnets bästa, varvid den vikt som tillmäts varje aspekt beror på dess relation till de övriga.

När man ska bedöma vilket alternativ som bäst tillgodoser barnets bästa, nämligen att

- a) överförs till det EU+-land där familjemedlemmen, syskonet eller släktingen är bosatt,

- b) omfördelas till ett annat EU+-land, eller
- c) återvända till det EU+-land där dess ansökan först registrerades,

Det är viktigt att bedömaren beaktar dessa faktorer i det specifika sammanhanget för både bosättningslandet och det land dit överföringen sker respektive det första inreselandet, i förekommande fall, samt att bedöma och väga in de olika aspekterna ⁽¹⁶⁹⁾, inklusive de potentiella risker som beslutet kan medföra för barnet. Dessa faktorer bör bedömas i förhållande till barnets individuella och specifika omständigheter och innebär inte en allmän bedömning av mottagnings- eller skyddssystemen i den mottagande medlemsstaten, som antas uppfylla de grundläggande rättigheterna i enlighet med förordningen om asyl- och migrationshantering. Bedömaren bör ta hänsyn till dessa faktorer och deras inverkan på barnets utveckling, både på kort och på medellång till lång sikt. Endast i de fall där individuella och väl underbyggda skäl tyder på att en omfördelning inte skulle vara i linje med barnets bästa bör omfördelningen inte genomföras.

I vissa fall kan beslut om vilken medlemsstat som är ansvarig, vilka grundar sig på familjerelaterade kriterier som leder till familjeåterförening, bedömas ligga i linje med barnets bästa trots att barnet inledningsvis visar motvilja. En sådan motvilja måste alltid tas på allvar och bedömas av kvalificerad personal, särskilt om den kan ha sin grund i tidigare övergrepp, försummelse eller tvång. Exempel på detta kan vara tidigare fall av våld i hemmet eller hot från människohandlare om att vägra familjeåterförening.

Vid bedömningen av ansvaret ska utbildad personal involveras och alla förhör ska genomföras på ett barnvänligt sätt. **Familjeband** ska utredas och information om förekomsten av familjemedlemmar, syskon eller släktingar, deras relationer och kontakter ska samlas in.

Som en del av denna process bör föräldrar och andra familjemedlemmar identifieras och spåras både i EU+-länderna och i tredje länder. När anhöriga har spårats upp och innan en överföring organiseras bör det bedömas om återföreningen verkligen är i linje med barnets bästa.

Den personliga intervjun bör fungera som en möjlighet för handläggaren att samla in ytterligare relevant information som bygger på den information som samlats in i mallen för spårande av familjemedlemmar. Detta bör ske med barnets och förmyndarens medverkan och i samarbete med dem.

Om det ensamkommande barnet inte har en familjemedlem, ett syskon eller en släkting i EU+-länder enligt definitionen i förordningen om asyl- och migrationshantering, bör andra typer av familjerelationer i EU+-länderna undersökas.

För att avgöra om det skulle vara i linje med barnets bästa att omfördelas till ett annat EU+-land kan barnet tillfrågas om sin resa till Europa. Man undersöker även hur lång tid barnet har vistats i specifika EU+-länder samt om det finns betydande kopplingar till något av EU+-länderna utifrån familjära, sociala eller kulturella skäl, för att avgöra om den diskretionära

⁽¹⁶⁹⁾ Se [figur 2. Att väga olika faktorer mot varandra vid bedömningen av barnets bästa](#).

bedömningen är tillämplig eller om barnet skulle kunna omfördelas till ett annat EU+-land. När det gäller ensamkommande barn måste barnets åsikter höras och vederbörligen beaktas inom ramen för bedömningen av barnets bästa, inbegripet om barnet motsätter sig den föreslagna omfördelningen.

Exempel – Tillämpning av barnets bästa inom ramen för förordningen om asyl- och migrationshantering

Exempel 1 – Barnets bästa i ett ärende som rör familjeåterförening enligt förordningen om asyl- och migrationshantering

En 15-årig ensamkommande underårig ansöker om asyl. Under förfarandet för fastställande av ansvaret konstaterar myndigheterna, med hjälp av formuläret för familjespårande att en moster – som uppfyller kraven för att betraktas som släkting i den mening som avses i artikel 25.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering – är lagligen bosatt i en annan medlemsstat. För ensamkommande barn fastställs i förordningen om asyl- och migrationshantering en hierarki av ansvarskriterier, där familjemedlemmar och syskon prioriteras (artikel 25.2), följt av släktingar, förutsatt att en individuell prövning bekräftar att släktingen kan ta hand om barnet (artikel 25.3). Om dessa villkor är uppfyllda är den medlemsstat där den anhörige är bosatt den ansvariga medlemsstaten, såvida det inte kan visas att ett sådant ansvar inte skulle vara i linje med barnets bästa.

- **Den behöriga myndigheten** tar emot formuläret för spårande av familjemedlemmar och informerar barnet på ett åldersanpassat sätt om förfarandet och möjliga resultat.
- Barnet har rätt till **kostnadsfri juridisk rådgivning**, bland annat följande: a) Vägledning om och förklaringar av kriterierna och förfarandena för att fastställa ansvarig medlemsstat, samt information om rättigheter och skyldigheter i alla skeden av förfarandet, och b) vägledning om och hjälp med att tillhandahålla information som kan bidra till att fastställa ansvarig medlemsstat.
- En bedömning av barnets bästa inleds för att avgöra om det är i linje med barnets bästa att spåra familjemedlemmar och eventuellt genomföra en överföring i syfte att återförena barnet med mostern.
- **Myndigheterna** bedömer om det föreligger en familjerelation och kontrollerar att mostern verkligen vistas lagligt på en annan medlemsstats territorium.
- **Myndigheterna** bedömer relationens kvalitet och stabilitet och släktingens vilja och kapacitet att tillhandahålla omsorg och stöd.
- **Barnets** åsikter inhämtas aktivt, med stöd av **förmyndaren**, och beaktas i den utsträckning som motsvarar barnets ålder och mognad.
- Skyddsåtgärder vidtas med hänsyn till barnets individuella omständigheter och släktingens specifika situation när det gäller att ge omsorg för att säkerställa att barnets säkerhet, välbefinnande, tillgång till utbildning och hälso- och sjukvård samt utveckling på kort, medellång och lång sikt garanteras i den medlemsstat som anses ansvarig.

- **Förmyndare** deltar under hela processen och ser till att barnet förstår varje steg och får känslomässigt stöd.
- I väntan på beslutet fortsätter barnet att få stöd av förmyndaren eller en lämplig person som tillfälligt ska agera som företrädare samt av annan personal inom barnskyddsverksamheten, vilket säkerställer att barnet fortsatt kan utöva sina rättigheter i det begärande EU+-landet och att största vikt läggs vid barnets bästa.
- Utifrån bedömningen drar myndigheterna slutsatsen att en återförening med mostern innebär en stabil omsorgssituation och främjar barnets väl på lång sikt.
- Överföringsbeslutet fattas i enlighet med bestämmelserna i förordningen om asyl- och migrationshantering om bevarande av familjesammanhållningen.

Tillämpning av barnets bästa: för att säkerställa att beslut om familjeåterförening prioriterar barnets säkerhet, stabilitet, känslomässiga band och långsiktiga utveckling, snarare än att enbart baseras på formella familjeband eller förfarandemässiga överväganden.

Exempel 2 – Familjeåterförening har avslagits efter en bedömning av barnets bästa enligt förordningen om asyl- och migrationshantering

En 16-årig ensamkommande underårig ansöker om asyl. När barnet fyller i formuläret för spårande av familjemedlemmar visar det sin vilja att återförenas med sin far som är bosatt i en annan medlemsstat. Även om artikel 25.2 i förordningen om asyl- och migrationshantering fastställer ett antagande om att familjeåterförening med en förälder är i linje med barnets bästa, måste myndigheterna inom ramen för bedömningen av barnets bästa bedöma om det i det enskilda fallet finns tecken på att en sådan överföring skulle utsätta barnet för skada

- Den **behöriga myndigheten** registrerar ansökan om familjeåterförening och inleder en bedömning av barnets bästa.
- **Barnet** har delat med sig av sina åsikter med stöd av sin förmyndare; barnet berättar om tidigare upplevelser av rädsla till följd av tidigare försummelse och utsatthet för våld. Men han hoppas att fadern har förändrats.
- Myndigheterna bedömer kvaliteten på relationen mellan förälder och barn, inklusive tidigare omsorgsarrangemang och känslomässiga band.
- Information från **barnskyddsmyndigheter** visar att fadern har begränsad förmåga att ge omsorg, att han också har anmärkningar i belastningsregistret i den mottagande medlemsstaten och att kontakten med barnet har varit sporadisk.
- Utifrån faderns individuella omständigheter och den information som finns tillgänglig från behöriga myndigheter prövas i bedömningen om den medlemsstat som anses ansvarig kan säkerställa
 - ett tryggt och stabilt boende för barnet,
 - en vuxens effektiva omsorg och tillsyn,
 - tillgång till utbildning och hälso- och sjukvård,
 - skydd mot våld eller försummelse,
 - känslomässig stabilitet och kontinuitet i omsorgen.

- Det fastställs att den föreslagna återföreningen skulle utsätta barnet för risk för skada och instabilitet samt innebära ett avbrott i barnets nuvarande stödjande mottagningsmiljö. Denna slutsats grundar sig på individuella och väl underbyggda omständigheter som är specifika för barnet och det föreslagna återföreningsarrangemanget.
- **Förmyndaren** deltar under hela processen och hjälper barnet att förstå bedömningen och dess resultat.
- I väntan på beslutet fortsätter barnet att få stöd av förmyndaren eller en lämplig person som tillfälligt ska agera som företrädare samt av annan personal inom barnskyddsverksamheten, vilket säkerställer att barnet fortsatt kan utöva sina rättigheter i det begärande EU+-landet och att största vikt läggs vid barnets bästa.
- Framställan om familjeåterförening avslås, och beslutet är vederbörligen motiverat skriftligen och hänvisar uttryckligen till bedömningen av barnets bästa. Det rekommenderas att kontakten mellan barnet och fadern återupptas, och förmyndaren ombeds att se till att en lämplig uppföljning sker.

Tillämpning av barnets bästa: där det fastställs att barnets bästa innebär skydd mot skada, stabil och lämplig omsorg, känslomässigt välbefinnande, kontinuitet i stödet samt tillgång till nödvändiga tjänster. Dessa överväganden uppväger den formella förekomsten av ett familjeband enligt förordningen om asyl- och migrationshantering.

6. Barnets bästa i förordningen om asylförfaranden

Att tillgodose barns behov är avgörande för deras psykosociala välbefinnande, särskilt i situationer där de påverkas av tvångsförflyttning.

Det är därför av avgörande betydelse att placera barnen i boenden som är anpassade efter deras behov och som främjar deras helhetsmässiga utveckling. Myndigheterna bör planera fördelningen noggrant och beakta flera faktorer, framför allt familjens sammanhållning och full tillgång till hälso- och sjukvård samt utbildning, i enlighet med barnets bästa.

Dessutom är samhällsbaserad vård och stöd till ensamkommande barn av största vikt eftersom barn som anländer till Europa ofta upplever en rad negativa utmaningar och omständigheter ⁽¹⁷⁰⁾.

För att främja stabiliteten bör flytt av ett barn vara ett undantag snarare än regel, såvida det inte sker i enlighet med barnets bästa. Stabilt boende och fasta dagliga rutiner hjälper barnet, särskilt om det är ensamkommande, att bygga upp ett förtroende till vårdnadshavarna, förmyndaren, de rättsliga företrädarna och ärendehandläggarna, vilket skapar en miljö där barnet känner sig tryggt nog att berätta om känsliga eller traumatiska upplevelser under asylintervjun, i förekommande fall. Dessutom hjälper välbekanta vanor barnen att återfå en känsla av normalitet, förutsägbarhet och kontroll över sina liv – viktiga faktorer för känslomässig trygghet och psykologisk motståndskraft.

6.1. Begreppet barnets bästa i direktivet om mottagningsvillkor (2024)

I direktivet om mottagningsvillkor (2024) fastställs normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd i syfte att harmonisera mottagningsvillkoren i EU+ och säkerställa att alla EU+-länder erbjuder tillräckliga levnadsvillkor för dem som söker internationellt skydd. Direktivet ger medlemsstaterna flexibilitet att själva fastställa hur dessa normer ska tillämpas, samtidigt som det stärker skyddsåtgärderna för asylsökande med särskilda mottagningsbehov, däribland barn. Det krävs uttryckligen att både särskilda mottagningsbehov och barnets bästa beaktas när en adekvat levnadsstandard säkerställs i enlighet med unionsrätten, inbegripet EU-stadgan, och internationella skyldigheter ⁽¹⁷¹⁾.

⁽¹⁷⁰⁾ Se avsnittet om ensamkommande barn i EUAA, *Guidance on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection: Del II*, 2024, se fotnot 84, <https://www.euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-ii-first-line-officers>.

⁽¹⁷¹⁾ Skäl 62 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

När det gäller sökande med särskilda mottagningsbehov måste medlemsstaterna, efter tidig identifiering och bedömning, säkerställa att särskilda mottagandebehov kontinuerligt tillgodoses under hela förfarandet av specialiserad personal ⁽¹⁷²⁾.

I direktivet om mottagningsvillkor (2024) upprepas att barnets bästa måste komma i främsta rummet för medlemsstaterna när de genomför sina bestämmelser ⁽¹⁷³⁾ och det erinras om skyldigheten att säkerställa en levnadsstandard som är lämplig för barnets fysiska, psykiska, andliga, moraliska och sociala utveckling ⁽¹⁷⁴⁾. Detta innebär att beslut som påverkar ett barn – till exempel bosättnings- och levnadsvillkor, säkerhet, hälso- och sjukvård, utbildning och familjeliv – måste bedömas utifrån ett perspektiv som tar hänsyn till barnets bästa, både vad gäller omedelbara skyddsbehov och långsiktig utveckling. Direktivet stärker också skyddet av barn i mottagningssammanhang genom att kräva att personer som arbetar med barn genomgår bakgrundskontroller och får inledande och fortlöpande utbildning om barns rättigheter, behov och skyddsstandarder samt efterlevnad av sekretessregler ⁽¹⁷⁵⁾.

I direktivet belyses fyra viktiga faktorer vid bedömningen av barnets bästa ⁽¹⁷⁶⁾:

- **Familjens sammanhållning och möjligheter till återförening**, samt skyldigheten att upprätthålla familjens sammanhållning ⁽¹⁷⁷⁾.
- **Välbefinnande och social utveckling**, inklusive barnets bakgrund och behovet av stabilitet och **kontinuitet i omsorgen**.
- **Säkerhet och trygghet**, särskilt där det finns risk för våld, övergrepp eller utnyttjande (inklusive människohandel).
- **barnets åsikter**, i enlighet med barnets ålder och mognad.

6.2. Tillämpning av barnets bästa i samband med mottagande

Enligt direktivet om mottagningsvillkor (2024) ska medlemsstaterna se till att barn får säker och lämplig inkvartering och nödvändiga stödtjänster ⁽¹⁷⁸⁾. I praktiken innebär detta inte bara lämpliga bostäder utan även god tillgång till hälso- och sjukvård, utbildning och information som tillhandahålls på ett åldersanpassat sätt samt fritidsaktiviteter. Direktivet bygger på en proaktiv strategi: mottagningssystemen ska inte bara "ta emot" barn, utan de ska aktivt främja deras välbefinnande och utveckling. Mottagningsförhållandena måste anpassas till barnets situation och behov, med särskild hänsyn till säkerhet (inklusive skydd mot sexuellt och könsbaserat våld) samt fysisk och emotionell omsorg, samtidigt som de ska möjliggöra lärande, lek, socialt deltagande och utveckling ⁽¹⁷⁹⁾.

⁽¹⁷²⁾ Artikel 25 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽¹⁷³⁾ Skäl 38 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽¹⁷⁴⁾ Artikel 26.1 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽¹⁷⁵⁾ Artikel 26.6 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽¹⁷⁶⁾ Artikel 26.2 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽¹⁷⁷⁾ Skäl 38 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽¹⁷⁸⁾ Skäl 41 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽¹⁷⁹⁾ Skäl 39 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

Stabilitet i placering och inkvartering är en annan viktig punkt att ta hänsyn till vid tillämpningen av barnets bästa. Barnet kan ha knutit sociala kontakter eller börjat i skolan, på en utbildning eller i arbete, vilket allt bidrar positivt till barnets fortsatta integration och möjligheter att utnyttja utbildnings- och sysselsättningsmöjligheter.

En plötslig förändring av boendesituationen, som ofta innebär en flytt, riskerar att tvinga barnet att börja om från början och kan fördröja eller försvåra integrationsprocessen.

Det rekommenderas därför att man tillåter viss flexibilitet inom boendeanläggningarna, till exempel genom att ha ett antal rum tillgängliga på anläggningen för unga sökande som just har blivit myndiga ⁽¹⁸⁰⁾. Ett slutligt beslut om placering bör helst diskuteras med sökanden och dennes förmyndare före en potentiell överföring, med beaktande av sökandens personliga omständigheter.

Om en medlemsstat tillhandahåller bostad till familjer måste den vidta lämpliga åtgärder – i största möjliga utsträckning efter samtycke från den sökande – för att upprätthålla familjeenheten för de familjemedlemmar som befinner sig på dess territorium ⁽¹⁸¹⁾.

Även när de nationella systemen förutser möjligheten att minska eller upphäva materiella mottagningsvillkor under vissa omständigheter måste medlemsstaterna alltid säkerställa en levnadsstandard som tar hänsyn till sökande med särskilda mottagandebehov och barnets bästa ⁽¹⁸²⁾.

I delarna 9 och 10 i Europeiska kommissionens gemensamma genomförandeplan för migrations- och asylpakten ⁽¹⁸³⁾ betonas vikten av en förstärkt övervakning av de grundläggande rättigheterna för att säkerställa effektiva förfaranden och samtidigt skydda den mänskliga värdigheten samt en verklig och effektiv rätt till asyl, även för de mest utsatta grupperna, såsom barn, men också medlemsstaternas insatser för integration och inkludering av denna befolkningsgrupp.

I direktivet om mottagningsvillkor (2024) erinras också om kommissionens meddelande om skydd av migrerande barn ⁽¹⁸⁴⁾, i vilket det upprepas att barn utsätts för högre risker när de reser utan medföljande vuxen eller delar överfulla anläggningar med icke-närstående vuxna. I meddelandet betonas vikten av tydliga rutiner för att förebygga och hantera fall där barn försvinner, bland annat genom att omedelbart anmäla detta till polisen. Att skydda barn i migration är en central skyldighet som grundar sig på EU:s värderingar och EU-rätten, däribland EU-stadgan och internationella normer för barns rättigheter.

⁽¹⁸⁰⁾ Se EUAA:s rapport *Mapping Report on Transitioning into Adulthood: Improving the transition experiences for applicants for international protection*, februari 2026, <https://www.euaa.europa.eu/publications/mapping-report-transitioning-adulthood>.

⁽¹⁸¹⁾ Artikel 14 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽¹⁸²⁾ Sådana omständigheter kan bland annat vara situationer där den sökande inte samarbetar med de behöriga myndigheterna, inte följer fastställda förfarandekrav, allvarligt eller upprepade gånger har brutit mot reglerna på förläggningen eller har uppträtt våldsamt eller hotfullt ipå förläggningen. (Skäl 62 i direktivet om mottagningsvillkor (2024)).

⁽¹⁸³⁾ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Gemensam genomförandeplan för migrations- och asylpakten, COM(2024) 251 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2024:251:FIN>.

⁽¹⁸⁴⁾ Europeiska kommissionen, "[Att skydda migrerande barn](#)", se fotnot 5.

Slutligen bör myndigheterna, när de placerar ett barn i boende, beakta faktorer som familjens sammanhållning, språk- och kommunikationsbehov, tillgång till skola, ålder och mognad, funktionsnedsättningar eller funktionshinder samt medicinska behov (t.ex. närhet till vård för kroniska sjukdomar). Syftet är att främja anpassning, säkerhet och kontinuitet i omsorgen.

6.2.1. Boende, hälsa och utbildning

Principerna om **barnets bästa** och familjeenheten bör ligga till grund för **boendelösningarna** för barn ⁽¹⁸⁵⁾. När det är i linje med barnets bästa och barnet samtycker, bör barnet placeras tillsammans med sina föräldrar, den vuxne som har ansvar för barnet eller sina ogifta minderåriga syskon ⁽¹⁸⁶⁾.

Lokalerna bör vara anpassade efter barnens behov och främja både den fysiska och den emotionella omsorgen. Barn bör ha tillgång till **utomhusaktiviteter** och **samt åldersanpassade** fritids-, lek- och rekreationsaktiviteter ⁽¹⁸⁷⁾. När barn placeras i blandade boenden tillsammans med vuxna krävs ytterligare skyddsåtgärder, bland annat trygga utrymmen och lämpliga sanitära förhållanden för att skydda barn och mödrar ⁽¹⁸⁸⁾.

Barn måste få samma typ av hälso- och sjukvård som barn som är medborgare i landet ⁽¹⁸⁹⁾. För barn som har utsatts för övergrepp, försummelse, utnyttjande, tortyr eller väpnad konflikt måste medlemsstaterna säkerställa att de i rätt tid får tillgång till rehabiliteringstjänster, lämplig psykisk vård och kvalificerad rådgivning. Detta förutsätter att det finns lämpligt specialiserade vårdgivare så att stödet blir effektivt och anpassat efter den enskildes behov ⁽¹⁹⁰⁾.

Barns hälsa och välbefinnande är mångfasetterat och bör betraktas ur ett helhetsperspektiv, vilket innefattar emotionellt välbefinnande, social delaktighet och tillhörighet samt utveckling av färdigheter och funktionsförmåga. Detta understryker vikten av utbildning, samspel med jämnåriga och barnvänliga miljöer ⁽¹⁹¹⁾.

I direktivet om mottagningsvillkor (2024) betonas också **barnets rätt till utbildning**. Utbildningen för barn i mottagningssystemet bör

- tillhandahålls på samma villkor som för medlemsstaternas egna medborgare,
- integrerad med den som används av medlemsstatens egna medborgare,
- av samma kvalitet som den som tillhandahålls medlemsstatens egna medborgare,
- kontinuerligt (till dess att en utvisningsåtgärd verkställs, i tillämpliga fall) ⁽¹⁹²⁾.

Barns tillgång till utbildning måste uppfylla bestämmelserna nedan.

⁽¹⁸⁵⁾ Skäl 35 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽¹⁸⁶⁾ Artiklarna 7.3, 14 och 26.5 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽¹⁸⁷⁾ Artikel 26.3 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽¹⁸⁸⁾ Skäl 41 och artikel 20.5 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽¹⁸⁹⁾ Artikel 22.2 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽¹⁹⁰⁾ Artikel 26.4 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽¹⁹¹⁾ Se avsnittet om ensamkommande barn i EUAA, [Guidance on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection: Part II](#), 2024, se fotnot 84.

⁽¹⁹²⁾ Skäl 48 och artikel 16.1 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

- Ges så snart som möjligt, och senast två månader efter den dag då ansökan om internationellt skydd lämnades in.
- Tillhandahållas inom det allmänna utbildningssystemet. Som en tillfällig åtgärd och under en period på högst en månad får medlemsstaterna tillhandahålla utbildning utanför det allmänna utbildningssystemet, om tillträde till det allmänna utbildningssystemet inte är omedelbart möjligt på grund av de särskilda omständigheterna i medlemsstaten eller barnets särskilda situation ⁽¹⁹³⁾.
- Erbjuder förberedande kurser, inklusive språkkurser, där så behövs för att underlätta barnens tillgång till och deltagande i det allmänna utbildningssystemet ⁽¹⁹⁴⁾.
- Inkludera tillgång till skolmaterial ⁽¹⁹⁵⁾.

6.3. Ytterligare skyddsåtgärder för ensamkommande barn i mottagningssammanhang

Barnets bästa på EU:s territorium garanteras av myndigheterna, med stöd av förmyndaren som företrädare och bistår barnet, och kan i tillämpliga fall också agera för barnets räkning ⁽¹⁹⁶⁾.

I linje med andra instrument i pakten ⁽¹⁹⁷⁾ föreskrivs i direktivet om mottagningsvillkor (2024) att medlemsstaterna, när ett ensamkommande barn ansöker om internationellt skydd, uppmanas att utse en lämplig person som tillfälligt ska agera som företrädare för barnet ⁽¹⁹⁸⁾, till dess att förmyndaren har utsetts. Denna person kan vara anställd vid en förläggning, en institution för barnomsorg, socialtjänsten eller vid en annan relevant organisation som utses för att utföra företrädarens uppgifter ⁽¹⁹⁹⁾, förutsatt att personen uppfyller de krav som beskrivs nedan.

Barnet måste också underrättas om att en sådan person har utsetts, och den lämpliga person som tillfälligt ska agera som företrädare måste informeras om relevanta omständigheter som rör barnet ⁽²⁰⁰⁾.

En förmyndare måste utses inom 15 arbetsdagar, men i undantagsfall kan en fördröjning på 10 dagar medges ⁽²⁰¹⁾. Den lämpliga person som tillfälligt ska agera som företrädare och förmyndaren kan vara samma person ⁽²⁰²⁾.

Den lämpliga personen som tillfälligt ska agera som företrädare måste uppfylla samma kriterier och villkor som fastställts i direktivet om mottagningsvillkor (2024) för den permanenta förmyndaren, nämligen

⁽¹⁹³⁾ Artikel 16.2.3 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽¹⁹⁴⁾ Artikel 16.2 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽¹⁹⁵⁾ Artikel 26.3 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽¹⁹⁶⁾ Skäl 43 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽¹⁹⁷⁾ Artikel 23.2 i förordningen om asylförfaranden.

⁽¹⁹⁸⁾ Artikel 27.1 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽¹⁹⁹⁾ Skäl 45 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²⁰⁰⁾ Artikel 27.2 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²⁰¹⁾ Artikel 27.1 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²⁰²⁾ Skäl 25 i screeningförfordningen.

- vara en fysisk person, oavsett om en organisation formellt har utsetts ⁽²⁰³⁾,
- inte vara registrerad för brott eller överträdelser relaterade till barn och som föranleder allvarliga tvivel om förmågan att ha en roll med ansvar när det gäller underåriga ⁽²⁰⁴⁾,
- ha den nödvändiga kompetensen och sakkunskapen, även i fråga om behandling av underåriga och deras särskilda behov, för att företräda, bistå och agera för ett ensamkommande barn i syfte att värna det ensamkommande barnets bästa och allmänna välbefinnande ⁽²⁰⁵⁾,
- få förberedande och fortlöpande lämplig utbildning om underårigas rättigheter och behov, inbegripet dem som rör eventuella tillämpliga skyddsnormer ⁽²⁰⁶⁾,
- kunna utföra sina uppgifter på ett effektivt sätt ⁽²⁰⁷⁾, vilket förutsätter att de tilldelas ett proportionerligt och begränsat antal ensamkommande barn (upp till 30 under normala omständigheter ⁽²⁰⁸⁾, vilket utökas till 50 i händelse av ett oproportionerligt stort antal ansökningar från ensamkommande barn ⁽²⁰⁹⁾,
- vara bunden av reglerna om tystnadsplikt ⁽²¹⁰⁾,
- inte ha intressen som står i strid med det tilldelade barnets intressen ⁽²¹¹⁾.

Genom att stödja, företräda och agera för barnets räkning och i enlighet med nationell lagstiftning säkerställer förmyndaren (eller en lämplig person som tillfälligt ska agera som företrädare) att barnet kan åtnjuta de rättigheter som han eller hon har rätt till, vilket följaktligen säkerställer barnets bästa ⁽²¹²⁾.

Förmyndaren (eller en lämplig person som tillfälligt ska agera som företrädare) är dessutom skyldig att ⁽²¹³⁾

- vara närvarande när barnet får information (senast tre dagar efter det att ansökan lämnats in) om mottagningsförhållanden, organisationer/grupper som erbjuder rättslig bistånd och biträde, organisationer som kan hjälpa eller informera barnet om tillgängliga mottagningsförhållanden, inklusive hälso- och sjukvård ⁽²¹⁴⁾, för att kunna förklara den information som lämnas till det ensamkommande barnet ⁽²¹⁵⁾,

⁽²⁰³⁾ Artikel 27.3 och 27.7 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²⁰⁴⁾ Artikel 26.6 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²⁰⁵⁾ Artikel 2.13 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²⁰⁶⁾ Artikel 26.6 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²⁰⁷⁾ Se även Europarådet, *Recommendation CM/Rec(2019)11 of the Committee of Ministers to member States on effective guardianship for unaccompanied and separated children in the context of migration*, 2019, <https://rm.coe.int/0900001680993db7>, där det betonas att förmyndare bör tilldelas ett hanterbart antal ärenden för att på ett effektivt sätt kunna tillvarata barnets bästa.

⁽²⁰⁸⁾ Artikel 27.7 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²⁰⁹⁾ Artikel 27.1 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²¹⁰⁾ Artikel 26.6 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²¹¹⁾ Artiklarna 27.2 och 27.6 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²¹²⁾ Skäl 43, direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²¹³⁾ För mer information, se kommande uppdaterad version av FRA:s *handbok om förmyndarskap* (nuvarande version finns på <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/guardianship-systems-children-deprived-parental-care-european-union-summary>).

⁽²¹⁴⁾ Artikel 5.2 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²¹⁵⁾ Skäl 43 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

- samarbeta med de behöriga myndigheterna för att säkerställa att det ensamkommande barnet omedelbart får tillgång till lämpliga materiella mottagningsförhållanden och hälso- och sjukvård ⁽²¹⁶⁾,
- bidra till att kartlägga barnets särskilda behov vid mottagandet i samband med den individuella bedömningen av särskilda behov som genomförs av medlemsstaten ⁽²¹⁷⁾.

Dessutom anges i direktivet om mottagningsvillkor (2024) att det ensamkommande barnets bästa ska beaktas vid placeringen av barnet ⁽²¹⁸⁾. En ensamkommande underårig kan placeras hos en vuxen släkting, i familjehem, på förläggningar som är specialiserade på tjänster riktade till barn eller på andra förläggningar som är anpassade efter barnets behov. Det kan förekomma undantagsfall där ensamkommande barn över 16 år placeras på boendeanläggningar för vuxna ⁽²¹⁹⁾. Med tanke på de stora riskerna med att placera barn på en anläggning avsedd för vuxna måste myndigheterna, om ett sådant beslut fattas, genomföra en grundlig bedömning innan placeringen genomförs, för att kunna fastställa att detta verkligen inte kommer att påverka barnets välbefinnande negativt och att barnets bästa tillgodoses.

Byte av boende bör minimeras ⁽²²⁰⁾ i enlighet med principerna om stabilitet och kontinuitet i omsorgen ⁽²²¹⁾. Förmyndaren bör involveras i alla beslut om placering och omfördelning, inklusive beslut om att hålla syskon tillsammans när detta är i linje med barnets bästa. Förmyndare är föremål för tillsyn och regelbundna kontroller ⁽²²²⁾ och barn har rätt att lämna in klagomål om de inte får tillräckligt med stöd ⁽²²³⁾. Byten av förmyndare bör begränsas, men måste ske när det är nödvändigt, särskilt om uppgifterna inte sköts på ett korrekt sätt ⁽²²⁴⁾.

Exempel – Tillämpning av barnets bästa i samband med mottagande

Exempel 1 – Alternativa utbildningsformer i väntan på plats i den ordinarie skolan

Ett 13-årigt barn som bor på en mottagningsanläggning kan inte omedelbart börja i det allmänna skolsystemet på grund av stora luckor i skolgången och begränsade kunskaper i värdlandets språk.

- Mottagnings- och utbildningsmyndigheterna bedömer barnets utbildningsbakgrund och inlärningsbehov.
- Tillfälliga alternativa utbildningsarrangemang införs, inbegripet förberedande undervisning och språkstöd, under en period på högst en månad.
- I förekommande fall erbjuds intensiva utbildnings- eller övergångsprogram för att åtgärda brister i barnets utbildning, och dessa kan pågå längre än den inledande månaden. Inskrivning i det allmänna utbildningssystemet säkerställs senast en månad

⁽²¹⁶⁾ Skäl 43 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²¹⁷⁾ Artikel 25.1 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²¹⁸⁾ Skäl 35 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²¹⁹⁾ Artikel 27.9 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²²⁰⁾ Artikel 27.9 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²²¹⁾ Artikel 26.2 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²²²⁾ Artikel 27.8 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²²³⁾ Artikel 27.8 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²²⁴⁾ Artikel 27.6 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

efter ankomsten, parallellt med de fortsatta stödåtgärderna. Barnet får tillgång till läromedel och stöd för att kunna delta i pedagogiska aktiviteter som är anpassade efter barnets ålder.

- Framstegen övervakas regelbundet, i syfte att så snart som möjligt slussa in barnet i det allmänna utbildningssystemet.

Tillämpning av barnets bästa: för att säkerställa kontinuitet i lärandet, stödja barnets kognitiva och sociala utveckling samt förebygga långvarig utestängning från skolan, samtidigt som en snabb integration i den ordinarie skolan underlättas.

Exempel 2 – Förmyndarens deltagande i byte av barnets inkvartering

Ett 16-årigt ensamkommande barn har bott på en mottagningsanläggning i flera månader. Myndigheterna överväger att överföra barnet till ett annat centrum på grund av kapacitetsbegränsningar.

- Innan något beslut fattas rådföras förmyndaren och involveras i bedömningen.
- Barnets åsikter inhämtas på ett åldersanpassat sätt och beaktas i vederbörlig utsträckning.
- Man bedömer vilka konsekvenser flytten kan få för barnets välbefinnande, utbildning, hälso- och sjukvård samt befintliga stödnätverk.
- Det har konstaterats att barnet går i skolan och får psykosocialt stöd i närheten av den nuvarande anläggningen.
- Myndigheterna drar slutsatsen att en flytt skulle störa barnets stabilitet och kontinuitet i omsorgen.
- Barnet stannar kvar i sin nuvarande placering och alternativa lösningar undersöks.

Tillämpning av barnets bästa: där stabilitet, kontinuitet i omsorgen och barnets känslomässiga välbefinnande prioriteras framför administrativa hänsyn, för att säkerställa att beslut som påverkar mottagningsförhållandena främjar barnets långsiktiga utveckling.

I sitt meddelande om att skydda migrerande barn ⁽²²⁵⁾ uppmanar Europeiska kommissionen också medlemsstaterna att

- säkerställa att individuella köns- och åldersanpassade sårbarhets- och behovsbedömningar av barn utförs vid ankomst och beaktas i alla efterföljande förfaranden,
- säkerställa att alla barn i rätt tid har tillgång till hälso- och sjukvård (inklusive förebyggande vård) och psykosocialt stöd, samt till inkluderande formell utbildning, oavsett barnets och/eller föräldrarnas status,
- sörja för en rad alternativa omsorgsmöjligheter för ensamkommande barn, bland annat familjehem/familjebaserad vård,

⁽²²⁵⁾ Europeiska kommissionen, "[Att skydda migrerande barn](#)", se fotnot 5.

- integrera barnskyddsstrategier vid alla mottagningsanläggningar där det finns barn, bland annat genom att utse en person som ansvarar för skydd av barn,
- säkerställa och övervaka tillgången och tillgängligheten till ett antal genomförbara alternativ till förvar av migrerande barn,
- sörja för att det finns ett lämpligt och effektivt övervakningssystem avseende mottagning av migrerande barn.

EUAA, Operativa standarder och indikatorer för mottagande, inklusive utsatthetsrelaterade aspekter, mars 2026, <https://www.euaa.europa.eu/publications/operational-standards-indicators-reception-including-vulnerability-aspects>.

6.4. Förvar och alternativ till förvar

Enligt EUAA:s asylrapport 2025 ⁽²²⁶⁾ är förvar av barn fortfarande ett allvarligt problem i länderna i EU+. I EU:s lagstiftning fastställs det tydligt att **barn som regel inte får tas i förvar** ⁽²²⁷⁾. Förvar av barn är endast tillåtet när det har bedömts vara i linje med barnets bästa och som en **sista utväg**, i undantagsfall, sedan det har konstaterats att andra, mindre ingripande alternativa åtgärder inte kan tillämpas verkningsfullt ⁽²²⁸⁾.

Dessutom betonas i direktivet om mottagningsvillkor (2024) att medlemsstaterna måste ta hänsyn till vägledningen från FN:s kommitté för barnets rättigheter när de hanterar situationer som rör barn ⁽²²⁹⁾. I lagstiftningen betonas att barn alltid ska placeras i **lämpliga och barnanpassade miljöer**, helst genom **icke-institutionsbaserade och samhällsbaserade lösningar**. Medlemsstaterna är skyldiga att se till att det finns **en rad effektiva och tillgängliga alternativ till förvar** tillgängliga för barn, även för ensamkommande barn och för barnfamiljer ⁽²³⁰⁾.

Om förvar ska tillämpas **är den föredragna metoden att inkvartera familjen tillsammans**, samtidigt som man säkerställer att alla skyddsåtgärder som föreskrivs i direktivet om mottagningsvillkor (2024) respekteras fullt ut för både barnet och dess familjemedlem. **Om gemensamt boende inte är möjligt**, och alternativ till förvar för familjen inte kan tillämpas,

⁽²²⁶⁾ EUAA, *Asylrapport 2025: Sammanfattning*, juni 2025, <https://www.euaa.europa.eu/publications/asylum-report-2025-executive-summary>.

⁽²²⁷⁾ Det finns ett brett internationellt samförstånd (t.ex. kommittén för barnets rättigheter, kommittén för skydd av alla migrerande arbetstagares och deras familjemedlemmars rättigheter och FN:s arbetsgrupp mot godtyckliga frihetsberövanden) om att barn inte bör frihetsberövas i invandringsrelaterade syften, oavsett deras egen eller deras föräldrars rättsliga status/migrationsstatus, och att frihetsberövande aldrig är för deras bästa. De skadliga effekterna av förvar av barn är väldokumenterade och obestridda. Oavsett hur länge och under vilka förhållanden barn hålls i förvar kan förvaret ha en djupgående och negativ inverkan på barnets hälsa och utveckling.

⁽²²⁸⁾ Skäl 40 och artikel 13.2 i direktivet om mottagningsvillkor (2024)

⁽²²⁹⁾ Skäl 40 i direktivet om mottagningsvillkor (2024) anges att "medlemsstaterna [bör] beakta New York-deklarationen om flyktingar och migranter av den 19 september 2016, relevant auktoritativ vägledning från FN:s konventionsorgan om 1989 års FN-konvention om barnets rättigheter och relevant rättspraxis."

⁽²³⁰⁾ Skäl 40 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

måste regelbunden och meningsfull kontakt mellan familjemedlemmen som hålls i förvar och barnet säkerställas, bland annat genom regelbundna besök i miljöer som inte är avsedda för förvar.

Varje förvar som rör barn, vare sig det sker genom gemensam placering eller på annat sätt, får endast tillämpas **som en sista utväg**, under **så kort tid som möjligt** och i strikt överensstämmelse med **barnets bästa**.

Om förvar tillämpas måste ensamkommande barn inkvarteras i anläggningar som är särskilt anpassade för barn, åtskilda från vuxna och bemannas av kvalificerad personal som kan skydda barns rättigheter och tillgodose deras särskilda behov ⁽²³¹⁾. Alla skyddsåtgärder som gäller för sökande som hålls i förvar och för barn som hålls i förvar gäller i lika hög grad för ensamkommande barn ⁽²³²⁾.

Om de här skyddsåtgärderna inte kan tillhandahållas under förvaret bör barnen inte hållas i förvar, eller så bör de **omedelbart frigges** och placeras i lämpliga boenden.

Betydelsen av bedömningen av barnets bästa, nödvändighet och proportionalitet

Alla beslut om förvar av ett barn måste grundas på en individuell bedömning av barnets bästa. Bedömningen av barnets bästa ersätter inte de rättsliga kriterierna om nödvändighet och proportionalitet, utan utgör ett underlag för och ett komplement till dessa, vilket säkerställer att barnets välbefinnande är en avgörande faktor när man avgör om förvaret är lagligt och motiverat i det enskilda fallet.

Enligt **nödvändighetsprövningen** måste myndigheterna bedöma om förvar är absolut nödvändigt och om de avsedda målen inte kan uppnås genom mindre ingripande åtgärder. Myndigheterna måste fastställa att det inte finns några genomförbara alternativ – såsom lokalsamhällsbaserade boenden eller andra lösningar som inte innebär förvar.

Enligt **proportionalitetstestet** krävs en bedömning av om den skada som orsakas av förvaret väger tyngre än eventuella fördelar. Detta innebär att utvärdera förvarets sannolika inverkan på barnets fysiska hälsa, psykiska välbefinnande, känslomässiga utveckling och övergripande välbefinnande. Om samma mål kan uppnås på ett mindre skadligt sätt kan förvar inte anses vara proportionerligt och bör undvikas.

⁽²³¹⁾ Artikel 13.3 i direktivet om mottagningsvillkor (2024).

⁽²³²⁾ Artikel 12 och artikel 13 i direktivet om mottagningsvillkor (2024), nämligen kortast möjliga vistelsetid, inga fängelseanläggningar, tillgång till utomhusvistelse, särskild uppmärksamhet på deras fysiska och psykiska hälsa, rätt till utbildning, fritidsaktiviteter anpassade efter deras ålder, åtskillnad mellan män och kvinnor, möjlighet att träffa företrädare för UNHCR, familjemedlemmar, juridiska rådgivare och icke-statliga organisationer med respekt för integriteten samt effektiv tillgång till rättslig prövning.

EUAA, Riktlinjer för alternativ till förvar, 2024 <https://www.euaa.europa.eu/publications/guidelines-alternatives-detention>

Vägledningen innehåller riktlinjer för att definiera, fastställa, besluta om, genomföra, ompröva och avsluta alternativ till förvar, med särskilda överväganden om deras tillämplighet i samband med ett **gränsförfarande**.

Bestämmelserna om anvisning av sökande till ett geografiskt område och begränsningar av den fria rörligheten fastställs i artiklarna 8 och 9 i direktivet om mottagningsvillkor (2024). Dessa bestämmelser är **inte** direkt kopplade till förvar. De beskriver snarare en metod med hjälp av vilken medlemsstaterna hanterar sina mottagningssystem. Även om det i praktiken kan förekomma en viss överlappning mellan alternativ till förvar och begränsningar av rörelsefriheten enligt artikel 9 i direktivet om mottagningsvillkor (2024), är det viktigaste kriteriet att beakta att **alternativ till förvar endast är tillämpliga om det finns en legitim grund för förvar** (se riktlinje 1).

Begränsningar av rörelsefriheten enligt artikel 9 i direktivet om mottagningsvillkor (2024) är **självständiga åtgärder** och utgör inte ett alternativ till förvar. Även om det inte finns något behov av förvar **krävs** ändå ett **individuellt beslut** när begränsningar av rörelsefriheten tillämpas.

Viktiga punkter

Innan myndigheterna beslutar att placera ett barn i förvar **måste** de alltid följa en strukturerad och rättighetsbaserad bedömningsprocess och genomföra stegen nedan.

- **Kontrollera om det finns lagliga skäl till förvar** ⁽²³³⁾ i enlighet med tillämpliga rättsliga standarder.
- **Utvärdera först alla alternativ som inte innebär förvar** (t.ex. lokalsamhällesbaserade boenden, familjeåterförening, fosterhem, särskilda mottagningscentrum). Om det finns genomförbara alternativ bör förvar tillämpas **och inte**.
- Säkerställ att förvar endast används som **en sista utväg**. **Bedöm om förvar verkligen är nödvändigt** eller om mindre ingripande alternativ (t.ex. lokalsamhällesbaserade boenden, fosterhem, förmyndarskap) kan användas och om förvaret skulle orsaka skada som uppväger de avsedda fördelarna. När alternativa åtgärder vidtas ska även dessa vara nödvändiga och proportionerliga samt ta hänsyn till de sammantagna åtgärdernas inverkan på barnet.
- Om förvar tillämpas måste det vara **strikt nödvändigt, proportionerligt** och under så kort tid som möjligt, samtidigt som barnets välbefinnande säkerställs.

⁽²³³⁾ För barn kan förvar tillämpas a) i fall med medföljande barn, om barnets förälder eller huvudsakliga omsorgsperson hålls i förvar, eller b) i fall med ensamkommande barn, om förvaret skyddar barnet (artikel 13 i direktivet om mottagningsvillkor (2024)).

- **Identifiera risker** såsom människohandel, våld, utnyttjande, funktionsnedsättning, allvarliga psykiska problem och självskadebeteende, som kräver extra uppmärksamhet och stöd.
- **Identifiera medicinska tillstånd, psykiska problem**, traumarelaterad psykisk påfrestning och säkerställ att det finns tillgång till psykisk vård, traumastöd och medicinska tjänster.
- **Bedöm vilken typ av boende det rör sig om**, överbeläggning, hygien, tillgänglighet samt om anläggningen är anpassad för barn, om barn är åtskilda från vuxna och uppdelade efter kön, och om de anställda består av utbildad personal.
- **Se till att barnet har en förmyndare**, en rättslig företrädare och **tillgång till information** om sina rättigheter.
- **Se regelbundet över behovet av fortsatt förvar eller alternativ till förvar** och dokumentera dess konsekvenser. Fortsätt utvärderingen av tillämpningen av **möjliga alternativ till förvar**. Särskilt när utsatthet och andra särskilda behov identifieras, till exempel risker för människohandel, medicinska behov eller psykologiska problem, ska placeringsbehoven **anpassas** i enlighet med detta och sökanden ska placeras i lämpligt boende.
- Se till att barnet **förstår sin rätt att överklaga beslutet om förvar samt vilka alternativ till förvar som finns**.
- Säkerställ **rättslig tillsyn samt tillgång till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde** för barnet.
- Tillhandahåll **kontinuerligt psykologiskt och medicinskt stöd** för att mildra skadorna.
- Se till att **alla har tillgång till utbildning, hälso- och sjukvård samt fritidsaktiviteter** inom anläggningen.
- Så snart **skälen för förvar inte längre föreligger ska barnet omedelbart frigges till en säker miljö där förvar inte förekommer**. När det gäller **alternativ till förvar** ska man bedöma vad som är i linje med barnets bästa och om en förändring av boendemiljön är nödvändig.
- Följ upp barnets **välbefinnande efter förvar respektive efter alternativ till förvar** för att mildra långsiktiga skador.
- Erbjud **psykosocialt stöd och återanpassningstjänster** efter frigivningen, i den utsträckning det är lämpligt. Uppdatera [formuläret för bedömningen av barnets bästa](#) regelbundet när förhållandena ändras.

Bilagor

Bilaga I – Den personliga asylintervjun med ett barn

Hur den personliga intervjun ska genomföras med hänsyn till barnets bästa ⁽²³⁴⁾

Förberedelser inför intervjun: Förberedelserna är avgörande för att säkerställa att asylintervjuprocessen är tillgänglig, respektfull och anpassad till barnets bästa. I enlighet med informationsskyldigheterna enligt förordningen om asylförfaranden ska barnen, på ett sätt som de kan förstå, informeras om syftet med den personliga intervjun, de olika stegen i processen och vilka roller de närvarande personerna har. Förmyndare och, i förekommande fall, juridiska ombud och juridiska rådgivare/advokater spelar en viktig roll när det gäller att informera och förbereda barnet inför intervjun, bland annat genom att förklara förfarandet, barnets rättigheter och skyldigheter samt vad barnet kan förvänta sig under intervjun, med hjälp av ett språk som är anpassat efter barnets ålder och tar hänsyn till kulturella skillnader. Information kan, när så är lämpligt, förmedlas genom genomgångar före intervjun, informationsmöten i grupp eller juridiska rådgivningssamtal. Som god praxis bör den beslutande myndigheten, innan den personliga intervjun inleds, kontrollera att barnet har informerats på vederbörligt sätt och förstått syftet med intervjun samt sina rättigheter och skyldigheter. Denna information kan lämnas före intervjun eller i början av den personliga intervjun. Förmyndarna bör involveras under hela processen för att stödja barnet, underlätta effektivt deltagande och se till att barnets rättigheter och bästa skyddas.

Skapa en trygg och stödjande miljö: Den fysiska och känslomässiga miljön under intervjun kan ha stor inverkan på barnets förmåga att delta på ett meningsfullt sätt. Intervjuerna bör genomföras i en icke-hotfull, barnvänlig miljö ⁽²³⁵⁾ som är utformad för att minska oro och skapa en känsla av trygghet. Pauser bör erbjudas regelbundet för att tillgodose barnets känslomässiga och fysiska behov, så att intervjun inte blir för påfrestande för barnet.

Anpassa kommunikationen: Effektiv kommunikation är avgörande för en barnanpassad intervju. Myndigheterna måste använda ett enkelt och tydligt språk och undvika juridisk jargong eller komplicerade termer. Alternativa uttrycksmetoder, såsom teckningar eller historieberättande, kan göra det lättare för yngre barn att berätta om sina upplevelser. Tolkar måste ha utbildning i barnvänlig kommunikation och kulturell lyhördhet för att på ett effektivt sätt kunna överbrygga språkbarriärer. Att se till att barnet förstår frågorna och känner sig lyssnad på är avgörande för att upprätthålla barnets rättigheter.

Tillgodose känslomässiga och psykologiska behov: Barn kan ha upplevt trauman eller påfrestande händelser som påverkar deras förmåga att återge information på ett

⁽²³⁴⁾ För detaljerad information, se UNHCR:s tekniska riktlinjer *Child Friendly procedures*, 2021 <https://www.refworld.org/policy/opguidance/unhcr/2021/en/124121>, särskilt kapitel 3.

⁽²³⁵⁾ För mer information, se kapitel 7 i IOM:s publikation *Working with migrant children at the borders of the European union, Iceland, Norway, Switzerland and the United Kingdom – A toolkit for front-line workers*, 2023, <https://eca.iom.int/sites/g/files/tmzbd1666/files/documents/2023-11/pub2022-040-el-working-with-migrant-children.pdf>.

konsekvent sätt. Intervjuerna bör vara medvetna om hur trauma påverkar minnet och kommunikationen och tillämpa ett stödjande tillvägagångssätt för att undvika att personen utsätts för ytterligare trauma. Kontakt med psykologer eller experter på barnskydd kan ge ytterligare insikt i barnets behov och känslomässiga tillstånd, vilket säkerställer att intervjun främjar barnets allmänna välbefinnande.

Bilaga II – Skyddsåtgärder och ansvarsskyldighet

Skyddsåtgärder och mekanismer för ansvarsskyldighet är avgörande för att säkerställa rättvisa, öppenhet och effektivitet i asyl- och mottagningssystemen. De skyddar enskilda personers rättigheter, särskilt utsatta grupper som barn, och främjar samtidigt förtroendet för processerna. Tydliga standarder, oberoende tillsyn och regelbunden övervakning bidrar till att förhindra missbruk, säkerställa konsekvens och upprätthålla integriteten hos beslut som påverkar människors liv. Ett öppet beslutsfattande, som stöds av tydlig dokumentation och mekanismer för granskning, säkerställer att åtgärderna är konsekventa och etiskt godtagbara.

Oberoende tillsyn och övervakning bidrar till att säkerställa att lagstadgade krav uppfylls, medan barncentrerade metoder garanterar att barnens bästa sätts i första rummet.

Dessutom ger lättillgängliga mekanismer för återkoppling och prövning enskilda personer möjlighet att ifrågasätta beslut och upprätthålla förtroendet för systemet.

Kontinuerliga insatser för kompetensutveckling bland yrkesutövare bidrar ytterligare till att stärka efterlevnaden av skyddsåtgärder och ansvarsskyldighetsåtgärder.

Tabell 1: Översikt över de viktigaste rollerna och de centrala åtgärderna för att stärka ansvarsskyldigheten

Aktör	Roll	Nyckelåtgärder
Asylmyndigheter	Behandla barnets ansökan om internationellt skydd. Fatta beslut om barnets ansökan om internationellt skydd.	Se till att asyلفörfarandena är barnvänliga. Se till att barnets bästa prioriteras vid registrering, intervjuer och beslutsfattande, genomför barnanpassade intervjuer, samarbeta med förmyndare, barnskyddsmyndigheter och barnet, utgå från underlag som tar hänsyn till barnets behov och sårbarheter. Använd ett helhetsgrepp vid värderingen av bevis, se till att barnets bästa kommer i främsta rummet vid alla beslut, tillhandahåll i rätt tid skriftliga meddelanden som är åldersanpassade och lämpliga för barnets mognadsnivå, använd barnvänliga format vid kommunikation av beslut, samordna med relevanta myndigheter för att införliva tvärvetenskapliga perspektiv. Samarbeta proaktivt med andra myndigheter för att integrera synpunkter från olika discipliner.

Aktör	Roll	Nyckelåtgärder
Barnavårds- myndigheter eller sociala myndigheter	Bedöm och tillgodose barnets behov, bland annat genom att förebygga risker och situationer som kan leda till övergrepp, utnyttjande eller försummelse.	Tillhandahåll omedelbart stöd, säkerställa ett tryggt boende, tillgodose barns behov, samordna en integrerad strategi för skydd av barn ⁽²³⁶⁾ . Genomför regelbundna granskningar av ärendena och följ upp de enskilda fallplanerna.
Förmyndare/lämplig person som tillfälligt ska agera som företrädare	Stöd ensamkommande barn och verka för deras intressen, se till att deras rättigheter skyddas.	Stöd barnet under asylprocessen, se till att barnets åsikter och mognadsgrad beaktas. Skydda barnets bästa. Delta i utbildningsprogram för förmyndare ⁽²³⁷⁾ .
Juridiska rådgivare/advokater	Hjälp barn att ta sig igenom asylprocessen.	Tillhandahåll juridisk rådgivning, rättsligt bistånd och biträde. Tillhandahåll fortlöpande rättsligt bistånd till barnet och förmyndaren under överklagandeprocessen och följ upp eventuella brister i barnets skydd eller omsorg. Se till att barnets rättigheter skyddas, att barnet får göra sin röst hörd och att barnets ärende framställs på ett effektivt sätt. Erbjud kostnadsfritt rättsligt bistånd. Samarbeta med förmyndare för att se till att besluten är anpassade till barnets bästa, erbjud barnspecifik sakkunskap i alla skeden av processen.
Juridisk rådgivare	Ge vägledning och stöd till barn så att de kan förstå asylförfarandet och mottagningsprocessen, inklusive sina rättigheter, skyldigheter och möjliga utfall, för att möjliggöra ett välgrundat deltagande och beslutsfattande.	Ge barnet tydlig och åldersanpassad information om asylförfarandet, inklusive barnets rättigheter i samband med detta, förfarandets olika steg och konsekvenserna av de beslut som fattas. Stöd barnet och förmyndaren under asylförfarandets olika steg. Se till att barnets samtycke inhämtas enligt gällande krav. Erbjud kostnadsfria juridiska rådgivningssamtal, både individuellt och i grupp. Samarbeta med förmyndare, barnskyddstjänster och andra tjänsteleverantörer.

⁽²³⁶⁾ Se [kommissionens rekommendation \(EU\) 2024/1238](#) om utveckling och förstärkning av integrerade barnskyddssystem som utgår från barnets bästa, se fotnot 6.

⁽²³⁷⁾ För mer information om hur man kan stärka ansvarsskyldigheten, se European Guardian Network, *7 Standards of Guardianship*, <https://www.egnetwork.eu/wp-content/uploads/2022/12/7-standards-of-guardianship-Infographic.pdf>.

Aktör	Roll	Nyckelåtgärder
Vårdgivare	Tillgodose barnens behov när det gäller fysisk och psykisk hälsa.	Tillhandahåll en heltäckande hälso- och sjukvård, inklusive stöd för psykisk hälsa och traumavård. Genomför medicinska utvärderingar till stöd för asylansökningar, säkerställ tillgången till vaccinationer och specialiserade behandlingar. Skapa samarbete med lokala vårdgivare.
Myndigheter med ansvar för utbildning	Främja barnets utbildning, utveckling och integration.	Garantera tillgång till inkluderande utbildning, erbjud språkstöd, psykosocialt stöd och skraddarsydd utbildningsplaner, åtgärda luckor i tidigare utbildning.
Mottagningsmyndigheter	Tillhandahåll dagligt stöd, inklusive bostad och andra materiella och icke-materiella behov, med lämpliga skyddsåtgärder på plats.	Ge stöd i form av boende, materiellt bistånd och integrationsprogram. Samordna tillhandahållandet av icke-materiella mottagningsförhållanden genom stödtjänster, erbjud specialiserat stöd till ensamkommande barn för att underlätta deras övergång till stabila boendemiljöer, delta i tvärvetenskapliga bedömningar.
Internationella organisationer och det civila samhället	Verka för och värna om barns rättigheter i asylprocessen.	Tillhandahåll tekniskt stöd till medlemsstaterna, övervaka efterlevnaden av internationella standarder och EU-standarder. Erbjud juridisk rådgivning, kapacitetsuppbyggnad och utbildningsprogram för barn och deras förmyndare, se till att det finns tillgång till specialiserade resurser.
Allmänna åklagare	Säkerställa barnets säkerhet.	I vissa EU+-länder övervakar allmänna åklagare utnämningen av förmyndare. Åklagarna spelar också en viktig roll i utredningen av brott som riktar sig mot eller drabbar barn, däribland personer som ansöker om internationellt skydd. Deras främsta ansvar är att se till att beslut som påverkar barn fattas i enlighet med barnets bästa.

Aktör	Roll	Nyckelåtgärder
Polisväsendet	Säkerställ barnets säkerhet med hänsyn till ålder, kön och mångfald bland dem som anländer. Ge information om tillgång till förfarandet och hänvisa dem som uttrycker önskan att ansöka om asyl.	Se till att barnets bästa beaktas i de fyra kontrollerna: säkerhets-, identitets-, hälso- och sårbarhetskontroller. Hänvisa barnet till omedelbar hjälp och se till att det finns kvalificerad personal med erfarenhet av barnskydd som kan genomföra kontrollerna. Använd ett barnvänligt språk och hänvisa ärendet till berörda myndigheter så snart särskilda behov eller samverkande utsatthetsfaktorer har identifierats. Dessutom kan polisen bidra till bedömningen av barnens bästa med säkerhetsrelaterad information i ärenden som rör familjeåterförening. Om det föreligger säkerhetsrisker kopplade till den person som barnet skulle återförenas med, kan polisen markera denna information. Polisen brukar kopplas in när en överföring till det ansvariga EU+-landet eller omfördelningslandet organiseras. Polisen informeras om datum och tidpunkt för överföringen och kan underlätta barnets tillträde till flygplatsen eller, i sällsynta fall, följa med barnet under överföringen om detta av någon särskild anledning är nödvändigt. Det rekommenderas vanligtvis att barnet åtföljs av sin förmyndare under överföringen.

Bilaga III – En strategi för barnets bästa i samband med åldersbedömning

Det främsta syftet med denna övning är att utvärdera hur en åldersbedömning ska genomföras för att vara i linje med barnets bästa. I detta syfte bör myndigheterna

- samla in grundläggande information, såsom tillgänglig dokumentation, personliga uttalanden och iakttagelser, för att skapa en förståelse för barnets situation, inklusive ålder, och
- beakta potentiella resultat av sårbarhetskontrollerna när åldersbedömningen genomförs under screeningfasen.

Viktiga aspekter att beakta vid en barnanpassad åldersbedömning

Risken för felaktig klassificering. Bedöm sannolikheten för att ett barn felaktigt identifieras som vuxen eller tvärtom, samt konsekvenserna för barnets tillgång till rättigheter och skydd.

Tidpunkt för åldersbedömningen. Åldersbedömning är ett nödvändigt steg när det föreligger välgrundade tvivel om åldern. Myndigheterna måste dock bedöma när det är lämpligast att genomföra förfarandet, med hänsyn till om barnet är fysiskt och känslomässigt redo att genomgå det. När det gäller mycket färsk traumatiska upplevelser (t.ex. ett skeppsbrott) bör myndigheterna först se till att barnet får det medicinska och psykologiska stöd som behövs, samtidigt som de förbereder åldersbedömningen. Detta tillvägagångssätt säkerställer att bedömningen genomförs så snart som möjligt – inom 30-dagarsfristen – på ett sätt som tillvaratar barnets bästa och minimerar risken för skada.

Ytterligare stödtjänster. För att lindra stress eller ångest kan psykosocialt stöd före, under och efter åldersbedömningen bidra till att inte bara främja barnets välbefinnande utan också stärka viljan att samarbeta.

Användning av alternativa bevis. Avgör om den information som efterfrågas genom åldersbedömningsförfarandet verkligen är av avgörande betydelse och om alternativa bevis (såsom handlingar eller trovärdiga uttalanden från andra personer, till exempel släktingar, föräldrar, vänner eller medresenärer) skulle kunna räcka.

Förfarandemässig nödvändighet. När myndigheterna ska avgöra om en åldersbedömning är nödvändig bör de bedöma om situationen kräver ett omedelbart klaggörande av barnets ålder. Detta omfattar fall där viktiga beslut, såsom placering i en lämplig bostad som är anpassad för ett barn eller ett förmodat barn, eller rätten till familjeåterförening, ännu inte har fattats, eller där förseningar skulle kunna påverka barnets välbefinnande eller rättsliga ställning negativt. Beakta även den operativa genomförbarheten, inklusive tidsplanen och risken för att resultaten blir oklara.

- Om riskerna för barnet överväger de förfarandemässiga fördelarna kan beslutet skjutas upp, och personen bör behandlas som ett barn.

- Om det inte görs någon åldersbedömning bör barnet behandlas som ett barn, med tillgång till alla därmed sammanhängande skyddsåtgärder och förmåner inom ramen för asylsystemet.

Barncentrerad strategi. När en åldersbedömning anses nödvändig är myndigheterna skyldiga att se till att processen organiseras och genomförs på ett sätt som tar hänsyn till barns behov. Vidare bör myndigheterna, utifrån den riskbedömning som görs i bedömningen av barnets bästa i samband med åldersbedömningen, anpassa sitt tillvägagångssätt efter barnets individuella omständigheter. Besluten bör präglas av principen om minimalt ingripande, vilket innebär att de metoder som väljs för att fastställa barnets ålder ska vara proportionerliga och respektera barnets värdighet (t.ex. bör undersökningar som innebär nakenhet eller kontroll av könsorganen inte tillåtas).

Tillhandahållande av information. Förmyndaren, den juridiska rådgivaren och bedömarena måste se till att barnet får information om förfarandet på ett tydligt och åldersanpassat sätt. Barnet bör förstå syftet med bedömningen, vilka metoder som används och vilka möjliga utfall den kan leda till, bland annat i förhållande till asylansökan och hur man överklagar ett beslut.

Dokumentation. Säkerställ öppenhet i beslutsprocessen och möjliggöra en omprövning av beslutet om nya uppgifter eller omständigheter skulle uppkomma.

Överklagande. Myndigheterna säkerställer att det barn som är sökande och som företräds av en förmyndare har tillgång till juridiskt ombud och möjlighet att överklaga resultatet av bedömningen, i enlighet med nationell praxis.

Effektivitet. Ibland kan vuxna sökande felaktigt påstå sig vara barn för att dra nytta av de skyddsåtgärder som gäller särskilt för barn. Å andra sidan kan vissa barn hävda att de är vuxna, till exempel när de är offer för människohandel och har fått felaktig information av dem som utnyttjar dem, eller helt enkelt för att de anser att de som vuxna lättare kan ta sig in på arbetsmarknaden (detta är en viktig faktor på grund av påtryckningar från familjerna hemma att bidra till familjens inkomst). Detta understryker vikten av en korrekt och rättvis åldersbedömning för att upprätthålla systemets integritet och förhindra utnyttjande, samtidigt som man säkerställer att de asylsökande som verkligen är barn får det stöd de behöver. Detta kräver också att personal som arbetar i frontlinjen, inklusive de som deltar i sårbarhets- och hälsokontroller (i screeningfasen), ges möjlighet till och har den nödvändiga kompetensen för att arbeta med barn och tolka tecken på sårbarhet.

EUAA, *Praktisk vägledning om åldersbedömning, december 2025*, <https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-age-assessment-0>.

Bilaga IV – Exempel på skräddarsytt stöd till barn i mottagningssammanhang inom ramen för barnets bästa

- **Skräddarsydda bedömningar:** genomför grundliga individuella utredningar för att förstå varje barns unika behov, förutsättningar och önskemål samt för att identifiera eventuella ytterligare särskilda behov.
- **Individuella stödplaner:** utarbeta och genomför individuella stödplaner utifrån bedömningarna, för att säkerställa att alla aspekter av barnets välbefinnande beaktas.
- **Omsorgs- och insatsplan för barn i utsatta situationer och med mycket specifika behov:** säkerställ att överlappande utsatthetsfaktorer inte bara bedöms utan också faktiskt kan hanteras, särskilt sådana som utsätter barn för stora risker (t.ex. offer för människohandel och könsrelaterat våld) eller när det gäller barn med sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könsskarakteristika.
- **Barns delaktighet:** se till att barn aktivt deltar i beslut som berör dem, med hänsyn till deras ålder och mognad.
- **Trygga bostäder och barnvänliga utrymmen:** erbjud trygga, säkra och barnanpassade bostäder som tillgodoser barnens specifika behov; det är viktigt att ha barnvänliga utrymmen som möjliggör lekfullt och tryggt lärande samt social samvaro ⁽²³⁸⁾.
- **Utbildningsstöd:** erbjudspråkkurser för att hjälpa barnen att integreras i det lokala utbildningssystemet och kommunicera på ett effektivt sätt; stöd till inskrivning av äldre barn i skolan, inklusive yrkesutbildningar.
- **Särskilda utbildningsbehov:** erbjud specialiserat stöd till barn med särskilda utbildningsbehov.
- **Psykisk hälsa och psykosocialt stöd:** underlätta tillgången till rådgivning och psykologiska tjänster för barn ⁽²³⁹⁾ som har upplevt trauma eller stress.
- **Sjukvård:** se till att barn med kroniska sjukdomar eller specifika hälsotillstånd får lämplig kontinuerlig sjukvård.
- **Sociala aktiviteter och fritidsaktiviteter:** Organisera idrott, konst och andra fritidsaktiviteter för att stödja barnets sociala utveckling och välbefinnande.
- **Ärendehantering:** utse handläggare som är specialiserade på skydd av barn till att övervaka barnets behov och samordna stödtjänster.
- **Medvetenhet om rättigheter:** informera barn och deras familjer om deras rättigheter och de stödtjänster som finns tillgängliga, med hjälp av ett språk och kanaler som är anpassade efter barnens ålder.

⁽²³⁸⁾ Se kapitel 5 om barnvänliga platser och trygga platser för kvinnor och flickor i EUAA:s Guidance on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection: Part III, 2024. <https://www.euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-iii-toolbox>.

⁽²³⁹⁾ Se även EUAA, [Guidance on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection: Part II](#), 2024, se fotnot [84](#).

- **Kostnadsfri tillgång till juridisk rådgivning, rättsligt bistånd och biträde:** Barnet ska ha tillgång till kostnadsfri juridisk rådgivning och, i tillämpliga fall, kostnadsfritt rättsligt bistånd.
- **Kulturell lyhördhet:** erbjud stöd som respekterar och tar hänsyn till barnets kulturella och religiösa bakgrund samt sedvänjor.
- **Regelbunden uppföljning:** genomför regelbundna översyner av barnets situation för att anpassa stödet i takt med att barnets behov förändras över tid.
- **Återkopplingsmekanismer:** skapa kanaler där barnen kan uttrycka sina åsikter och ge återkoppling om det stöd de får, vilket säkerställer att deras röster blir hörda och beaktade.
- **Specialutbildning för personal:** erbjud utbildning för all personal som arbetar med mottagningsprocessen, däribland socialarbetare, juridiska rådgivare och vårdgivare, med fokus på barnens specifika behov och deras skydd.

Bilaga V – Formulär för bedömning av barnets bästa

Formuläret för bedömning av barnets bästa är ett nytt verktyg från EUAA som utformats för att stödja medlemsstaterna i genomförandet av de barnspecifika kraven som följer av pakten. Formuläret kan komma att ändras efter pilotfasen.

Europeiska Unionens
publikationsbyrå

